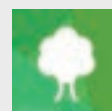
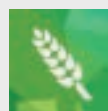

Zvláštní zpráva

Kvalita vod v povodí Dunaje: provádění rámcové směrnice o vodě zaznamenalo určitý pokrok, ještě však není dovršeno

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Lucemburk
LUCEMBURSKO

Tel. +352 4398-1

E-mail: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Mnoho doplňujících informací o Evropské unii je k dispozici na internetu.
Můžete se s nimi seznámit na portálu Europa (<http://europa.eu>).

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2016

Print	ISBN 978-92-872-3764-4	ISSN 1831-0788	doi:10.2865/722498	QJ-AB-15-023-CS-C
PDF	ISBN 978-92-872-3750-7	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/79474	QJ-AB-15-023-CS-N
EPUB	ISBN 978-92-872-3780-4	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/587914	QJ-AB-15-023-CS-E

© Evropská unie, 2016

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

Před použitím či reprodukcí mapy na straně 65 je nutno získat souhlas přímo od držitele autorských práv.

Printed in Luxembourg

Zvláštní zpráva**Kvalita vod v povodí
Dunaje: provádění
rámcové směrnice o vodě
zaznamenalo určitý pokrok,
ještě však není dovršeno**

(podle čl. 287 odst. 4 druhého pododstavce SFEU)

Účetní dvůr ve svých zvláštních zprávách informuje o výsledcích auditů výkonnosti a auditů souladu s předpisy zaměřených na konkrétní oblasti rozpočtu či témata z oblasti řízení. EÚD vybírá a koncipuje tyto auditní úkoly tak, aby byl jejich dopad co nejvyšší, a zohledňuje přitom rizika pro výkonnost a zajištění souladu s předpisy, objem příslušných příjmů či výdajů, očekávaný vývoj, politické zájmy a zájem veřejnosti.

Tento audit výkonnosti provedl auditní senát II, jemuž předsedá člen EÚD Henri Grethen a který se zaměřuje na výdajovou oblast strukturálních politik, dopravy a energetiky. Audit vedl člen EÚD George Pufan s podporou vedoucího svého kabinetu Patricka Weldona, tajemníka kabinetu Mircey Radulesca, vedoucího oddělení Alaina Vansillieteho, vedoucí týmu Marion Colonerusové a auditorů Zuzany Gullové, Daniely Jinaruové, Marie del Carmen Jiménezové, Attily Horvay-Kovács, Dany Moraruové, Radky Papouškové a Ildiko Preissové.

Zleva doprava: A. Vansilliette, M. Radulescu, M. d. C. Jiménezová, G. Pufan, Z. Gullová, P. Weldon, A. Horvay-Kovács.

Body

Glosář

I–X Shrnutí

1–15 Úvod

16–21 Rozsah a koncepce auditu

22–165 Připomínky

22–50 Plány povodí jako nástroj dosažení dobré kvality vod do roku 2015

26–27 Ekologický a chemický stav vodních útvarů se příliš nezlepšil

28–32 Identifikace zdrojů znečištění na úrovni vodních zdrojů trpěla nedostatkem komplexních údajů

33–44 Opatření určená v plánech povodí nejsou dostatečná pro odpovídající řešení zdrojů znečištění

45–46 Významný počet vodních útvarů je vyňat z plnění lhůt v letech 2015 a 2021

47–50 Komise vývoj pečlivě sleduje, zlepšení však závisejí na ochotě členských států jednat

51–98 Opatření a nástroje prováděné členskými státy s cílem snížit znečištění způsobené odpadními vodami

52–82 Znečištění z aglomerací: došlo k pokroku v čištění odpadních vod, dostupné nástroje však mohly být využity účinněji

83–98 Znečištění z průmyslových zařízení: problémy při stanovování emisních limitů a nedostatky v prosazování

99–165 Opatření a nástroje prováděné členskými státy pro řešení difúzního znečištění ze zemědělství

101–122 Členské státy nevyužívají všechny možnosti, které nabízí směrnice o dusičnanech

123–132 Akční plány pro pesticidy vykazují nedostatky

133–144 Mechanismus podmíněnosti má určitý dopad, není však plně využíván

145–157 Potenciál opatření v oblasti rozvoje venkova k řešení problémů kvality vody není plně využíván

158–165 Zásada „znečišťovatel platí“ je na difúzní znečištění ze zemědělství uplatňována jen v omezené míře

166–191 **Závěry a doporučení**

- Příloha I – Přehled oblasti povodí Dunaje**
- Příloha II – Znečištění útvarů povrchových vod**
- Příloha III – Mezní hodnoty emisí stanovené směrnicí o čištění městských odpadních vod**
- Příloha IV – Poplatek za znečišťování vod: částka podle znečišťující látky (v EUR/t)**
- Příloha V – Mezní hodnoty emisí stanovené ve vnitrostátních právních předpisech**

Odpovědi Komise

Aglomerace: Oblast, v níž jsou obyvatelé a popřípadě i hospodářské činnosti natolik soustředěny, že městské odpadní vody jsou shromažďovány a odváděny do čistírny městských odpadních vod nebo do společného místa vypouštění.

Biochemická spotřeba kyslíku (BSK₅): Množství kyslíku spotřebovaného mikroorganismy k eliminaci biologicky rozložitelných organických a minerálních látek obsažených ve vodě. BSK₅ se tradičně používá k měření spotřeby kyslíku v mg O₂/l po pěti dnech. Čím je hodnota BSK₅ vyšší, tím větší je spotřeba kyslíku mikroorganismy, a tedy i znečištění.

Bodové zdroje znečištění: Znečištění způsobené nejrůznějšími činnostmi, u nichž existuje konkrétní místo vypuštění znečišťujících látek (např. výpusť čistírny městských nebo průmyslových odpadních vod).

Citlivá oblast: Vodní útvar musí být členskými státy označen jako citlivá oblast, pokud spadá do některé z následujících skupin: i) vodní útvar nebo část vodního útvaru ohrožená eutrofizací; ii) vodní útvar určený k čerpání pitné vody, která by mohla obsahovat příliš vysokou koncentraci dusičnanů, a iii) oblasti, v nichž je nutný přísnější stupeň čištění, aby byly dodrženy směrnice Rady. Náležité vymezení citlivých oblastí má zásadní význam, neboť se od něj odvozuje druh čištění odpadních vod, které se má provádět, aby se snížily látky způsobující eutrofizaci.

Čistírna městských odpadních vod: Infrastruktura, která umožňuje provádět řadu čistících procesů, jejichž cílem je snížit míru znečištění odpadních vod z městských aglomerací na přijatelnou míru před jejich vypuštěním do recipientů.

Difúzní zdroje znečištění: Znečištění způsobené nejrůznějšími činnostmi, u nichž neexistuje konkrétní místo vypuštění znečišťujících látek (viz bodové zdroje znečištění). Významným zdrojem difúzního znečištění je například zemědělství.

Ekologický stav/potenciál povrchových vod: Výraz pro kvalitu struktury a fungování vodních ekosystémů. Stav se vyjadřuje na základě těchto složek kvality: biologické složky (živočichové a rostliny), hydromorfologické složky, chemické a fyzikálně-chemické složky, specifické znečišťující látky a některé obecné složky (salinita, stav živin atd.). U vodních útvarů, jejichž fyzická struktura byla podstatně změněna, aby sloužila různým druhům využití, například lodní dopravě, ochraně proti povodním, výrobě energie ve vodních elektrárnách a zemědělství, se posuzuje spíše potenciál než stav. Důvodem je skutečnost, že v mnoha případech není proveditelné ani ekonomicky žádoucí od takového využití upustit a fyzické úpravy odstranit.

Eutrofizace: Obohacování vod živinami, zejména dusíkatými látkami nebo fosforem, které způsobuje urychlený růst řas, který vede ke snižování hladiny kyslíku ve vodě a k vymizení původních vodních rostlin, ryb a jiných vodních živočichů.

Evropský fond pro regionální rozvoj: Cílem Evropského fondu pro regionální rozvoj je posilovat hospodářskou a sociální soudržnost v Evropské unii odstraňováním zásadních regionálních rozdílů prostřednictvím finanční podpory určené na vytváření infrastruktury a pomocí produktivních investic do tvorby pracovních míst, především pro podniky.

Fond soudržnosti: Fond soudržnosti má posilovat hospodářskou a sociální soudržnost Evropské unie financováním projektů v oblasti životního prostředí a dopravy v členských státech, jejichž HNP na obyvatele je nižší než 90 % průměru dosahovaného v EU.

Chemická spotřeba kyslíku (CHSK): Množství kyslíku spotřebovaného při chemickými prostředky navozené oxidaci organických a minerálních látek obsažených ve vodě. Parametr CHSK tedy zahrnuje jak biologicky odbouratelnou hmotu charakterizovanou biologickou spotřebou kyslíku (BSK₅), tak biologicky neodbouratelnou oxidovatelnou látku.

Chemický stav povrchových vod: Výraz vyjadřuje kvalitu vod a odráží koncentraci znečišťujících látek, která by neměla překročit normy kvality životního prostředí, které stanoví rámcová směrnice o vodě (příloha IX). Směrnice v současné době určuje 45 znečišťujících látek (například olovo, nikl, kadmium, rtuť, benzen).

Mezní hodnoty emisí: Koncentrace a/nebo úroveň emisí, která nesmí být v kterémkoli či více obdobích překročena. Emise znamená přímé nebo nepřímé vypouštění látek ze zařízení do vody.

Nerozpuštěné látky (NL): Množství minerálních a organických částic rozpuštěných ve vodě, které lze zachytit porézním filtrem.

Normy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC): Povinnost udržovat půdu v dobrém zemědělském a environmentálním stavu souvisí s řadou norem pro ochranu půdy, zachování úrovně organických složek půdy a jejich struktury, předcházení poškozování stanovišť a vodohospodářství.

Odpadní vody: Vody, jejichž kvalita byla negativně ovlivněna. Obvykle se odvádí stokovou soustavou a čistí v čistírně odpadních vod. Vyčištěná voda se vypouští do recipientu výtokovým potrubím. Odpadní vody vznikající v oblastech bez přístupu k veřejné stokové soustavě se řeší individuálními systémy, jako jsou septiky.

Odtoková voda: V kontextu této zprávy vyčištěná odpadní voda vypouštěná do vodních útvarů.

Ohrožená oblast: Plochy půdy s odtokem do vod, které jsou nebo by mohly být postiženy znečištěním způsobeným nebo vyvolaným dusičnany ze zemědělských zdrojů. Tyto oblasti přispívají ke znečištění. Členské státy musí pro tyto oblasti stanovit akční programy.

Operační program: Operační program stanoví priority členského státu a konkrétní cíle a jak bude financování (EU i vnitrostátní prostředky z veřejných zdrojů a spolufinancování ze soukromého sektoru) v daném období (obvykle sedmi let) využito k financování projektů. Projekty musí přispívat k dosažení určitého počtu cílů specifikovaných na úrovni prioritní osy operačního programu. Programy lze spolufinancovat ze všech fondů soudržnosti (tj. Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti a Evropský sociální fond). Operační program připravuje členský stát a před provedením jakýchkoliv plateb z rozpočtu EU jej musí schválit Komise. Operační programy je možné v průběhu období, k němuž se vztahují, měnit, pouze pokud s tím obě strany souhlasí.

Podmíněnost: Mechanismus v rámci společné zemědělské politiky EU, jenž podmiňuje přímé platby zemědělcům a řadu plateb v rámci rozvoje venkova dodržováním souboru pravidel v oblasti životního prostředí, bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat a udržování zemědělské půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu. Pravidla podmíněnosti v programovém období 2007–2013 se týkají osmnácti povinných požadavků na hospodaření a patnácti norem dobrého zemědělského a environmentálního stavu. Nedodržení těchto norem a požadavků může vést k tomu, že budou sníženy platby vyplácené zemědělci v rámci společné zemědělské politiky.

Populační ekvivalent (PE): Kvantitativní vyjádření zatížení odpadních vod znečišťujícími látkami jako počet „ekvivalentních“ osob, které by vytvořily odpad téže intenzity. Jeden PE odpovídá zátěži znečištěním v odpadních vodách vyprodukované jedním obyvatelem a představuje organické biologicky rozložitelné znečištění, které odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku 60 g O₂/den.

Povinné požadavky na hospodaření (PPH): Právní normy EU v oblasti životního prostředí, bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat.

Povodí: Území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí potoků, řek a případně i jezer do moře v jediném vyústění, ústí nebo deltě toku.

Povolení k vypouštění odpadních vod: Povolení vydaná znečišťovatelům vypouštějícím odpadní vody v souladu s vnitrostátními právními předpisy. Povolení obsahují mimo jiné informace o mezních hodnotách emisí, které je u řady parametrů a znečišťujících látek třeba dodržovat.

Program opatření: Součást plánu povodí, která stanoví opatření nutná k tomu, aby vodní útvary dosáhly dobrého ekologického a chemického stavu s přihlédnutím k charakteristikám oblasti povodí.

Programové období: Víceletý rámec pro plánování a provádění výdajů ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Předběžné podmínky: Při přípravě programů rozvoje venkova a operačních programů, které jsou v programovém období 2014–2020 spolufinancovány z evropských strukturálních a investičních fondů, musí členské státy posuzovat, zda byly splněny předem vymezené předběžné podmínky. Pokud splněny nebyly, je nutno vypracovat akční plány, které zajistí jejich splnění do 31. 12. 2016.

Přímé platby: Platby vyplácené přímo zemědělcům v rámci režimu podpory příjmů, například režim jednotné platby a režim jednotné platby na plochu.

Přípravky na ochranu rostlin: Přípravky, které se používají k ochraně rostlin nebo kultur před škodlivými vlivy, například plevelem, nemocemi nebo hmyzem.

Přísnější stupeň čištění / terciární čištění odpadních vod: V souladu se směrnicí o čištění městských odpadních vod se jedná o biologickou či chemickou fázi používanou tam, kde je třeba snížit koncentrace živin ve vyčištěné vodě (dusík a fosfor) před jejím vypuštěním do recipientu ohroženého eutrofizací.

Sekundární čištění odpadních vod: Biologická fáze spočívající v čištění odpadních vod, kterým se odstraňují biologicky rozložitelné organické znečišťující látky.

Stoková soustava: Fyzická infrastruktura obsahující potrubí, čerpadla, česle, kanály atd., kterou se odpadní vody odvádí z místa vzniku do místa konečného čištění či vypouštění.

Vlastní kontroly: V této zprávě: i) kontroly, které pravidelně vykonává provozovatel v rámci běžného provozu čistírny městských odpadních vod a kterými sleduje kvalitu vypouštěných odpadních vod a obsah kalů, a ii) kontroly, které provádějí průmyslová zařízení a sledují jimi kvalitu odpadních vod vypouštěných do veřejné stokové soustavy.

Vodní útvar: „Útvarem povrchové vody“ se rozumí samostatný a významný prvek povrchové vody, jako jsou jezero, nádrž, tok, řeka nebo kanál, část toku, řeky nebo kanálu, brakické vody nebo úsek pobřežních vod. „Útvarem podzemních vod“ se rozumí příslušný objem podzemních vod ve zvodnělé vrstvě nebo vrstvách.

Zásada „znečišťovatel platí“: Zásada stanovená ve Smlouvě o fungování Evropské unie (čl. 191 odst. 2). Například ve vztahu k odpadním vodám znamená, že subjekty vypouštějící odpadní vody by měly za způsobené znečištění platit (tj. domácnosti platí za čištění odpadních vod stočné, čistírny odpadních vod platí poplatek za znečištění atd.).

Zemědělská půda: Plocha půdy určité země se skládá ze zemědělské půdy, lesní půdy a ostatní půdy. Zemědělskou půdu lze rozdělit na ornou půdu, trvalé kultury, trvalé travní porosty a louky a ostatní plochy včetně zelinářských zahrad.

I

Vody v Evropě jsou zasaženy znečištěním organickými látkami i živinami, jakož i znečištěním, které způsobují chemické látky. Znečištění vody pochází z různých zdrojů, jako jsou domácnosti, průmyslová zařízení a zemědělství. Rámcová směrnice o vodě z roku 2000 harmonizovala již existující právní předpisy EU v oblasti vodní politiky. Směrnice zavedla plán povodí jako klíčový nástroj provádění. První plány měly být vypracovány v roce 2009 a aktualizace budou požadovány v prosinci 2015.

II

Tyto plány musí uvádět informace týkající se kvality vod různých vodních útvarů, příčiny nedosažení dobrého ekologického a chemického stavu a případná nutná nápravná opatření. Tato opatření jsou klasifikována jako „základní opatření“, „jiná základní opatření“ a „doplňující opatření“.

III

Za účelem dosahování cílů v oblasti vodní politiky poskytuje EU významné financování, zejména na investice v oblasti odpadních vod (6,35 miliardy EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj / Fondu soudržnosti pro devět členských států¹ v povodí Dunaje v rámci programového období 2007–2013) a na kompenzace zemědělcům, kteří plní agroenvironmentální závazky (6,39 miliardy EUR z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova pro týchž devět členských států v povodí Dunaje v rámci programového období 2007–2013).

IV

Audit Účetního dvora se zaměřil na čtyři členské státy v povodí Dunaje (Českou republiku, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko). Účetní dvůr si položil otázku: Vedlo provádění rámcové směrnice o vodě ze strany členských států ke zlepšení kvality vod?

V

Účetní dvůr konstatuje, že provádění opatření nevedlo k velkému zlepšení kvality vod. Členské státy vyňaly z platnosti lhůt pro dosažení dobrého stavu stanovených na roky 2015 a 2021 významný počet vodních útvarů. Pokrok z hlediska jednotlivých prvků posuzovaných v souvislosti s kvalitou vod však může být zastřen z důvodu metodiky posuzování. Účetní dvůr doporučuje, aby Komise stanovila pokyny pro diferencované vykazování pokroku a aby členské státy uváděly při udělování výjimek jasná a platná odůvodnění.

VI

Nedostatky v systémech monitorování vedly k nedostatku údajů o druhu i zdrojích znečištění, které způsobují nevyhovující stav vodního útvaru. Plány povodí z roku 2009 v tomto ohledu přinášely omezenou přidanou hodnotu, neboť členské státy neměly ambice určit opatření pro boj se znečištěním. Opatření se zaměřovala na provádění stávajících směrnic EU (součást „základních opatření“). V tomto ohledu buď dochází k prodlení (v případě směrnice o čištění městských odpadních vod), nebo nejsou plně využívány možnosti, které směrnice nabízejí (v případě směrnice o dusičnanech, kde existuje prostor pro další zlepšování požadavků s cílem snížit emise dusíku).

VII.

„Ostatní základní“ a „doplňující opatření“ nepokrývají odpovídajícím způsobem všechny problémy v oblasti znečištění. Chybí cílená opatření pro vodní útvary s neuspokojivým stavem kvality. V oblasti odpadních vod chybí zejména určování čistíren městských odpadních vod nebo průmyslových zařízení vyžadujících zvláštní mezní hodnoty emisí. V oblasti zemědělství existuje prostor pro to, aby členské státy zpřísnily některé normy týkající se podmíněnosti. Dále dosud nebylo zváženo omezení používání fosforu na půdě. Kromě toho jsou zemědělská opatření převážně dobrovolná a ne všechna vedou k přímému zlepšování kvality vod.

¹ Bulharsko, Česká republika, Německo, Chorvatsko, Maďarsko, Rakousko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko.

VIII

Účetní dvůr doporučuje, aby členské státy zlepšily své systémy monitorování a diagnostiku problémů v oblasti znečištění vod. To by mělo umožnit lépe cílit opatření na vodní útvary s neuspokojivou kvalitou vody a zohledňovat problémy v oblasti znečištění, které dosud nebyly odpovídajícím způsobem řešeny. Lepší zacílení by mělo vést i k účinnějším opatřením a ke snížení prováděcích nákladů.

IX

Zavedené mechanismy prosazování jsou účinné jen zčásti, což je důsledkem buď nízkého pokrytí, nebo sankcí, které mají omezený odrazující účinek. Účetní dvůr doporučuje, aby Komise posuzovala, jak nejlépe stanovit závazná kritéria pro inspekce členských států prováděné v čistírnách městských odpadních vod a průmyslových zařízeních. Dále doporučuje, aby Komise a členské státy ve vzájemné spolupráci posuzovaly účinnosti mechanismů prosazování zavedených v oblasti zemědělství.

X

Zásada „znečišťovatel platí“ je na difúzní znečištění ze zemědělství uplatňována jen zčásti. Čistírny městských odpadních vod a průmyslová zařízení platí poplatky za znečišťování vody ze svých emisí, avšak jen za omezený počet znečišťujících látek. Výše poplatků (podle vypouštěných emisí v mg/l) se v jednotlivých členských státech významně liší a žádný z plánů povodí nezmiňuje hodnocení odrazujícího účinku poplatků. Účetní dvůr doporučuje, aby Komise poskytla pokyny ve věci možných metod vymáhání nákladů spojených s poškozením životního prostředí v oblasti difúzního znečištění. Rovněž doporučuje, aby členské státy posuzovaly potenciál ekonomických nástrojů (poplatků a daní) při odrazování od emisí znečišťujících látek.

Rámcová směrnice o vodě a plány povodí

01

Hlavním cílem vodní politiky EU je zajistit, aby v celé EU bylo pro potřeby lidí a pro životní prostředí dostupné dostatečné množství vody dobré kvality.

02

V roce 2000 Evropský parlament a Rada přijaly rámcovou směrnici o vodě², jejímž hlavním cílem je dosáhnout dobré kvality vod³ do roku 2015. Směrnice umožňuje i prodloužení lhůty (do roku 2021 a roku 2027), jakož i méně přísné požadavky na kvalitu vod za určitých podmínek.

03

Směrnice je zastřešujícím právním předpisem, který harmonizoval již existující právní předpisy v oblasti vodní politiky. Přístup směrnice k vodohospodářství se opírá o pojetí povodí jako ekologické a hydrologické jednotky.

04

Klíčovým nástrojem pro provádění směrnice je plán povodí. Každý členský stát měl do prosince 2009 předložit plán povodí obsahující program opatření pro každou oblast povodí na jeho území⁴. Aktualizace plánů povodí musí být přijaty do prosince 2015. Celkově v EU existuje 42 mezinárodních povodí (například povodí Rýna a povodí Dunaje) a 172 národních plánů povodí. Plány povodí nejsou předkládány Komisi ke schválení.

05

Opatření, která mají být zařazena do programu opatření, jsou opatření nutná pro dosažení cílů rámcové směrnice o vodě u jednotlivých určených vodních útvarů. Rámcová směrnice o vodě považuje za minimální požadavek provedení jedenácti směrnic (směrnice významné z hlediska této zprávy viz **tabulka 1**). Opatření k provádění těchto směrnic jsou spolu s dalšími povinnými opatřeními uvedenými ve směrnici (viz bod 33) považována za „základní opatření“ programu. Podávání zpráv podle rámcové směrnice o vodě (aktualizace plánů povodí a podávání zpráv o pokroku) nenahradilo podávání zpráv nezbytné podle jednotlivých směrnic.

- 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1).
- 3 Týká se útvarů povrchových vod, podzemních vod a chráněných oblastí. Kvalita vody se vyjadřuje pomocí ekologického a chemického stavu vodních útvarů.
- 4 Pokud se na území členských států nachází části různých povodí (například část území České republiky se nachází v povodí Dunaje, část v povodí Odry a část v povodí Labe), bylo třeba vypracovat plány pro každou část (oblast povodí).

Směrnice EU, jejichž provádění se považuje za minimální požadavek

Právní základ	Význam pro kvalitu vod
Směrnice o čištění městských odpadních vod ¹	Veškeré aglomerace s populačním ekvivalentem (PE) 2 000 a vyšším musí být vybaveny stokovými soustavami nebo využívat individuální či jiné vhodné systémy za předpokladu, že zajišťují stejnou míru ochrany životního prostředí. Aglomerace s PE 2 000 a vyšším musí dodržovat mezní hodnoty emisí pro biochemickou spotřebu kyslíku (BSK ₅) a chemickou spotřebu kyslíku (CHSK). Aglomerace s PE vyšším než 10 000 v citlivých oblastech musí dodržovat i mezní hodnoty emisí pro celkový dusík (N _{celk}) anebo celkový fosfor (P _{celk}), pokud není dosažena minimální míra snížení N _{celk} a P _{celk} v citlivé oblasti jako celku. V aglomeracích s PE nižším než 2 000 PE, které jsou vybaveny stokovými soustavami, je třeba zajistit vyhovující čištění v případě vypouštění do sladkých vod a do ústí řek.
Směrnice o dusičnanech ²	Členské státy jsou povinny monitorovat povrchové a podzemní vody a určit oblasti ohrožené dusičnany. S cílem snížit znečištění vod způsobované dusičnany musí členské státy přijmout pro oblasti ohrožené dusičnany povinné akční programy. Členské státy musí kromě toho zavést kodex správné zemědělské praxe, kterým se zemědělci na celém území budou dobrovolně řídit.
Směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění nahrazená směrnicí o průmyslových emisích ³	Mezní hodnoty emisí uvedené v povoleních pro průmyslová zařízení se musí opírat o nejlepší dostupné techniky, které jsou nejúčinnějšími technikami k dosažení vysoké úrovně ochrany životního prostředí.

- 1 Směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. L 135, 30.5.1991, s. 40).
- 2 Směrnice Rady 91/676/EHS ze dne 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (Úř. věst. L 375, 31.12.1991, s. 1).
- 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/1/ES ze dne 15. ledna 2008 o integrované prevenci a omezování znečištění (Úř. věst. L 24, 29.1.2008, s. 8), kterou nahradila směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) (Úř. věst. L 334, 17.12.2010, s. 17).

06

Od roku 2001 vypracovala Komise ve spolupráci s členskými státy 34 dokumentů s pokyny k řadě aspektů provádění této směrnice.

07

Ačkoli je rámcová směrnice o vodě neuvádí, existují i další právní předpisy EU, které mají svou úlohu, pokud jde o oblast kvality vod (viz **tabulka 2**).

Ostatní směrnice a nařízení EU, které hrají úlohu z hlediska kvality vod

Právní základ	Význam pro kvalitu vod
Nařízení o detergencích ¹	Detergenty obsahují důležitou znečišťující látku: fosfor. Prací prostředky pro spotřebitele a detergenty určené pro automatické myčky nádobí pro spotřebitele, které překračují stanovené množství obsahu fosforu, nesmí být uváděny na trh od 30. června 2013, resp. 1. července 2017.
Směrnice o pesticidech ²	Členské státy měly do 26. listopadu 2012 přijmout akční plány obsahující opatření pro snížení rizika a dopadů používání pesticidů na lidské zdraví a životní prostředí a informovat o nich Komisi.

- 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 259/2012 ze dne 14. března 2012, kterým se mění nařízení (ES) č. 648/2004, pokud jde o používání fosforečnanů a jiných sloučenin fosforu v pracích prostředcích pro spotřebitele a v detergencích určených pro automatické myčky nádobí pro spotřebitele (Úř. věst. L 94, 30.3.2012, s. 16).
- 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 71).

Spolupráce v povodí Dunaje

08

Povodí Dunaje zasahuje území devatenácti různých států, z nichž jedenáct tvoří členské státy (viz mapa v **příloze I**). S plochou 807 827 km² představuje největší oblast povodí v EU.

09

Spolupráce v povodí Dunaje započala v roce 1985 a v roce 1998 vstoupila v platnost Úmluva o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje⁵. Jedním z jejích úkolů bylo dosáhnout „cílů udržitelného a vyrovnaného vodního hospodářství, včetně ochrany, zlepšení a rozumného využívání povrchových a podzemních vod v povodí“.

10

V roce 1998 byla zřízena Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje, aby prováděla Úmluvu o ochraně Dunaje. Od vstupu rámcové směrnice o vodě v platnost komise slouží jako platforma pro provádění všech přeshraničních aspektů směrnice.

11

V roce 2011 schválila Rada strategii EU pro Podunají, již jí na její žádost předložila Komise. Strategie mimo jiné pojednává o kvalitě vody.

⁵ Plochu povodí větší než 2 000 km² má čtrnáct zemí (devět členských států a pět třetích zemí). Tyto země i Evropská unie jsou smluvními stranami uvedené úmluvy.

Hlavní druhy a zdroje znečištění v povodí Dunaje

12

Kromě národních plánů povodí, které přijaly členské státy, zveřejnila Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje v roce 2009 plán povodí pro celé povodí Dunaje⁶. Tento plán a aktualizace analytické zprávy o povodí Dunaje za rok 2013⁷ určily různé druhy znečištění mezinárodního významu, které mají dopad na kvalitu vod (viz **tabulka 3**).

- 6 Plán povodí Dunaje, konečné znění ze dne 14.12.2009.
- 7 Aktualizace analytické zprávy o povodí Dunaje, konečné znění ze dne 18.10.2014.

Tabulka 3

Druhy a zdroje znečištění v povodí Dunaje

Druhy znečištění	Zdroje znečištění
Organické znečištění (netoxické organické látky)	Klíčovými původci organického znečištění jsou bodové zdroje: odpadní vody z aglomerací (domácností) a z průmyslových zařízení, zejména pak odváděné, ale nečištěné odpadní vody a odpadní vody nečištěné řádným způsobem.
Znečištění živinami (dusík a fosfor)	Většina emisí živin pochází z difúzních zdrojů (89 % u celkových emisí dusíku a 78 % celkových emisí fosforu ²), například emise ze zemědělských polí (kvůli používání hnojiv či hnoje ³ a atmosférické depozici), eroze půdy a povrchového odtoku vod.
Znečištění nebezpečnými látkami ¹	Tyto toxické látky mohou být emitovány jak z bodových (městské a průmyslové odpadní vody), tak z difúzních zdrojů (například povrchový odtok, používání pesticidů v zemědělství, kontaminované a těžební lokality).
Hydromorfologické změny	Tyto změny vedou k přerušení kontinuity řek a přírodních stanovišť, odříznutí přilehlých mokřadů nebo zátopových oblastí a ke změnám množství a podmínek průtoku. Jejich hlavní příčinou jsou vodní elektroenergetická zařízení, plavební úpravy a protipovodňová infrastruktura.

- 1 Rámcová směrnice o vodě uvádí seznam tzv. prioritních a jiných znečišťujících látek (původně 33, později zvýšeno na 45 látek nebo skupin látek), z nichž některé jsou považovány za prioritní nebezpečné látky. K nebezpečným látkám patří například pesticidy, kovy a léčiva.
- 2 Na základě odhadu dlouhodobého průměru (2000–2008) hydrologických podmínek v povodí Dunaje.
- 3 Znečišťující látky (například hnojiva) unikají do povrchových nebo podzemních vod v důsledku srážek, půdního průsaku a povrchového odtoku vod.

Zdroj: Aktualizace analytické zprávy o povodí Dunaje z roku 2013.

Nástroje EU pro provádění vodní politiky EU

13

EU podporuje svou vodní politiku zajišťováním finančních zdrojů a právními a regulačními nástroji. Hlavními zdroji financování z rozpočtu EU jsou:

- Evropský fond pro regionální rozvoj a Fond soudržnosti: většina financování přiděleného v programovém období 2007–2013 byla vynaložena na projekty infrastruktury v oblasti odpadních vod. K jiným oblastem intervencí, kde může dojít ke kladnému dopadu na kvalitu vod, patří: integrovaná prevence a omezování znečištění a revitalizace průmyslových a kontaminovaných lokalit,
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: řada opatření v programech rozvoje venkova může mít přímý nebo nepřímý dopad na kvalitu vod. Agroenvironmentální platby jsou příkladem opatření, které může mít přímý dopad. Jsou poskytovány zemědělcům, kteří dobrovolně přijmou agroenvironmentální závazky, které překračují rámec závazných právních předpisů.

14

Tabulka 4 ukazuje příspěvky EU přidělené členskými státy, jejichž území se částečně nebo zcela nachází v povodí Dunaje.

15

Hlavním právním nástrojem používaným vedle směrnic a nařízení uvedených v **tabulkách 1 a 2** je mechanismus podmíněnosti. Tento mechanismus propojuje přímé platby zemědělcům v rámci společné zemědělské politiky a řadu plateb v rámci programů rozvoje venkova s i) dodržováním souboru pravidel v oblasti životního prostředí, bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat, tzv. povinných požadavků na hospodaření, a ii) udržováním půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu, tzv. normami GAEC⁸. Nedodržení těchto norem a požadavků může vést k tomu, že platby podpory přiznané zemědělcům budou sníženy.

⁸ V programovém období 2007–2013 existovalo 18 povinných požadavků na hospodaření a 15 norem GAEC.

Příspěvky EU přidělené pro programové období 2007–2013 (k 31. 12. 2014)¹

Zdroj financování	Oblast intervence	Částka v miliardách EUR
Evropský fond pro regionální rozvoj a Fond soudržnosti	Odpadní vody	6,35
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	Agroenvironmentální platby	6,39 ²

¹ Částky se týkají devíti členských států, z jejichž území se více než 2 000 km² nachází v povodí Dunaje.

² Za Německo se zohledňovaná částka týká dvou regionů, které leží v povodí Dunaje (Bádensko–Württembersko a Bavorsko).

Zdroj: Za Evropský fond pro regionální rozvoj / Fond soudržnosti: databáze Komise Infoview a za Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: zprávy o finančním plnění za rok 2014.

Rozsah a koncepce auditu

16

16

Během tohoto auditu Účetní dvůr posuzoval, zda provádění rámcové směrnice o vodě ze strany členských států vedlo ke zlepšení kvality vod.

17

Audit se zaměřil na kvalitu povrchových vod ve čtyřech členských státech v povodí Dunaje, které leží v horní, střední a dolní části povodí: na Českou republiku, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko⁹. Zahrnul tři hlavní aspekty: znečištění z aglomerací, z průmyslových zařízení a ze zemědělství.

18

Účetní dvůr hledal odpovědi na tyto tři otázky:

- a) Byla opatření v plánech povodí z roku 2009 dobře cílena a byla to opatření druhu a rozsahu nutného k dosažení dobré kvality vod v roce 2015?
- b) Jsou opatření a nástroje prováděné členskými státy vhodné ke snižování znečištění odpadních vod?
- c) Jsou opatření a nástroje prováděné členskými státy vhodné pro řešení difúzního znečištění ze zemědělství?

19

Návštěvy v členských státech probíhaly v době od března 2013 do ledna 2014. Období, kterých se různé shromážděné důkazní informace týkají, jsou uvedena v jednotlivých částech této zprávy. Dokumentární přezkumy a analýzy byly prováděny i po lednu 2014, zejména s cílem zohlednit aktualizace plánů povodí (zveřejňovaných pro účely konzultace¹⁰ od prosince 2014) a nových programů rozvoje venkova (programové období 2014–2020) schválených v roce 2015.

20

Vodní útvary mohou být rovněž zasaheny hydrologickými anebo morfologickými změnami či jinými druhy znečištění, jež jim brání dosáhnout dobrého stavu kvality vody. Ty však nebyly předmětem auditu.

21

Účetní dvůr již zveřejnil další zvláštní zprávy¹¹ týkající se souvisejících oblastí.

- 9 V povodí Dunaje se nachází část České republiky, podstatná část Slovenska a celé Rumunsko a Maďarsko. Celková plocha těchto členských států (vyjádřená v km²) představuje přibližně polovinu (49,4 %) povodí Dunaje.
- 10 Do prosince 2015 musely členské státy přijmout druhou řadu plánů povodí. Podle rámcové směrnice o vodě procházejí návrhy plánů povodí postupem konzultace se subjekty zainteresovanými na provádění směrnice.
- 11 Zvláštní zpráva č. 8/2008 „Je podmíněnost jako politika účelná?“, zvláštní zpráva č. 7/2011 „Je agroenvironmentální podpora dobře nastavena a řízena?“, zvláštní zpráva č. 5/2011 „Režim jednotné platby (SPS): otázky, které je třeba řešit pro zkvalitnění jeho řádného finančního řízení“, zvláštní zpráva č. 4/2014 „Začlenění cílů vodní politiky EU do SZP: částečný úspěch“ a zvláštní zpráva č. 2/2015 „Financování EU určené na čistírny městských odpadních vod v povodí Dunaje: je třeba vyvinout další úsilí, aby členské státy mohly splnit cíle politiky EU v oblasti odpadních vod“ (<http://eca.europa.eu>).

Plány povodí jako nástroj dosažení dobré kvality vod do roku 2015

22

Podle rámcové směrnice o vodě musí členské státy hodnotit kvalitu vod pomocí výsledků ze své národní sítě pro monitorování stavu vod. Hodnocení se provádí na úrovni vodních útvarů¹² na základě systémů a metod vymezených členskými státy v rámci pravidel, která stanoví rámcová směrnice o vodě. Hodnocení kvality vod má dvě složky:

- ekologický stav/potenciál¹³: členské státy musí provést hodnocení s přihlédnutím k různým faktorům, označovaným jako „složky kvality“: biologické složky (například vodní rostliny a ryby), hydromorfologické složky, jakož i chemické a fyzikálně-chemické složky¹⁴. Chemické a fyzikálně-chemické složky zahrnují organické znečištění (měřené parametry biochemické spotřeby kyslíku (BSK₅) a chemické spotřeby kyslíku (CHSK)), stav živin a vybraných chemických látek¹⁵. Klasifikace používá pět kategorií: velmi dobrý, dobrý, střední, poškozený a zničený.
- chemický stav: členské státy musí posoudit, zda byly normy kvality životního prostředí¹⁶ pro látky vymezené právními předpisy EU dodrženy či nikoli (tj. u plánů povodí z roku 2009 muselo být hodnoceno 41 prioritních látek nebo skupin látek). Klasifikace vede k výsledku „dobrý“ nebo „nevyhovující“.

23

Celková klasifikace ekologického stavu je vymezena nejnižší zjištěnou jednotlivou složkou kvality. Stejně tak lze chemický stav ohodnotit jako „dobrý“ jen v případě, že jsou dodrženy normy pro všechny látky. Jedná se o tzv. pravidlo „one-out all out“ (jedno špatně, -všechno špatně). Uplatnění tohoto pravidla může zastírat pokrok u jednotlivých složek kvality.

24

Plán povodí musí obsahovat údaje o zdrojích znečištění, kterému jsou vystaveny vodní útvary, o hodnocení stavu a o opatřeních, která mají být provedena pro dosažení dobré kvality vod, a o jejich celkových nákladech. Plány musí rovněž uvádět odůvodnění toho, proč byla určitému vodnímu útvaru udělena výjimka z lhůt pro dosažení dobré kvality vody (první lhůtou je rok 2015, viz bod 2).

- 12 Podle přílohy II rámcové směrnice o vodě musely členské státy určit útvary povrchových vod a útvary podzemních vod.
- 13 U vodních útvarů, jejichž fyzická struktura byla podstatně změněna, aby sloužila různým druhům využití, například lodní dopravě, ochraně proti povodním, výrobě energie ve vodních elektrárnách a zemědělství, není v mnoha případech proveditelné ani ekonomicky žádoucí od takového využití upustit a fyzické úpravy odstranit. U významně upravených vodních útvarů se tudíž podle směrnice má posuzovat spíše potenciál než stav.
- 14 Pro prioritní látky uvedené v příloze X rámcové směrnice o vodě jsou normy kvality životního prostředí stanoveny na úrovni EU. U ostatních látek je stanovení norem kvality životního prostředí na členských státech.
- 15 Členské státy musí zvolit takové znečišťující látky, které jsou pro dotčené povodí považovány za zvláště důležité.
- 16 Koncentrace určité znečišťující látky nebo skupiny látek ve vodě, sedimentech nebo živých organismech, která nemá být z důvodu ochrany lidského zdraví a životního prostředí překročena.

25

Účetní dvůr prověřoval, zda:

- v důsledku opatření prováděných členskými státy došlo ke zlepšení kvality povrchových vod,
- plány povodí z roku 2009 určovaly zdroje znečištění pro každý vodní útvar,
- opatření určená v plánech povodí z roku 2009 odpovídajícím způsobem řešila zjištěné zdroje znečištění,
- členské státy usilovaly o splnění lhůty v roce 2015 u většiny svých vodních útvarů,
- Komise přijala nějaká opatření v případech, kdy považovala plány povodí z roku 2009 za nedostatečné.

Ekologický a chemický stav vodních útvarů se příliš nezlepšil

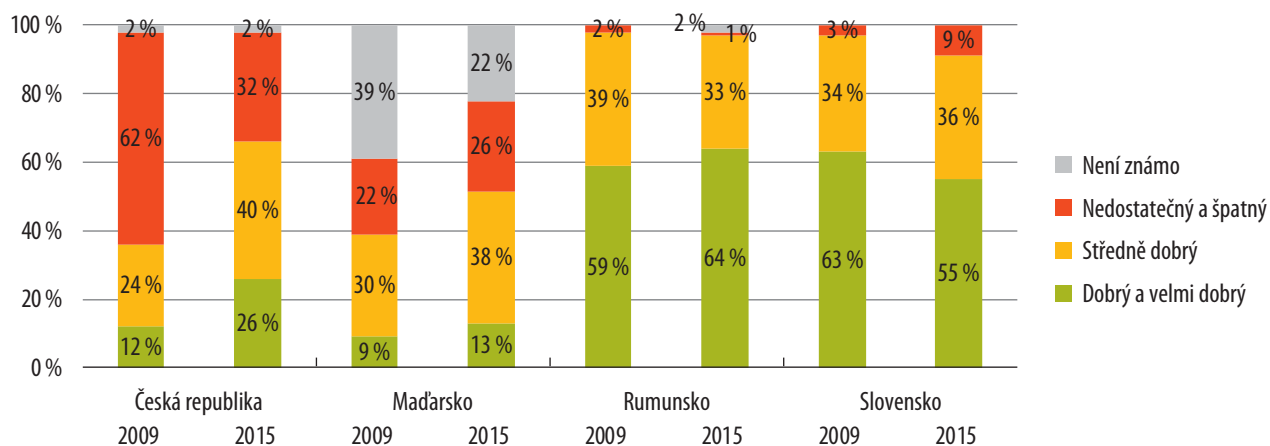
26

Obrázky 1 a 2 uvádějí změny, k nimž došlo mezi plány povodí z roku 2009¹⁷ a návrhem plánů pro rok 2015, pokud jde o ekologický a chemický stav útvarů povrchových vod ve čtyřech navštívených členských státech.

17 V případě České republiky, která má v povodí Dunaje jen některé části svého území, se odkazuje na plán povodí pro Dunaj (a plány pro dílčí povodí Dyje a Moravy).

Obrázek 1

Ekologický stav/potenciál uvedený v plánech povodí z roku 2009 a návrzích plánů povodí pro rok 2015 (jako % celkového počtu útvarů povrchových vod)

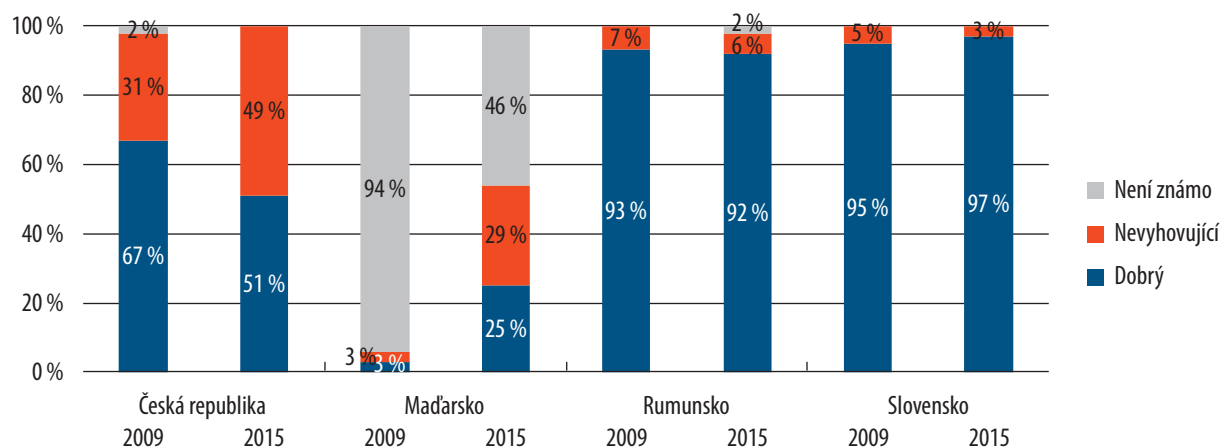

Zdroj: Informace, které poskytly členské státy prostřednictvím systému WISE, a návrhy plánů povodí pro rok 2015.

1 Systém WISE (Water Information for Europe) poskytuje širokou škálu údajů a informací o problematice týkající se vody, které shromažďují orgány EU.

Obrázek 2

Chemický stav uvedený v plánech povodí z roku 2009 a návrzích plánů povodí pro rok 2015 (jako % celkového počtu útvarů povrchových vod)

Zdroj: Informace, které poskytly členské státy prostřednictvím systému WISE, a návrhy plánů povodí pro rok 2015.

27

Podle údajů uvedených v plánech povodí se změny ve stavu kvality vod nezdají být významné a lhůta 2015 pro dosažení dobrého stavu nebyla dodržena. Vodní útvary s ekologickým stavem/potenciálem „dobrý nebo velmi dobrý“ narostly jen o malé procento, přičemž největší nárůst se týká České republiky. Z hlediska chemického stavu se situace v České republice zhoršila. Maďarsku se podařilo významně snížit počet vodních útvarů s neznámým stavem, což vysvětluje nárůst počtu vodních útvarů, u nichž chemický stav dosáhl výsledků „dobrý“ nebo „nevyhovující“.

Identifikace zdrojů znečištění na úrovni vodních zdrojů trpěla nedostatkem komplexních údajů

28

Vzhledem k nedostatku údajů z monitorování vycházely členské státy při svém hodnocení stavu zčásti z nepřímých metod, jako je analýza rizik a odhadování, což má dopad na míru důvěryhodnosti klasifikace stavu. Zatímco Rumunsko a Slovensko mají v plánech povodí z roku 2009 vysoký počet vodních útvarů se stavem klasifikovaným jako „dobrý“ a „velmi dobrý“ (viz **obrázky 1 a 2**), důvěra v klasifikaci významného počtu vodních útvarů byla nízká. Čím nižší je míra důvěry v klasifikaci stavu, tím obtížnější je určit vhodná opatření k nápravě situace.

29

V jednotlivých členských státech se velmi lišil (viz bod 22) i počet specifických fyzikálně-chemických látek hodnocených v souvislosti s ekologickým stavem (od čtyř v Maďarsku po více než 80 v České republice), někdy z důvodu nedostatečné identifikace. To může vést k příliš optimistické klasifikaci vodních útvarů.

30

Příloha II uvádí procenta vodních útvarů vystavených znečištění z bodových a difúzních zdrojů, jakož i procenta vodních útvarů vystavených organickému obohacování, obohacování živinami a kontaminaci prioritními látkami či jinými specifickými znečišťujícími látkami.

31

Analýza, kterou Účetní dvůr provedl, ukázala nedostatky týkající se informací, které plány povodí z roku 2009 uvádějí pro jednotlivé vodní útvary¹⁸: z těchto údajů vždy nevyplývá, zda pro kvalitu vody dotčeného vodního útvaru představují problém organické znečištění (BSK₅ a CHSK), živiny (dusík a fosfor), fyzikálně-chemické a prioritní látky a pesticidy.

32

Plány mají rovněž nedostatky a provází je obtíže týkající se dostupných informací podle jednotlivých zdrojů znečištění:

- pokud jde o bodové zdroje znečištění (například čistírny městských odpadních vod a průmyslová zařízení), neexistoval dostatek údajů, zejména týkajících se vypouštění fyzikálně-chemických a prioritních látek. Většina informací byla k dispozici u emisí organických látek a živin z čistíren městských odpadních vod,
- pokud jde o difúzní znečištění, výpočet podílu jednotlivých zdrojů (používání hnojiv, eroze, atmosférická depozice atd.) je obtížný, a odhady se proto opíraly zejména o statistické modely,
- pokud jde o kontaminované lokality a úložiště odpadu, nebyly k dispozici žádné kvantifikované informace o důležitosti zdroje.

Opatření určená v plánech povodí nejsou dostatečná pro odpovídající řešení zdrojů znečištění

33

Podle pokynů č. 21 z roku 2009 k podávání zpráv podle rámcové směrnice o vodě musely členské státy předkládat opatření ve svém plánu povodí podle tří kategorií: „základní opatření“ (opatření nutná k provedení směrnice EU), „jiná základní opatření“ (opatření, která dodatečně zavedla rámcová směrnice o vodě¹⁹) a „doplňující opatření“.

18 Tím není vyloučeno, že na úrovni členského státu jsou k dispozici další informace, které však plány povodí neuvádí.

19 Tato opatření zahrnují i) pro vypouštění znečištění z bodových zdrojů: požadavek na předchozí omezení nebo předchozí povolení nebo registraci založenou na všeobecně závazných pravidlech a ii) pro difúzní zdroje: opatření k zabránění nebo omezení vnosů znečišťujících látek a iii) opatření považovaná za nezbytná pro návratnost nákladů na vodo hospodářské služby.

34

Plány povodí čtyř členských států z roku 2009 obecně postrádaly informace o výsledcích, které mají být očekávány od provedení „základních opatření“, a o následné potřebě doplňujících opatření pro dosažení dobrého stavu.

Znečištění z aglomerací: opatření doplňující směrnici o čištění městských odpadních vod postrádají určité důležité aspekty

35

„Základním opatřením“ pro řešení znečištění pocházejícího z aglomerací je provedení směrnice o čištění městských odpadních vod (viz **tabulka 1**).

36

Pokud jde o „jiná základní“ a „doplňující opatření“, Účetní dvůr zjistil v plánech čtyř členských států z roku 2009 tyto nedostatky:

- u aglomerací s PE nižším než 2 000 plány povodí České republiky, Maďarska a Slovenska neuváděly, kolik z těchto aglomerací je důležitých pro kvalitu vody, a vyžaduje tudíž specifická opatření,

- stav kvality vod ve vodních útvech může vyžadovat stanovení mezních hodnot emisí, které překročí rámec požadavků směrnice o čištění městských odpadních vod (viz **příloha III**). Přezkum přiměřenosti mezních hodnot emisí definovaných ve vnitrostátních právních předpisech byl uveden pro Maďarsko a Rumunsko. Česká republika takové opatření nezařadila, neboť zákonné mezní hodnoty byly aktualizovány v roce 2007, tudíž krátce před schválením plánu povodí. U Maďarska nebyl uveden rozsah působnosti opatření. Pro Rumunsko plán uváděl, že jsou nezbytné přísnější mezní hodnoty v omezeném počtu aglomerací, není však jasné, zda tyto hodnoty dostačují z hlediska pokrytí všech vodních útvarů vystavených znečištění organickými látkami a živinami,
- otázkou hospodaření se srážkovými vodami se členské státy zabývaly jen částečně. Ke znečištění vod může vést jak odlehčování (k němuž dochází během silných dešťů, kdy není kapacita stokové sítě a/nebo čistírny dostatečná), tak odtok městských srážkových vod²⁰. Maďarsko zařadilo specifické opatření, které spočívá zejména ve stanovení vnitrostátního plánu pro hospodaření se srážkovými vodami, a Rumunsko určilo aglomerace, které potřebují stokové soustavy pro srážkové vody. Žádný z plánů neobsahoval specifická opatření, která by se zabývala otázkou odlehčování²¹,

20 Vzhledem k tomu, že v městských oblastech existuje mnoho nepropustných povrchů, voda z dešťových srážek nebo tajícího sněhu se nemůže vsakovat do půdy, a tudíž odtéká a přitom obsahuje všechny druhy znečišťujících látek.

21 Ve zvláštní zprávě č. 2/2015 (body 53 až 55) Účetní dvůr upozornil, že u odlehčování chybí obecně informace o jeho kvantitě a o parametrech znečištění. V České republice, Maďarsku a Rumunsku navíc právní předpisy nestanoví ani přípustný počet případů odlehčování či jejich objem, ani poměr zředování. Na Slovensku takové požadavky, které stanovují požadovanou velikost odlehčovacích komor, existují. Není zde však povinnost monitorovat u odlehčování ani objem, ani poměr zředování.

- od konce devadesátých let je výskyt mikro-znečišťujících látek v kontextu kvality vod uznáván za problém. Mikro-znečišťující látky se typicky vyskytují ve farmaceutických výrobcích, výrobcích osobní potřeby a potravinářských přídatných látkách. I přes narůstající význam otázky mikro-znečišťujících látek se čtyři kontrolované členské státy ve svých plánech povodí z roku 2009 tímto problémem nezabývaly. K opatřením na řešení tohoto problému patří: i) prevence/omezení znečištění tam, kde k němu dochází („u zdroje“), a ii) úprava znečištěné vody („opatření zaměřená na výstupní znečištění“).

Znečištění z průmyslových zařízení: chybí cílená opatření

37

„Základním opatřením“ pro řešení znečištění pocházejícího z průmyslových zařízení je provedení směrnice o průmyslových emisích (viz **tabulka 1**).

38

Pokud jde o „jiná základní“ a „doplňující opatření“, Účetní dvůr zjistil v plánech čtyř členských států z roku 2009 tyto nedostatky:

- s cílem snížit znečištění nebezpečnými látkami se požaduje, aby opatření cílila na látky, jež brání dosažení dobrého ekologického a chemického stavu vodních útvarů. Žádný ze čtyř členských států však nemá opatření zaměřená na konkrétní látky,

- zatímco všechny čtyři členské státy měly opatření týkající se revitalizace kontaminovaných lokalit a/nebo úložišť odpadu, pouze plány České republiky a Slovenska určovaly lokality, které byly považovány za lokality představující riziko pro kvalitu vod. Účetní dvůr nicméně zjistil, že vybrané lokality nezbytně neodpovídají lokalitám, které vnitrostátní orgány odpovědné za strategii dekontaminace určily jako prioritní pro účely dekontaminace²².

Znečištění ze zemědělství: opatření doplňující směrnici o dusičnanech jsou hlavně dobrovolné povahy

39

„Základním opatřením“ pro řešení znečištění pocházejícího ze zemědělství je provedení směrnice o dusičnanech (viz **tabulka 1**).

40

Pokud jde o „jiná základní“ a „doplňující opatření“, plány povodní čtyř členských států uváděly hlavně opatření v rámci programů rozvoje venkova, kdy se zemědělci mohou zapojit do opatření, jež přesahují rámec povinných právních předpisů (například pravidla pro hnojení, která jsou přísnější než pravidla podle směrnice o dusičnanech). Tato opatření jsou však pouze dobrovolná, a jako taková tudíž nemohou pokrýt oblasti, v nichž je znečištění vod nejvýznamnější (viz též body 145 až 157)²³.

22 Ve zvláštní zprávě č. 23/2012 „Podporovala strukturální opatření EU úspěšně regeneraci zanedbaných průmyslových a vojenských lokalit?“ Účetní dvůr uvedl řadu překážek, které brání stanovení priorit týkajících se regenerace lokalit (například nedostatek úplné a přiměřené evidence kontaminovaných lokalit) (viz body 37 až 44) (<http://eca.europa.eu>).

23 V této souvislosti zpráva OECD na téma „Kvalita vody a zemědělství: plnění politické výzvy“ zveřejněná v roce 2012 uvádí, že plnění úkolů udržitelného řízení kvality vod v zemědělství vyžaduje vysokou míru politické angažovanosti.

41

Účetní dvůr také zjistil v plánech povodí čtyř členských států z roku 2009 tyto nedostatky:

- ačkoli fosfor z difúzního znečištění hraje významnou úlohu při znečišťování vodních útvarů živinami, nebyla uváděna žádná opatření (v žádném z programů) přímo cílená na omezení množství fosforu aplikovaných do půdy (kg/ha)²⁴,
- opatření zaměřená na snižování eroze (která významně přispívá ke znečištění fosforem) byla uvedena v programech České republiky, Maďarska a Rumunska. Nicméně v Maďarsku se opatření týká uplatňování příslušné normy GAEC (viz **rámec 3**), zatímco programy České republiky a Rumunska neobsahují dostatek podrobností o tom, jak mají být opatření prováděna,
- opatření zaměřená na snižování použití pesticidů byla uvedena v programech opatření všech čtyř členských států. Tato opatření však byla neurčitá nebo odkazovala na akční plány pro pesticidy, které měly být podle požadavků směrnice o pesticidech přijaty a oznámeny Komisi do 26. listopadu 2012 (viz **tabulka 2**).

Scházejí smysluplné informace o financování opatření

42

Účetní dvůr zjistil, že odhady nákladů nebyly uvedeny pro všechna opatření stanovená v plánech povodí z roku 2009. Informace o zdrojích a dostupnosti finančních prostředků byly u čtyř členských států jen dílčí.

43

Neuvedení informací o nákladech a očekávaných výsledcích opatření (viz bod 34) brání určení nákladově nejefektivnějších opatření.

44

Financování zajišťované mimo programy EU je vzácné. Hlavními zdroji financování jsou programy spolufinancované z EU prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj / Fondu soudržnosti, jakož i Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Priority a finanční přiděly stanovené v těchto programech tudíž mají dopad na pokrok v oblasti kvality vody. Nebylo však vždy dosaženo koordinace mezi orgány, které schvalují priority a projekty, a orgány, které schvalují programy opatření v plánech povodí (viz též bod 38).

24 Hnojiva obsahují jako aktivní látky zejména jednu z těchto složek: dusík, fosfáty a uhličitán draselný.

Významný počet vodních útvarů je vyňat z plnění lhůt v letech 2015 a 2021

45

Podle plánů povodí z roku 2009 čtyři členské státy vyňaly značný počet vodních útvarů z plnění lhůty stanovené na rok 2015 (viz **tabulka 5**), aniž by však udělená prodloužení lhůt jasně zdůvodnily.

46

Počet výjimek v návrzích plánů povodí pro rok 2015 zůstává vysoký vyjma Rumunska a v případě chemického stavu Slovenska. To znamená, že u vodních útvarů, kterým byla udělena výjimka, lze dosažení dobré kvality vody očekávat až v období 2021–2027.

Tabulka 5

Útvary povrchových vod, kterým byla udělena výjimka (jako % celkového počtu útvarů povrchových vod)

Členský stát	Plány povodí z roku 2009	Návrhy plánů povodí z roku 2015	Plány povodí z roku 2009	Návrhy plánů povodí z roku 2015
	Ekologický stav		Chemický stav	
Česká republika	90 %	63 %	31 %	36 %
Maďarsko	88 %	84 %	44 % ²	75 %
Rumunsko	36 %	14 %	6 %	2 %
Slovensko	¹	47 %	¹	1 %

1 Slovensko uvedlo údaj (37 %), který se společně týká ekologického i chemického stavu.

2 Procentní podíl byl vypočítán z počtu vodních útvarů se známým stavem.

Zdroj: Informace, které poskytly členské státy prostřednictvím systému WISE nebo v plánech povodí.

Komise vývoj pečlivě sleduje, zlepšení však závisejí na ochotě členských států jednat

47

Komise nenese odpovědnost za schvalování plánů povodí, které členské státy přijmou. Nicméně pokud členský

stát nedodrží právní předpis EU, Komise je oprávněna zahájit řízení o nesplnění povinnosti a v krajním případě věc předat Evropskému soudnímu dvoru. V roce 2008 Komise zavedla tzv. „pilotní postup“ EU, který se používá jako první krok při snaze o řešení problémů, aby se předešlo formálnímu řízení o nesplnění povinnosti, je-li to možné.

48

Komise přezkoumala plány povodí všech členských států z roku 2009 a uvedla konkrétní zjištění a doporučení podle jednotlivých členských států ve dvou zprávách²⁵, které doprovázela dvě sdělení Komise. Komise také v letech 2013 a 2014 uspořádala dvoustranná setkání se všemi čtyřmi členskými státy, při nichž se věnovala svým hlavním obavám.

49

V rámci schvalování dohod o partnerství²⁶ a operačních programů týkajících se životního prostředí na programové období 2014–2020 Komise považovala „přijetí plánu povodí“ za kritérium splnění předběžné podmínky²⁷. V České republice, Maďarsku a Slovensku nebylo toto kritérium uznáno za splněné. Součástí operačních programů jsou opatření, která mají být v důsledku toho přijata, ale nepokrývají všechny nedostatky zjištěné při bilaterálních jednáních v případě Maďarska a Slovenska (viz bod 48). Komise má oproti tomu za to, že členské státy by měly přijmout opatření, která jsou uvedena v zápisech z příslušných dvoustranných jednání. Tyto zápisy z jednání však nemají stejnou smluvní sílu jako operační programy. Jen v České republice byl v operačním programu uveden konkrétní odkaz²⁸ na požadavky Komise vznesené během dvoustranného jednání. Celkově tento postup oslabuje účinek předběžné podmínky.

50

Návrhy plánů povodí pro rok 2015 stále obsahují řadu nedostatků, které zjistily Účetní dvůr a Komise v plánech z roku 2009 ve věci určování vhodných opatření.

Opatření a nástroje prováděné členskými státy s cílem snížit znečištění způsobené odpadními vodami

51

Účetní dvůr zkoumal, zda jsou opatření a nástroje prováděné ve čtyřech členských státech vhodné pro řešení znečištění způsobovaného odpadními vodami, které vypouštějí aglomerace a průmyslová zařízení.

Znečištění z aglomerací: došlo k pokroku v čištění odpadních vod, dostupné nástroje však mohly být využity účinněji

52

Důležitou metodou, jak snížit znečištění z aglomerací v daných čtyřech členských státech, je zvýšit procentní podíl řádně čištěných odpadních vod. Účetní dvůr tudíž šetřil, zda čtyři členské státy:

- dosáhly pokroku z hlediska množství odpadních vod, které procházejí řádným čištěním,

25 SWD(2012) 379 final ze dne 14. listopadu 2012, zprávy podle členských států, které doprovázejí zprávu Komise Evropskému parlamentu a Radě o provádění rámcové směrnice o vodě (2000/60/ES), plány povodí a SWD(2015) 50 final ze dne 9. března 2015: zpráva o pokroku provádění rámcové směrnice o vodě, která je doprovodným dokumentem zprávy Komise Evropskému parlamentu a Radě nazvané Rámcová směrnice o vodě a směrnice o povodních: opatření k dosažení „dobrého stavu“ vod EU a snížení povodňových rizik.

26 Dohoda o partnerství je strategický plán sjednaný mezi Komisí a vnitrostátními orgány, který uvádí investiční priority týkající se evropských strukturálních a investičních fondů.

27 Jestliže předběžné podmínky vymezené v nařízeních EU nejsou splněny, je nutno vypracovat akční plány, které zajistí jejich splnění do 31. prosince 2016.

28 Operační program byl schválen v dubnu 2015.

- mají zaveden systém inspekci, který zajišťuje prosazování mezních hodnot emisí stanovených v povoleních k vypouštění odpadních vod,
- využívají poplatek za znečišťování vod, který mají platit čistírny městských odpadních vod, jako nástroj odrazující od vypouštění znečišťujících látek.

Bylo dosaženo pokroku z hlediska množství odpadních vod, které procházejí čištěním

53

Čtyři členské státy musí dosáhnout cílů, které stanovila směrnice o čištění městských odpadních vod (viz **tabulka 1**), a to ve lhůtách²⁹, které byly dohodnuty ve smlouvách o přistoupení.

54

Podle článku 5 směrnice o čištění městských odpadních vod musely členské státy určit citlivé oblasti, zvláště oblasti ohrožené eutrofizací. Česká republika, Rumunsko a Slovensko označily za citlivé oblasti celá svá území. To je z hlediska kvality vod kladný prvek, neboť v těchto oblastech je požadováno důkladnější čištění / terciární čištění odpadních vod u aglomerací s PE vyšším než 10 000, tzn. omezení živin odpovědných za eutrofizaci (viz **příloha III**). Maďarsko viz bod 64.

55

Aby dosáhly pokroku, musely členské státy zvýšit podíl svého obyvatelstva připojeného k čistírnám odpadních vod a musely zdokonalit technologii čištění, tj. zajistit dodržování mezních hodnot emisí pro organické znečištění (BSK₅ a CHSK) pomocí sekundárního čištění a mezních hodnot emisí pro znečištění živinami (N_{celk} a P_{celk}) pomocí důkladnějšího čištění / terciárního čištění. Kromě toho by mezní hodnoty emisí stanovené pro konkrétní čistírnu odpadních vod měly odrážet kvalitu vody v útvaru, do kterého se odpadní voda vypouští.

Bylo dosaženo pokroku z hlediska připojení ke stokové soustavě a čistírnám odpadních vod, zejména ve dvou členských státech však přetrvávají hluchá místa...

56

Obrázek 3 ukazuje pokrok týkající se míry připojení celkového počtu obyvatel k veřejným stokovým soustavám a čistírnám odpadních vod. Ve všech čtyřech členských státech v letech 2008 až 2012 míry připojení vzrostly. Rumunsko, které se k EU připojilo o tři roky později než ostatní tři členské státy, mělo celkově nejnižší míry připojení.

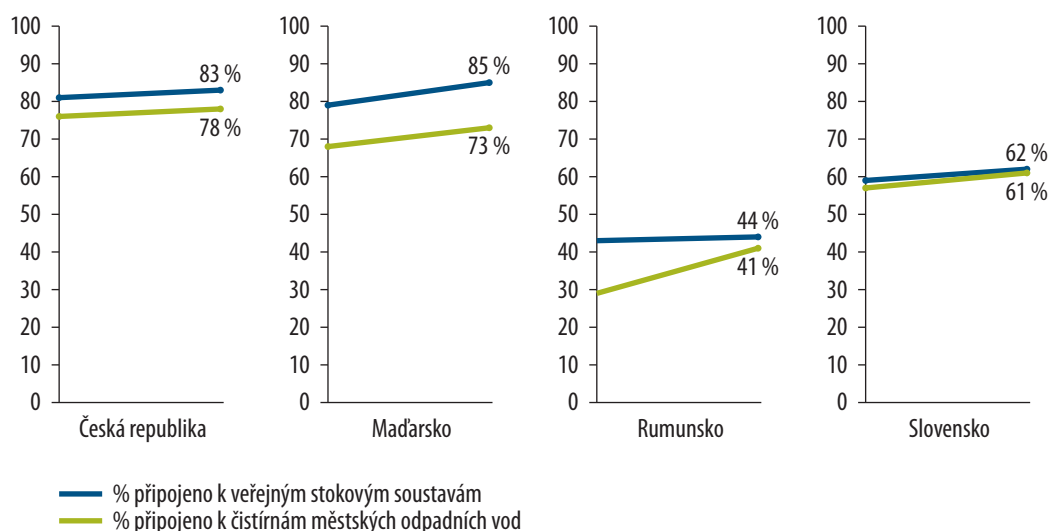
57

Rozdíl mezi procentem celkového počtu obyvatel připojených k veřejným stokovým soustavám a procentem osob připojených k čistírně městských odpadních vod dokládá, že ne všechny odpadní vody odváděné od připojeného obyvatelstva jsou čištěny v čistírně odpadních vod. Tento rozdíl je nejvyšší v Maďarsku a nejnižší na Slovensku.

29 Konečné lhůty provedení směrnice o čištění městských odpadních vod: Česká republika 31.12.2010, Maďarsko 31.12.2015, Rumunsko 31.12.2018 a Slovensko 31.12.2015.

Obrázek 3

Procento celkového počtu obyvatel připojeného k veřejným stokovým soustavám a čistírně městských odpadních vod: pokrok dosažený v letech 2008 až 2012

Zdroj: Procentní podíl obyvatel připojených k veřejným stokovým soustavám: statistické úřady České republiky, Maďarska a Slovenska a zpráva Rumunska o provádění směrnice o čištění městských odpadních vod ze dne 30. června 2013 pro údaje za rok 2008 a statistický úřad pro údaje za rok 2012.

Procentní podíl obyvatel připojených k čistírně městských odpadních vod: statistické úřady České republiky, Rumunska a Slovenska a Eurostat (údaje za rok 2011) pro Maďarsko.

58

Celou populaci, která dosud není připojena k veřejné stokové soustavě, lze rozčlenit takto:

- obyvatelé aglomerací s PE 2 000 a vyšším, u nichž dosud neexistuje odvádění odpadních vod. To je případ Rumunska, kde ke konci roku 2012 nebylo odváděno 39,8 % zatížení³⁰. Podle směrnice o čištění městských odpadních vod má Rumunsko na splnění podmínek čas do roku 2018,
- obyvatelé aglomerací s PE 2 000 a vyšším, u nichž zatížení odvádějí individuální systémy (například septiky)³¹. U čtyř členských států bylo zatížení odváděné individuálními systémy následující: Česká republika: 7 %, Maďarsko: 14 %, Rumunsko: 1 %, Slovensko: 13 %,
 - obyvatelé aglomerací s PE nižším než 2 000, u nichž dosud neexistuje odvádění odpadních vod.

30 Zatížení je organické biologicky rozložitelné znečištění aglomerace vyjádřené v PE. Jeden PE odpovídá zátěži znečištěním v odpadních vodách vyprodukované jedním obyvatelem a představuje organické biologicky rozložitelné znečištění, které odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku 60 g O₂/den.

31 Viz zvláštní zpráva č. 2/2015, body 21 a 22.

59

Pokud jde o individuální systémy, směrnice o čištění městských odpadních vod vyžaduje, aby zajišťovaly obdobnou úroveň ochrany životního prostředí jako v případě městských odpadních vod vypouštěných do stokové soustavy. Účetní dvůr konstatuje, že na základě informací, které Komisi poskytly členské státy, nelze provést posouzení souladu těchto soustav se směrnicí. Podobně neposkytují informace o tomto tématu ani plány povodí z roku 2009. Ve druhé polovině roku 2014 Komise požádala členské státy, aby předložily vysvětlení toho, jakým způsobem bylo dosaženo souladu.

60

Pokud jde o aglomerace s PE nižším než 2 000, směrnice vyžaduje, aby v případech, kdy existují stokové soustavy, bylo zajištěno vyhovující čištění v případě vypouštění do sladkých vod a do ústí řek. Plány povodí České republiky a Maďarska z roku 2009 však neuváděly žádné informace o počtu aglomerací, které mají stokové soustavy, ale kde nejsou žádné čistírny městských odpadních vod. Vedle požadavků směrnice o čištění městských odpadních vod musí členské státy v souladu s rámcovou směrnicí o vodě stanovit opatření pro aglomerace, kde má vypouštění odpadních vod nepříznivý vliv na kvalitu vody. Opatření v plánech povodí z roku 2009 jsou však neurčitá (viz bod 36).

Obrázek 1 – Čistírna odpadních vod v Maďarsku.
Zdroj: EÚD.

... a ve třech z uvedených členských států byl zaznamenán významný pokrok z hlediska sekundárního a terciárního čištění odpadních vod, členské státy však stále zaostávají za harmonogramem

61

Pokrok z hlediska sekundárního čištění městských odpadních vod z aglomerací s PE 2 000 a vyšším za období 2007/2008 až 2011/2012³² byl významný (viz **obrázek 4**). Ke konci roku 2012 vyhovovalo ve třech ze čtyř uváděných členských států více než 90 % městských odpadních vod z aglomerací mezním hodnotám emisí, které směrnice stanovila pro BSK₅ a CHSK.

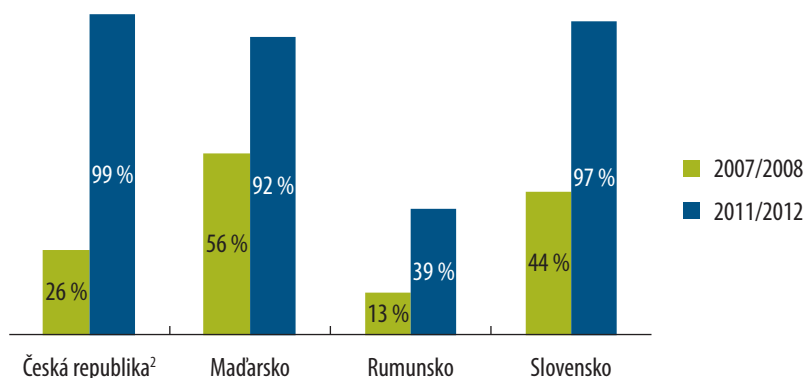
62

Nižší procentní podíl sekundárního čištění u Rumunska (39 %) je částečně způsoben tím, že se země připojila k EU o tři roky později než ostatní členské státy. V roce 2012 Rumunsko rovněž zaostávalo, pokud šlo o dodržení průběžné lhůty stanovené směrnicí o čištění městských odpadních vod v oblasti sekundárního čištění (do roku 2010 mělo být řádně čištěno 51 % zatížení).

32 Údaje, které poskytly členské státy Komisi v roce 2010 za období 2007/2008 a v polovině roku 2014 za období 2011/2012.

Obrázek 4

Pokrok za období 2007/2008 až 2011/2012¹ v oblasti sekundárního čištění městských odpadních vod u aglomerací s PE $\geq$ 2 000 (jako % celkového zatížení těchto aglomerací vyjma zatížení odváděného do individuálních systémů)

1 Údaje za Maďarsko se týkají let 2007 a 2011, za Rumunsko let 2007 a 2012 a údaje za Českou republiku a Slovensko se týkají let 2008 a 2012.

2 Údaje za Českou republiku se týkají celého území státu, nikoli jen části v povodí Dunaje.

Zdroj: Analýza údajů předložených členskými státy Komisi, kterou provedl EÚD.

63

Pokrok z hlediska terciárního čištění městských odpadních vod za období 2007/2008 až 2011/2012 byl stejně významný. **Obrázek 5** ukazuje stav u zatížení všech aglomerací s PE vyšším než 10 000. Uvádí procentní podíl celkového zatížení (vyjma zatížení odváděného do individuálních systémů), který plní emisní limity stanovené směrnicí o čištění městských odpadních vod pro N_{celk} a P_{celk} .

64

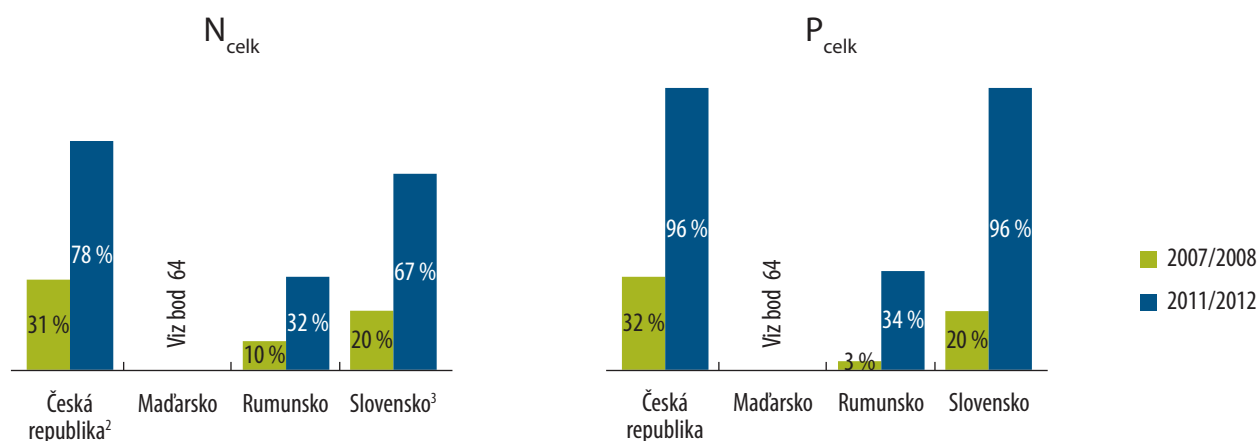
Maďarsko nevyhlásilo citlivou oblastí celé své území, ale uplatňuje čl. 5 odst. 4 směrnice o čištění městských odpadních vod. To znamená, že jednotlivé čistírny odpadních vod nemusí uplatňovat mezní hodnoty pro N_{celk} a P_{celk} . Ize-li prokázat, že minimální procento snížení veškerého zatížení vstupujícího do všech čistíren městských odpadních vod (nad PE 2 000 a vyšším) dosahuje nejméně 75 % u N_{celk} i P_{celk} . Ačkoli celková míra čištění v Maďarsku byla významně nižší než v České republice a na Slovensku³³, Maďarsko se ke konci roku 2012 blížilo splnění 75 % požadavku³⁴.

33 Podle údajů za rok 2012, které členské státy poskytly Komisi, je zatížení z aglomerací s PE 2 000 a vyšším, které bylo v souladu s mezní hodnotou podle směrnice, následující: i) pro N_{celk} : Česká republika: 83 %, Maďarsko: 33 %, Slovensko: 60 % a ii) pro P_{celk} : Česká republika: 77 %, Maďarsko: 39 %, Slovensko: 86 %.

34 Podle informací poskytnutých maďarskými orgány Komise bylo zatížení vstupující do čistíren odpadních vod sníženo ze 73,1 % pro N_{celk} a 74,4 % pro P_{celk} .

Obrázek 5

Pokrok za období 2007/2008 až 2011/2012¹ v oblasti terciárního čištění městských odpadních vod u aglomerací s PE vyšším než 10 000 (jako % celkového zatížení těchto aglomerací vyjma zatížení odváděného do individuálních systémů)

1 Referenční data viz poznámka 1 k **obrázku 4**.

2 V České republice v roce 2012 nevyhověla požadavkům směrnice čistírna odpadních vod v Praze, která zpracovává 15 % celkového zatížení aglomerací s PE 2 000 a vyšším. V současné době se očekává, že pražské odpadní vody dosáhnou přiměřeného čištění do roku 2018.

3 V případě Slovenska nebyly údaje o N_{celk} a P_{celk} k dispozici. Použité údaje odpovídají zatížení, které splňuje emisní limity pro jeden nebo oba parametry.

Zdroj: Analýza údajů předložených členskými státy Komisi, kterou provedl EÚD.

65

I přes pokrok dosažený hlavně díky zdrojům z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti³⁵ Účetní dvůr konstatuje, že všechny čtyři členské státy zaostávají za harmonogramem týkajícím se průběžných anebo konečných lhůt pro provedení směrnice³⁶. Rovněž upozorňuje, že nelze zaručit finanční udržitelnost³⁷ nově vybudované nebo revitalizované infrastruktury, což z dlouhodobého hlediska znamená riziko pro kvalitu vod.

Ve 25 % případů, které Účetní dvůr šetřil, překračují mezní hodnoty emisí požadavky směrnice

66

Stav kvality vody ve vodním útvaru si může vyžádat, aby byly určité čistírně městských odpadních vod uloženy mezní hodnoty, které jsou přísnější než hodnoty stanovené směrnicí o čištění městských odpadních vod. Ze vzorku 28 čistíren městských odpadních vod, které Účetní dvůr šetřil, obsahovala povolení k vypouštění odpadních vod u sedmi čistíren (25 %) mezní hodnoty, které byly přísnější než hodnoty stanovené národní³⁸ legislativou: tři ze čtyř případů zkoumaných v České republice³⁹ (ve věci živin) a čtyři ze sedmi případů zkoumaných v Maďarsku (z toho dva se týkaly živiny P_{celk}).

67

Na druhou stranu měly v Maďarsku tři ze sedmi šetřených čistíren technickou kapacitu odstraňovat živiny (N_{celk} a P_{celk}) a zlepšit tak kvalitu odtokové vody, avšak v povolení k vypouštění odpadních vod se to od nich nepožadovalo.

68

Podle údajů, které členské státy poskytl Komisi, přibližně 20 %⁴⁰ čistěných odpadních vod z aglomerací s PE v rozmezí 2 000 až 10 000 v roce 2012 dodržovalo mezní hodnoty směrnice pro N_{celk} a P_{celk} . Nejedná se o požadavek směrnice, z hlediska kvality vody je to však pozitivní.

69

Vnitrostátní právní předpisy ve čtyřech uvedených členských státech nestanoví mezní hodnoty emisí pro mikro-znečišťující látky. Odstranění těchto látek by vyžadovalo zásadní zlepšení stávajících procesů čištění (viz bod 36).

70

Byly podniknuty kroky na úrovni EU, neboť v roce 2013 Evropský parlament a Rada pozměnily rámcovou směrnici o vodě⁴¹ a mimo jiné požadovaly, aby Komise do září 2015 vypracovala strategický přístup ke znečišťování vod farmaceutickými látkami a aby do září 2017 navrhla opatření, která budou přijata na úrovni EU a/nebo členských států k provedení tohoto přístupu. Stejná změna směrnice zavedla koncepci seznamu sledovaných látek, pro které musí být shromažďovány údaje z monitorování za celou EU. První seznam deseti sledovaných látek byl vypracován v březnu 2015 a obsahuje farmaceutické látky a pesticidy.

- 35 K 31.12.2014 činil příspěvek EU přidělený pro odpadní vody v rozpočtu operačních programů ve čtyřech navštívených členských státech 5,07 miliardy EUR.
- 36 Viz zvláštní zpráva č. 2/2015, body 24 až 26.
- 37 Viz zvláštní zpráva č. 2/2015, body 89 až 105.
- 38 U některých parametrů národní právo ve všech čtyřech členských státech stanoví limity, které jsou přísnější než limity uvedené ve směrnici o čištění městských odpadních vod.
- 39 V roce 2011 české právo zavedlo soubor mezních hodnot emisí, které vycházejí z použití nejlepších dostupných technik. Jedná se o mezní hodnoty, k nimž by měly přihlížet orgány, které vydávají povolení, jestliže chtějí uložit mezní hodnoty přísnější, než jsou standardní zákonem stanovené hodnoty. V praxi to znamená, že tyto mezní hodnoty se staly maximem, které mohou orgány uložit. Většina mezních hodnot emisí u čtyř zkoumaných čistíren odpadních vod, které byly přísnější než směrnice a norma stanovená vnitrostátním právem, odpovídá těmto maximálním mezním hodnotám.
- 40 V České republice je zatížení dodržující mezní hodnoty pro P_{celk} ještě vyšší: 97 %.
- 41 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/39/EU ze dne 12. srpna 2013, kterou se mění směrnice 2000/60/ES a 2008/105/ES, pokud jde o prioritní látky v oblasti vodní politiky (Úř. věst. L 226, 24.8.2013, s. 1).

Odražující účinek systému inspekci je omezený

71

Řádně stanovené mezní hodnoty emisí budou mít na kvalitu vod dopad jen tehdy, budou-li dodržovány. Z toho plyne důležitost účinného systému inspekci⁴², který zajistí, aby byly dodržovány mezní hodnoty stanovené v povoleních k vypouštění odpadních vod vydávaných čistírnám městských odpadních vod.

72

Dodržování předpisů se zajišťuje pomocí dvou druhů kontrol:

- kontrol, které provádějí provozovatelé čistíren odpadních vod na základě vzorků vody, které sami odebírají (dále jen vlastní kontroly),
- kontrol, které provádějí veřejné inspekční subjekty⁴³.

73

Pokud jde o vlastní kontroly, Účetní dvůr konstatuje, že ze vzorku 28 šetřených čistíren městských odpadních vod splňovaly požadavky směrnice o čištění městských odpadních vod z hlediska počtu kontrol všechny čistírny kromě jedné. V roce 2012 navíc 25 z 28 čistíren dodržovalo limity určené v jejich povoleních⁴⁴.

74

Pokud jde o kontroly, které provádějí veřejné inspekční subjekty, jejich četnost není v žádném z uvedených čtyř členských států předepsána⁴⁵. Je tudíž na vlastním uvážení dotčeného orgánu, který zohledňuje svá omezení v oblasti zdrojů. Skutečná dosažená četnost se v členských státech liší (viz **tabulka 6**). Z členských států, které Účetnímu dvoru předložily údaje, provádělo kontroly nejméně často Slovensko. Z Maďarska nebyly obdrženy žádné údaje o četnosti. Na Slovensku inspekční subjekt zřídka sám odebírá vzorky odtokové vody a namísto toho se spoléhá na vlastní kontroly provozovatelů, které provádějí akreditované laboratoře.

75

Jsou-li překročeny mezní hodnoty emisí a veřejné inspekční subjekty toto překročení zjistí, jsou podle vnitrostátních právních předpisů ve všech čtyřech členských státech ukládány pokuty⁴⁶.

76

V Maďarsku a Rumunsku jsou pokuty ukládány podle jednotlivých znečišťujících látek, u nichž byla překročena mezní hodnota. Částka za kilogram znečištění převyšujícího mezní hodnotu se liší podle dotčené znečišťující látky⁴⁷. V Rumunsku se posuzuje i závažnost přestupku, inspekční subjekt se tedy může rozhodnout vydat místo pokuty jen varování. Rumunské statistické údaje týkající se výsledků inspekci v roce 2012 ukazují, že bylo vydáno pětkrát více varování než pokut.

42 Na úrovni EU existuje doporučení Evropského parlamentu a Rady 2001/331/ES, kterým se stanoví minimální kritéria pro inspekce v oblasti životního prostředí v členských státech (Úř. věst. L 118, 27.4.2001, s. 41). Systém poskytuje pokyny k organizaci (vypracování plánů inspekci) a provádění kontrol (návštěvy na místě a podávání zpráv).

43 Těmito subjekty jsou: v České republice: Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), v Maďarsku: Národní generální ředitelství pro zvládání katastrof při Ministerstvu vnitra (od dubna 2014), v Rumunsku: národní správní úřad „Rumunské vody“ (ANAR), na Slovensku: Slovenská inspekce životního prostředí (SIŽP). Na úrovni čistíren odpadních vod mohou kontroly provádět i jiné subjekty, například orgány, které vydávají povolení. Tyto kontroly Účetní dvůr do svého posouzení nezařadil.

44 Viz zvláštní zpráva č. 2/2015, body 48 a 50.

45 Závěry Rady z 11. června 2012 vyzývaly ke zlepšení inspekci a stanovisko Výboru regionů zdůraznilo, že celounijní rámec pro vnitrostátní inspekce může zajistit rovné podmínky a jednotnost právních kroků. Rovněž poukázalo na hodnotu dobře vymezené úlohy Komise v oblasti inspekci.

46 Tato zpráva se nezabývá sankcemi podle trestního práva (například tresty odnětí svobody).

47 Například v Maďarsku částka za kilogram znečištění (přepočteno z HUF kurzem k dni 31.12.2014: 315,54) činí 1,11 EUR pro N_{celk} a 7,29 EUR pro P_{celk} . V Rumunsku částka za kilogram znečištění (přepočteno z RON kurzem k dni 31.12.2014: 4,4828) činí 1,71 EUR pro N_{celk} a P_{celk} .

Kontroly prováděné veřejnými inspekčními subjekty

Členský stát	Skutečná četnost kontrol plánů čištění městských odpadních vod
Česká republika	Čistírny s kapacitou nad 10 000 PE: jednou ročně. Čistírny s kapacitou 2 000 až 10 000 PE: jednou za tři roky. Ostatní čistírny: jednou za pět let.
Maďarsko	Nebyly obdrženy údaje. Na základě četnosti zjištěné u vzorku sedmi čistíren odpadních vod Účetní dvůr konstatuje, že inspekce v čistírnách nemusí probíhat každoročně.
Rumunsko	V roce 2013 proběhla kontrola všech čistíren s kapacitou $\geq 2\,000$ PE.
Slovensko	Čistírny s kapacitou nad 10 000 PE: v roce 2013 pokrytí nižší než 10 %. Všechny čistírny společně: v roce 2013 pokrytí nižší než 12 %.

Zdroj: Analýza vnitrostátních právních předpisů a údajů obdržенých inspekčními subjekty, kterou provedl Účetní dvůr.

77

V České republice a na Slovensku pokuta nezávisí na dotčené znečišťující látce nebo na množství znečištění přesahujícím mezní hodnotu. Namísto toho je částka pevně stanovena v závislosti na závažnosti nesplnění podmínek povolení, kterou posoudí veřejný inspekční subjekt (s maximální částkou⁴⁸ stanovenou ve vnitrostátních právních předpisech).

78

Žádný z plánů povodí z roku 2009 neobsahoval opatření, které by bylo zaměřeno na posouzení účinnosti a odrazujícího účinku systému inspekce.

Poplatek za znečišťování vod je částečně využíván jako nástroj odrazující od vypouštění znečišťujících látek

79

Právní rámec všech čtyř členských států stanoví uplatňování poplatku za znečišťování vod, který mají platit subjekty vypouštějící znečištěnou vodu. Poplatek vychází z množství a/nebo koncentrace (mg/l) vypouštěných znečišťujících látek. Takový poplatek je v souladu se zásadou „znečišťovatel nést náklady na snižování jimi způsobeného znečištění. Poplatek za znečišťování vod může sloužit třem účelům: i) výběru peněz; ii) jako pobídka pro splnění mezních hodnot emisí stanovených v povoleních subjektů, které emise vypouštějí, a /nebo iii) jako pobídka k dalšímu snižování znečištění dodržováním přísnějších mezních hodnot, než byly stanoveny.

48 V České republice může pokuta za nedodržení podmínek povolení dosáhnout až 180 278 EUR (přepočteno z CZK kurzem k dni 31.12.2014: 27,735). Na Slovensku se může pokuta za nedodržení podmínek povolení pohybovat od 1 000 EUR po trojnásobek ročního poplatku za znečištění vod nebo 1 EUR za m³ vypuštěný za maximální období jednoho roku.

49 Čl. 191 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (konsolidované znění).

80

Poplatek, který má být hrazen za vypouštění odpadních vod do vod povrchových je omezen počtem znečišťujících látek (viz **příloha IV**). Pokud jde o organické znečištění, ve třech ze čtyř uvedených členských států není ukládán poplatek za BSK₅. Pokud jde o znečištění živinami, v České republice a Maďarsku není stanoven poplatek za N_{celk} , ale za N_{anorg} (což je složka N_{celk}). Poplatek vyjádřený v EUR/t podle znečišťující látky se mezi uvedenými čtyřmi členskými státy významně liší.

81

Obecně jsou všechny čistírny městských odpadních vod povinny hradit poplatek za znečišťování vod, vyjma menších znečišťovatelů⁵⁰ na Slovensku (vypouštějících méně než 10 000 m³/rok nebo 1 000 m³/měsíc). Nicméně

- v České republice⁵¹ a na Slovensku není do dosažení určitých mezních hodnot stanovených zákonem účtován žádný poplatek podle znečišťujících látek⁵²,
- v Rumunsku není třeba hradit poplatek za konkrétní znečišťující látku, je-li odtoková voda méně znečištěná než útvar povrchových vod, který je recipientem⁵³. To například zvýhodní subjekty, které vypouštějí vodu do vodních útvarů s vysokým stupněm znečištění.

82

Plány povodí z roku 2009⁵⁴ neobsahovaly opatření k posuzování přiměřenosti částek poplatků⁵⁵.

Znečištění z průmyslových zařízení: problémy při stanovování emisních limitů a nedostatky v prosazování

83

Členské státy mají k dispozici dva důležité prostředky, jimiž mohou ovlivňovat emise znečišťujících látek z průmyslových zařízení: mezní hodnoty uvedené v povoleních těchto zařízení⁵⁶ a poplatek za znečišťování vod.

84

Průmyslová zařízení mohou vypouštět své odpadní vody buď přímo do vodních toků, nebo nepřímo prostřednictvím veřejné stokové soustavy, kdy dochází k čištění v čistírně městských odpadních vod.

85

Podle směrnice o průmyslových emisích (viz **tabulka 1**) musí mít průmyslová zařízení provozující vymezené činnosti⁵⁷ povolení k provozu zařízení. Povolení musí obsahovat emisní limity znečišťujících látek i požadavky na monitorování emisí. Tyto mezní hodnoty by neměly překročit úrovně emisí spojené s „nejlepšími dostupnými technikami“, které přijala Komise za pomoci odborného výboru. Do poloviny listopadu 2015 bylo přijato sedm takových „závěrů o nejlepších dostupných technikách“. Čistírny městských odpadních vod v zásadě nespadají do oblasti působnosti této směrnice.

- 50 V praxi to znamená, že na Slovensku platí povinnost poplatku jen pro přibližně 30 % všech znečišťovatelů.
- 51 V České republice je poplatek splatný i za objem vypuštěných odpadních vod, jestliže toto množství překročí 100 000 m³/rok, a tento poplatek je nezávislý na stupni znečištění odpadních vod.
- 52 Prahové hodnoty platí pro i) objem znečištění (v kg/rok) a ii) koncentraci znečišťující látky ve vypouštěné vodě (v mg/l). Prahové hodnoty jsou takové, že v České republice není pravděpodobné, že čistírny o kapacitě nad 10 000 PE budou platit poplatek za P_{celk} a za N_{anorg} a na Slovensku čistírny o kapacitě nad 2 000 PE pravděpodobně nebudou platit poplatek za celkové nerozpuštěné látky (TSS) a čistírny o kapacitě nad 10 000 PE pravděpodobně nebudou platit poplatek za N_{celk} a P_{celk} .
- 53 Poplatek je vždy hrazen při vypouštění do podzemních vod.
- 54 V případě České republiky plány povodí doporučují vyhodnotit účinnost systému účtování poplatků.
- 55 Studie výzkumného útvaru Evropského parlamentu nazvaná „Water legislation, Cost of Non-Europe Report“ (zpráva o právních předpisech týkajících se vody a nákladech při neexistenci regulace na evropské úrovni) upozorňuje, že „překážky pro dostatečné využívání ekonomických nástrojů jsou způsobovány nedostatečnými znalostmi v oblasti používání takových nástrojů [...]“. Dokument PE 536.369 zveřejněný v květnu 2015.
- 56 Studie výzkumného útvaru Evropského parlamentu nazvaná „Water legislation, Cost of Non-Europe Report“ uvádí, že „by bylo třeba zavést kontroly emisí, které předpokládá rámcová směrnice o vodě, aby se zlepšila kontrola průmyslových chemických látek [...] ve vodě“. Dokument PE 536.369 zveřejněný v květnu 2015.
- 57 Směrnice zahrnuje mimo jiné energetická odvětví, výrobu a zpracování kovů a odvětví nakládání s nerosty, chemickými látkami a odpady.

86

Účetní dvůr zkoumal, zda ve čtyřech navštívených členských státech:

- existuje postup pro stanovování mezních hodnot emisí,
- je zaveden systém inspekcí, který má zajistit prosazování mezních hodnot,
- poplatek za znečišťování vod, který mají platit průmyslová zařízení, je využíván jako nástroj odrazující od emisí znečišťujících látek.

Orgány, které stanoví mezní hodnoty emisí, jsou často závislé na informacích, které poskytují sami znečišťovatelé

87

V případě přímého vypouštění odpadních vod je povolení k vypouštění vody vyžadováno ve všech čtyřech členských státech. Povolení je platné po dobu čtyř až deseti let podle členského státu. Ve všech čtyřech členských státech právní rámec stanoví, že příslušné orgány mohou povolení kdykoli odejmout nebo pozměnit, jestliže je to nutné z důvodů kvality vody v recipientech.

88

Pro přímé vypouštění vnitrostátní předpisy ve čtyřech uvedených členských státech stanoví mezní hodnoty řady látek, které jsou často specifikovány podle druhu průmyslového odvětví. Orgány, které vydávají povolení, mohou také stanovit mezní hodnoty pro látky, které nejsou v právních předpisech uvedeny.

89

Z důvodu složitosti určitých procesů a soustavného technického vývoje je však orgán vydávající povolení závislý na informacích, které poskytují sama zařízení, a to jak pokud jde o druh znečišťujících látek, tak pokud jde o mezní hodnoty emisí, které jsou přiměřeně dosažitelné. To ponechává prostor vlivu průmyslových zařízení, zejména těch, u nichž nejsou přijaty nejlepší dostupné techniky.

90

Zatímco průmyslová zařízení, která vypouštějí odpadní vody přímo do vodních toků, mají obecně ve svých povoleních stanoveny mezní hodnoty, čistírny městských odpadních vod mají takové mezní hodnoty stanoveny jen zřídka, přestože často přijímají odpadní vody z průmyslových zařízení. Zejména ve zkoumaných povoleních pro dvanáct rumunských čistíren městských odpadních vod Účetní dvůr zjistil více látek, než požaduje směrnice o čištění městských odpadních vod (viz **příloha III**).

91

V případně nepřímého vypouštění odpadních vod stanoví mezní hodnoty, které musí průmyslové zařízení dodržovat, smlouva⁵⁸ mezi provozovatelem stokové soustavy / čistírny a průmyslovým zařízením. U látek, pro které vnitrostátní právní předpisy stanoví pouze orientační mezní hodnoty (Česká republika a Slovensko), nebo nestanoví mezní hodnoty žádné (viz příklady v **příloze V**), závisejí dohodnuté mezní hodnoty emisí na vyjednávací síle zúčastněných stran.

58 Pokud průmyslové zařízení, na něž se vztahuje směrnice o průmyslových emisích, vypouští do veřejného kanalizačního systému, měly by být v souladu s touto směrnicí stanoveny limity odpovídající vydanému povolení.

92

Maďarsko a Slovensko zařadily přezkum stávajících povolení nebo postupu vydávání povolení jako opatření do svých plánů povodí. Česká republika měla opatření, které zmiňovalo jen používání nejlepších dostupných technik. U Maďarska nebyl uveden rozsah působnosti opatření. Kromě toho v Maďarsku neexistuje žádná databáze povolení k vypouštění odpadních vod vydávaných průmyslovým společnostem, které nespádají do oblasti působnosti směrnice o průmyslových emisích, což omezuje provádění jakéhokoli komplexního přezkumu. Na Slovensku Účetní dvůr zjistil nedostatky týkající se přezkumu povolení pro dvě zkoumaná zařízení.

Nedostatky systému inspekce

93

Dodržování mezních hodnot emisí se zajišťuje dvěma způsoby: vlastní kontroly, které provádějí subjekty, které vypouštějí odpadní vody, a kontroly prováděné veřejnými inspekčními subjekty.

94

Ve čtyřech navštívených členských státech jsou průmyslová zařízení vypouštějící odpadní vody přímo do povrchových vod ze zákona povinna provádět vlastní kontroly své odtokové vody⁵⁹. Četnost těchto vlastních kontrol je obvykle uvedena v povolení k vypouštění odpadních vod. V Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku vnitrostátní právní předpisy stanoví minimální počet kontrol za rok.

95

Pokud jde o kontroly, které provádějí veřejné inspekční subjekty, jejich četnost není v žádném z uvedených čtyř členských států předepsána, s výjimkou kontrol průmyslových zařízení spadajících do oblasti působnosti směrnice o průmyslových emisích. U těchto kontrol směrnice stanoví minimální požadovanou četnost. Na základě statistických údajů, které poskytly členské státy za období 2012–2013, Účetní dvůr konstatuje, že:

- pokrytí zařízení spadajících do oblasti působnosti uvedené směrnice splňovalo požadavky,
- pokud jde o přímé vypouštění ze zařízení, která nespádají do oblasti působnosti směrnice o průmyslových emisích, byl stav skutečné četnosti veřejných inspekce podobný stavu, který uvádí **tabulka 6**: četnost byla nejnižší na Slovensku a za Maďarsko nebyly obdrženy žádné údaje, které by umožňovaly posouzení četnosti inspekce,
- pokud jde o nepřímé vypouštění, veřejné inspekční subjekty provádějí v dotčených průmyslových zařízeních málo kontrol, neboť zajistit dodržování smlouvou stanovených mezních hodnot emisí je především povinností provozovatele čistírny městských odpadních vod. Účetní dvůr zjistil, že kontroly na místě prováděli provozovatelé 22 z 26 analyzovaných čistíren městských odpadních vod (85 %) ⁶⁰. U tří ze zbylých čtyř čistíren provozovatelé vycházeli z výsledků vlastních kontrol průmyslových znečišťovatelů.

59 Vlastní kontroly u nepřímého vypouštění viz zvláštní zpráva č. 2/2015, bod 60.

60 Provozovatelé stokových soustav / čistíren městských odpadních vod, které jsou recipienty odpadních vod, jsou v České republice, Rumunsku a na Slovensku ze zákona povinni provádět kontroly na místě.

96

Jedním z opatření ve slovenském plánu povodí z roku 2009 bylo zpřísnění systému inspekcí. Nebylo však nijak uvedeno, jak a kdy bude toto opatření realizováno, a jako hlavní problém byl zmiňován nedostatek finančních prostředků pro zavedení systému.

97

Pokud je zjištěno překročení mezních hodnot emisí, jsou podle vnitrostátních právních předpisů ve všech čtyřech členských státech ukládány pokuty:

- v případě přímého vypouštění ukládá pokuty veřejný inspekční subjekt. Postup je shodný s postupem uplatňovaným u čistíren městských odpadních vod (viz body 76 a 77),
- v případě nepřímého vypouštění ukládají pokuty provozovatelé čistíren městských odpadních vod. V Maďarsku a Rumunsku pokuta závisí na množství znečištění⁶¹ vypuštěného mezi dvěma měřeními (v jednom roce), kdežto v České republice a na Slovensku se částka obvykle vypočítávala podle množství znečištění vypuštěného v den, kdy se provádělo měření⁶². Účetní dvůr se domnívá, že v takových případech je pravděpodobné, že zaplacená částka bude malá a odrazující účinek bude omezený.

Poplatek za znečišťování vod je částečně využíván jako nástroj odrazující od vypouštění znečišťujících látek

98

Počet znečišťujících látek, za které je ukládán poplatek, je omezen zejména v České republice, Maďarsku a na Slovensku (viz *příloha IV*). Poplatek tudíž může jen zřídka sloužit jako pobídka k dodržování mezních hodnot stanovených v povolení nebo hodnot přísnějších.

Opatření a nástroje prováděné členskými státy pro řešení difúzního znečištění ze zemědělství

99

Důležitou metodou snižování emisí ze zemědělství je regulace zemědělských postupů (např. pravidla pro používání hnojiv, ukládání statkových hnojiv, používání pesticidů, střídání plodin atd.). K dispozici je několik nástrojů (viz bod 15) pro nařizování nebo podporování osvědčených zemědělských postupů a prosazování souladu zemědělských činností s právními předpisy v oblasti životního prostředí.

61 Odpovídá to množství vypuštěnému nad rámec dohodnutého množství (objem se vynásobí koncentrací vyjádřenou například v mg/l).

62 Smlouvy obvykle stanoví standardní časové období (zpravidla od pěti do 30 dní), pokud není možné stanovit přesné časové období, během něhož byly mezní hodnoty emisí překročeny.

100

Účetní dvůr proto prověřoval, zda:

- je směrnice o dusičnanech maximálně využívána jako nástroj pro řešení znečištění působeného dusičnany,
- národní akční plány pro pesticidy uvádějí jasný závazek snižovat rizika a dopady související s používáním pesticidů,
- podmíněnost je účinná při vynucování osvědčených zemědělských postupů a zajišťování souladu s těmito postupy,
- potenciál opatření v oblasti rozvoje venkova k řešení problémů kvality vody je přiměřeně využíván,
- zásada „znečišťovatel platí“ je uplatňována na difúzní znečištění ze zemědělství.

Členské státy nevyužívají všechny možnosti, které nabízí směrnice o dusičnanech

101

Podle směrnice o dusičnanech (viz **tabulka 1**) musí členské státy určit oblasti ohrožené dusičnany a nejméně každé čtyři roky je přezkoumat. Jedním z kritérií tohoto určování je stav eutrofizace vodních útvarů⁶³. Směrnice o dusičnanech z roku 1991 ponechala na členských státech, aby pro pojem eutrofizace vymezily kritéria klasifikace. Pokyny k hodnocení eutrofizace v rámci evropských vodních politik schválili až v květnu 2009 ředitelé vodohospodářských úřadů členských států (a Norska).

102

Členské státy byly povinny přijmout akční programy upřesňující požadavky, které musí zemědělci v oblastech ohrožených dusičnany dodržovat. Tyto akční programy musí být každé čtyři roky přezkoumány a v případě nutnosti revidovány. Členské státy byly rovněž povinny přijmout kodex správné zemědělské praxe pro dobrovolné uplatňování ze strany zemědělských podniků mimo oblasti ohrožené dusičnany. Komise neprovádí formální schvalování akčních programů a kodexů. Pokud Komise posoudí kvalitu plánu povodí jako nedostatečnou, její možnosti jsou omezeny na podniknutí právních kroků (viz bod 47).

Většina členských států postupně zpříšňovala požadavky, které musí zemědělci v oblastech ohrožených dusičnany dodržovat, existuje však prostor pro zlepšení

103

Od přistoupení k EU v letech 2004 a 2007 Česká republika, Maďarsko a Rumunsko postupně zvětšovaly své oblasti určené jako ohrožené dusičnany, zatímco na Slovensku došlo k jejich redukci o 5 %. **Tabulka 7** uvádí procentní podíl zemědělské půdy, která je v současné době ve čtyřech uvedených členských státech určena jako ohrožená dusičnany.

63 Ostatní kritéria: i) podzemní vody obsahují nebo by mohly obsahovat více než 50 mg/l dusičnanů, pokud nebudou přijata opatření, a ii) povrchové sladké vody, zejména jsou-li využívány nebo určeny k odběru pitné vody, obsahují nebo by mohly obsahovat více než 25 či 50 mg/l dusičnanů, jak stanoví směrnice Rady 75/440/EHS ze dne 16. června 1975 o požadované jakosti povrchových vod určených v členských státech k odběru pitné vody (Úř. věst. L 194, 25.7.1975, s. 26).

Procentní podíl zemědělské půdy určené jako ohrožené dusičnany k 31. 12. 2014

Členský stát	Procentní podíl zemědělské půdy v oblastech ohrožených dusičnany	Změna od prvního určení
Česká republika	49 %	+ 15 %
Maďarsko	63 %	+ 42 %
Rumunsko	58 %	+ 625 %
	V roce 2013 rumunská vláda rozhodla, že akční program platí pro celé rumunské území ¹ .	
Slovensko	57 %	– 5 %

1 Podle čl. 3 odst. 5 směrnice o dusičnanech jsou členské státy zbaveny povinnosti vymezovat konkrétní ohrožené oblasti, jestliže připraví a provádějí na celém území svého státu akční programy.

Zdroj: Analýza vnitrostátních právních předpisů, kterou provedl EÚD.

104

Rozhodnutí Rumunska uplatnit akční program na celé území státu je v zásadě z hlediska kvality vody pozitivní, zejména s ohledem na to, že Rumunsko má nejnižší počet vodních útvarů obohacovaných živinami (viz **příloha II**). Rozšíření oblasti však samo o sobě nestačí k dosažení nižšího obsahu dusičnanů ve vodě. Ve dříve určené oblasti (s podílem zemědělské půdy ve výši pouhých 58 %) bylo dosaženo jen malého pokroku, pokud jde o vhodné ukládání statkových hnojiv, které je jedním z požadavků akčního programu (viz též bod 122).

105

Účetní dvůr zjistil, že požadavky každé revize akčních programů České republiky, Maďarska a Rumunska se buď zvýšily co do počtu, nebo se zpřísnily, zatímco na Slovensku se některé požadavky uvolnily. Zpřísnování požadavků je částečně důsledkem kroků Komise (viz příklady v **rámečku 1**). Skutečnost, že řada požadavků byla také upřesněna, napomáhá jejich uplatňování a prosazování.

Příklady účinků požadavků Komise vznesených vůči České republice a Maďarsku

Členské státy byly povinny vymezit kapacitu zásobníků pro skladování statkových hnojiv. Kapacita by měla být taková, aby byl zásobník schopen pojmout statková hnojiva vyprodukovaná za období nejméně tak dlouhé, jako je období, během něhož je zakázáno aplikovat statková hnojiva na půdu. Kapacita se tudíž vyjadřuje v měsících. V České republice se v důsledku opatření Komise kapacita zvýšila. Okamžité splnění požadavku nebylo vyžadováno od zemědělců, pro něž začala povinnost nově platit v roce 2012 po rozšíření oblastí ohrožených dusičnany. Tito zemědělci namísto toho využívali přechodné období (lhůta pro splnění: konec roku 2015). Toto období bylo na základě opatření Komise zrušeno s účinností od poloviny roku 2014.

V Maďarsku Komise diskutovala s příslušnými orgány o povinnostech souvisejících se skladováním a o přechodných obdobích. Některým zemědělcům byly původní lhůty prodlouženy do 31. 12. 2014. Tito zemědělci měli tudíž na splnění požadavků deset let od přistoupení země k EU. Pro zemědělce v oblastech nově určených za ohrožené dusičnany v roce 2013 byl konečným termínem 31. 12. 2014 pro skladování kejdy a 22. 12. 2015 pro skladování statkových hnojiv. Komise však tyto přechodné lhůty stanovené maďarskými orgány nezpochybnila.

Obrázek 2 – Zásobník na kejdu.

Zdroj: EÚD.

Příklady požadavků v Maďarsku a Rumunsku, které jsou méně náročné než doporučení ve studii provedené jménem Komise

V Maďarsku trvá období, kdy je zakázáno používání určitého druhu hnojiva v půdě, od 31. října do 15. února (3 ½ měsíce). Doporučení navrhovala období od 1. srpna do 1. února (šest měsíců) pro orné půdy s pravděpodobnou nejistotou v délce plus/minus jeden měsíc.

V Rumunsku platí obecné pravidlo, podle kterého není používání hnojiv dovoleno do vzdálenosti 1 metru od vodního toku na fyzickém půdním bloku s průměrnou sklonitostí do 12 % a do vzdálenosti 3 metrů na fyzickém půdním bloku s průměrnou sklonitostí nad 12 %. Existují i další specifická pravidla pro různé druhy oblastí ochrany vod.

Doporučení navrhovala ochranná pásma⁶⁴ nejméně 25 metrů široká a v případě sklonité půdy (nad 8 %) by měla být ochranná pásma zdvojnásobena nebo dokonce ztrojnásobena. Ve své korespondenci s Rumunskem Komise rovněž zastávala názor, že ochranná pásma nejsou dostatečně široká, této záležitosti se však dále nevěnovala.

64 Pásmo půdy podél vodního toku, pro který existují omezení zemědělské činnosti, například omezení týkající se používání hnojiv.

106

Ačkoli se požadavky zpřísnily, stále jsou méně náročné než požadavky uvedené ve studii z roku 2011⁶⁵, která byla provedena jménem Komise a již Komise používala při svých hodnoceních akčních plánů. Příklady uvádí **rámeček 2**.

107

Několik oblastí⁶⁶, pro které členské státy musely nebo mohly vymezit požadavky podle směrnice o dusícnanech, se stalo tématy, u nichž byly členské státy povinny vymezit normy podle norem GAEC⁶⁷. Účetní dvůr zjistil, že normy GAEC pro „obhospodařování půdy“ a „udržování minimálního pokryvu půdy“ jsou buď totožné, nebo i přísnější než požadavky obsažené v akčních programech pro čtyři uvedené členské státy. Kromě toho existuje prostor pro další zdokonalování norem (viz bod 135).

65 Viz závěrečná zpráva předložená Komisi v prosinci 2011 *Recommendations for establishing Action Programmes under Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources* (Doporučení pro vypracování akčních programů podle směrnice 91/676/EHS k ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů), vypracovaná konsorciem (DLO-Alterra Wageningen UR, DLO-Plant research International Wageningen UR, NEIKER Tecnalia, Derio, Španělsko, Institute of Technology and Life Sciences (ITP), Varšava, Polsko, Swedish Institute of Agricultural and Environmental Engineering (JTI), Uppsala). Tato doporučení podle klimatických oblastí byla zpřístupněna až v roce 2011, tedy dvacet let po schválení směrnice o dusícnanech.

66 K těmto tématům patří: podmínky pro používání hnojiv v blízkosti vodních toků, postupy při obhospodařování půdy (včetně režimů střídání plodin) a udržování minimálního rostlinného pokryvu během srážkově významných období. Poslední dvě témata jsou volitelná.

108

Pokud jde o hnojiva, členské státy upřesnily omezení týkající se množství dusíku, které má být používáno (kg/ha). Nevyužily však příležitosti stanovit obdobná omezení pro fosfor⁶⁸.

Nedostatky slovenského a českého akčního programu vedly k dalším opatřením Komise

109

V listopadu 2012 Komise zahájila řízení o nesplnění povinnosti proti Slovensku ve věci druhého akčního programu, který byl schválen v roce 2011. Tzv. pilotní řízení s Českou republikou začalo v lednu 2013 ve věci třetího akčního programu schváleného v roce 2012.

110

V polovině listopadu 2015 dosud nebylo k dispozici konečné stanovisko Komise opírající se o informace, které oba dotčené členské státy poskytly⁶⁹, a o jimi přijatá opatření.

Akční programy dosud nemají žádný vliv na spotřebu hnojiv a účinek z hlediska eutrofizace lze obtížně posoudit

111

Jedním z ukazatelů, které mohou zachytit přiměřenost požadavků na zemědělce, je vývoj spotřeby dusíkatých hnojiv. Spotřeba minerálních⁷⁰ hnojiv se ve všech čtyřech členských státech za období 2004–2012 zvýšila⁷¹, zatímco plocha orné půdy se významně nezměnila. Současně spotřeba organických hnojiv (například statkových hnojiv) nevykazuje jasný trend, a to ani vzestupný, ani sestupný.

112

Dalším užitečným ukazatelem pro posuzování účinnosti akčních programů je vývoj stavu eutrofizace vod, přestože stav eutrofizace je důsledkem dopadu všech zdrojů znečištění, nikoli jen zemědělství.

113

Členské státy byly povinny vypracovat programy monitorování vod, aby měřily koncentrace dusičnanů ve sladkých vodách, a nejméně každé čtyři roky musely přezkoumávat stav eutrofizace svých vod. Poslední zprávy o provádění předložily členské státy v roce 2012 za období 2008–2011. Příští zpráva má být vypracována v červnu 2016 za období 2012–2015. Vykazovací období podle směrnice o dusičnanech není harmonizováno s časovým plánem pro přijetí plánů povodí⁷².

67 Dotčený zemědělský a ekologický stav obecně zahrnuje: erozi půd (včetně minimálního obhospodařování půdy s ohledem na konkrétní podmínky lokality a udržování minimálního pokryvu půdy) a ochranná pásma podél vodních toků. Norma pro erozi je použitelná od 1.1.2005 (nebo 1.1.2007 v případě Rumunska) a norma pro ochranná pásma je použitelná od 1.1.2012 ve všech čtyřech navštívených členských státech.

68 U Rumunska Účetní dvůr na základě vzorku plánů hospodaření s hnojiv, které jsou povinné pro některé zemědělské podniky, upozornil, že doporučená množství hnojiv jsou určována podle agrochemických studií, které zahrnují obsah dusíku i fosforu.

69 Poslední dopis ze strany České republiky je z listopadu 2014 a poslední dopis Slovenska je z února 2015. Česká republika již schválila změny stávajícího právního základu, aby zohlednila připomínky Komise.

70 Hnojiva lze rozdělit do dvou kategorií: minerální (také označovaná jako chemická nebo anorganická) hnojiva a organická hnojiva (například statková hnojiva).

71 Podle údajů Eurostatu (změna spotřeby dusíkatých hnojiv v zemědělství) je míra nárůstu následující: 15 % u České republiky, 7 % u Maďarska, 7 % u Rumunska a 32 % u Slovenska.

72 Analýza stavu vodních útvarů, která je podkladem pro plány, musela být aktualizována v roce 2013 (aktualizace bude zahrnuta do plánu povodí na rok 2015) a příští aktualizace má být provedena v roce 2019 (součást plánu povodí na rok 2021).

114

Vyvodit závěry ohledně vývoje stavu eutrofizace vodních útvarů je obtížné, neboť soubory údajů za období 2004–2007 a 2008–2011 nejsou srovnatelné⁷³. Tyto údaje ze zpráv o provádění směrnice o dusičnanech z roku 2012 nebyly přímo srovnatelné ani s údaji plánů povodí, kvůli použití rozdílných hodnotících kritérií (viz bod 101).

115

Podle údajů vykazovaných za období 2008–2011 bylo v České republice, Maďarsku a na Slovensku eutrofických 31 až 65 % povrchových vod. V Rumunsku vykazovalo eutrofický stav méně než 15 % řek; stav ostatních vod (například jezer a pobřežních vod) nebyl hodnocen jako stejně dobrý.

Mechanismus prosazování postrádá odrazující účinek

116

Směrnice o dusičnanech neobsahuje žádná konkrétní ustanovení týkající se mechanismu prosazování.

117

Po zavedení podmíněnosti (viz bod 133) musí členské státy ověřovat uplatňování určitých norem a v případě zjištění nedostatků v dodržování požadavků omezovat platby dotací. Podle povinného požadavku na hospodaření č. 4⁷⁴ (PPH-4) musí členské státy kontrolovat, jak zemědělci uplatňují akční programy týkající se dusičnanů. Zemědělci, kteří nejsou příjemci podpory (přímých plateb) v rámci společné zemědělské politiky a/nebo podpory v rámci určitých opatření programů rozvoje venkova, nejsou povinni podstupovat kontroly podle povinného požadavku na hospodaření PPH-4.

118

Kromě kontrol podle povinného požadavku na hospodaření PPH-4 provádějí všechny čtyři členské státy kontroly uplatňování směrnice o dusičnanech, dále jen „vnitrostátní kontroly“. V žádném ze čtyř navštívených členských států neexistovaly právní požadavky týkající se pokrytí „vnitrostátních kontrol“ (procentní podíl celkové populace, který má být předmětem kontroly) a výběru vzorků. Skutečné procento základního souboru zemědělců zahrnuté do těchto vnitrostátních kontrol v roce 2012⁷⁵ bylo velmi nízké (méně než 3 %).

73 Důvodem jsou například různé metody hodnocení nebo důležitý rozdíl v počtu monitorovacích stanic.

74 V České republice, Maďarsku a na Slovensku se uplatňuje od roku 2009 a v Rumunsku od roku 2012. Pro programové období 2014–2020 došlo ke změně na PPH-1.

75 V případě Rumunska se údaje týkají období 2008–2011.

119

V České republice a na Slovensku provádí „vnitrostátní kontroly“ a kontroly podle povinného požadavku na hospodaření PPH-4 tentýž orgán a v ostatních dvou členských státech se jedná o dva různé orgány. Pokud jde o požadavky, které „vnitrostátní kontroly“ v současné době zahrnují, liší se stav podle členského státu:

- téměř všechny požadavky akčních programů jsou součástí vnitrostátní kontroly v Maďarsku⁷⁶ a na Slovensku,
- v České republice se některé z požadavků akčního programu kontrolují v rámci „vnitrostátních kontrol“ a jiné v rámci kontrol podle povinného požadavku na hospodaření PPH-4. Vzhledem k tomu, že vzorek je u obou kontrol shodný, jsou v praxi kontrolovány téměř všechny požadavky, ukládané sankce se však liší (viz body 120 a 144),
- v Rumunsku není řada požadavků zařazena do pokynů, které mají inspektoři dodržovat u zemědělských podniků s 8 až 100 dobytčími jednotkami⁷⁷.

120

Účetní dvůr zjistil, že v případě, kdy je při vnitrostátní kontrole zjištěno neplnění požadavků, nejsou nezbytně ukládány sankce, nebo pokud jsou vyměřeny pokuty, jsou jejich částky nízké, což omezuje odrazující účinek:

- v Rumunsku nejsou u kontrol zemědělských podniků s 8 až 100 dobytčími jednotkami obecně ukládány žádné sankce a namísto nich se vyžaduje nápravné opatření,

- na Slovensku zákon nestanoví žádné sankce u řady témat (například nedodržování požadavků na skladování nebo nedodržování období zákazu používání hnojiv v půdě),
- v Maďarsku právní rámec stanoví sankci, pokud nejsou poskytovány dostatečné údaje nebo dojde ke znečištění dusičnany. Nejvyšší pokuta v obou případech je však poměrně nízká. Kromě toho lze sankci za znečištění dusičnany jen obtížně uplatnit, neboť to vyžaduje i) důkaz, že ke znečištění vedlo nedodržení pravidel pro používání hnojiv, a ii) posouzení rozsahu znečištění,
- v České republice jsou sankce ukládány za nedodržení podmínek hnojení a skladování, průměrná pokuta uložená podle konkrétního druhu porušení předpisů v období 2010 až 2013 však byla poměrně nízká.

121

Celkově Účetní dvůr zjistil, že informace obsažené ve zprávě o provádění za rok 2012, která byla předložena Komisi ve věci provedených kontrol a zjištěných nedostatků v dodržování požadavků, byly velmi obecné a někdy neúplné. Navíc bylo zjištěno, že údaje nejsou vždy spolehlivé. To bude významně bránit jakémukoli posouzení celkového stavu ze strany Komise.

76 V případě Maďarska jde o kontroly prováděné u zemědělců, kteří neprovozují živočišnou výrobu.

77 Zemědělské podniky s více než 100 dobytčími jednotkami kontroluje jiný orgán. Podle informací uvedených ve zprávě o provádění, která byla předložena Evropské komisi v roce 2012 ve věci směrnice o dusičnanech, zahrnují kontroly zejména téma skladovací kapacity. Účetní dvůr nezískal žádné informace o tom, zda jsou kontroly prováděny u zemědělců, kteří nechovají dobytek, a takové informace nejsou ani ve zprávě o provádění předložené Komisi v roce 2012.

122

Tyto kontroly často zjišťovaly nedodržování požadavku na kapacitu skladování statkových hnojiv. Jedním z uváděných důvodů byl nedostatek finančních prostředků pro financování výstavby vhodných skladovacích zásobníků.

Akční plány pro pesticidy vykazují nedostatky

123

Členské státy byly povinny přijmout národní akční plány obsahující kvantifikované úkoly, cíle, opatření a harmonogramy pro snížení rizik a omezení vlivu používání pesticidů (viz **tabulka 2**). Tyto akční plány měly být do 26. listopadu 2012 přijaty a předány Komisi.

Akční plány postrádají kvantifikované úkoly a harmonogramy provádění opatření

124

Účetní dvůr zjistil, že národní akční plány neobsahovaly:

- harmonogram provádění opatření v Maďarsku a na Slovensku,
- částku finančních prostředků potřebných k provádění navrhovaných opatření v Maďarsku, na Slovensku a v Rumunsku,
- celkové kvantitativní cíle, jako je míra snížení užívání pesticidů nebo snížení četnosti ošetření (intenzity používání pesticidů).

125

Kladnou stránkou je zjištění, že akční plány České republiky, Rumunska a Slovenska obsahují opatření týkající se zřizování ochranných pásem vhodné velikosti, v nichž nelze používat pesticidy. Rumunsko viz též bod 135. Maďarsko má opatření týkající se ochranných pásem ve svém plánu povodí z roku 2009.

126

Zpráva Komise o hodnocení akčních plánů, která měla být zpracována do prosince 2014, nebyla do poloviny roku 2015 zveřejněna. Komise nezačala řádné řízení o nesplnění povinnosti z důvodu nedostatečnosti obsahu opatření uvedených v akčních plánech.

Integrovaná ochrana rostlin bude uplatňována až postupně

127

Podle směrnice o pesticidech musí členské státy od 1. ledna 2014 zajistit uplatňování obecných zásad integrované ochrany rostlin⁷⁸. Hlavním cílem je zajistit, aby používání přípravků na ochranu rostlin⁷⁹ bylo udržováno na minimální nezbytné úrovni.

78 Integrovaná ochrana rostlin znamená pečlivé zvažování veškerých dostupných metod ochrany rostlin a následnou integraci vhodných opatření. Tato opatření by měla potlačovat rozvoj populací škodlivých organismů a udržovat používání přípravků na ochranu rostlin a jiných forem zásahu na úrovních, které lze z hospodářského a ekologického hlediska odůvodnit a které snižují či minimalizují rizika pro lidské zdraví nebo životní prostředí. Integrovaná ochrana rostlin klade důraz na růst zdravých plodin při co nejmenším narušení zemědělských ekosystémů a podporuje přirozené mechanismy ochrany před škodlivými organismy.

79 Výraz „pesticid“ (který mimo jiné zahrnuje herbicidy, fungicidy, insekticidy) se často používá zaměnitelně s výrazem „přípravek na ochranu rostlin“. Pesticid je však širší pojem, který zahrnuje i použití netýkající se rostlin/plodin, například biocidní přípravky.

128

Pro správné uplatňování zásad integrované ochrany rostlin musí být k dispozici pokyny. V době podávání zpráv členské státy pracovaly na přípravě pokynů pro jednotlivé plodiny. Dodržování obecných zásad integrované ochrany rostlin musí být zařazeno jako základní požadavek programů rozvoje venkova na období 2014–2020, kde lze financovat jen náklady týkající se závazků nad rámec tohoto základního požadavku.

129

Úspěch uplatňování integrované ochrany rostlin bude záviset na přiměřenosti pokynů a na prvcích, jako jsou finanční zdroje dostupné pro poradenské služby zemědělcům, kvalita opatření v oblasti školení uživatelů přípravků na ochranu rostlin a snadnost kontroly těchto požadavků.

Mechanismus prosazování směrnice o pesticidech je třeba posílit

130

Rámcová směrnice požadovala, aby členské státy stanovily sankce za porušení vnitrostátních ustanovení přijatých na základě směrnice. Účetní dvůr zjistil, že sankce, které stanoví vnitrostátní právní předpisy, nepokrývají všechny druhy porušení předpisů. Například v Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku vnitrostátní právní předpisy, které existovaly v polovině roku 2015, dosud nevymezovaly sankce, které mají být uplatněny v případě nedodržování integrované ochrany rostlin. Ve všech případech nebyly ani vymezeny pokuty za použití přípravků na ochranu rostlin, které nejsou v souladu s podmínkami specifikovanými na štítku přípravku.

131

Pokud jde o rozsah pokrytí kontrol, neexistují žádné specifické požadavky EU⁸⁰. V žádném ze čtyř členských států vnitrostátní právní předpisy neuváděly procento základního souboru, které má být předmětem kontroly. Omezený počet aspektů týkajících se použití přípravků na ochranu rostlin je však součástí podmíněnosti:

- kontroly požadavku PPH-9⁸¹ mají ověřit zejména to, zda jsou používány jen schválené přípravky a zda je použití v souladu s podmínkami specifikovanými na štítku přípravku. PPH-9 je kontrolován od roku 2011 ve třech z uvedených členských států a v Rumunsku od roku 2014,
- udržitelné využití pesticidů, zejména ve formě zajištění souladu se zásadami integrované ochrany rostlin, mělo být původně začleněno do koncepce podmíněnosti platné od roku 2014. Na základě nařízení č. 1306/2013⁸² je však harmonogram tohoto zařazení nejistý, neboť závisí na pokroku, kterého členské státy dosáhnou při provádění směrnice o pesticidech.

80 S výjimkou kontrol prováděných podle článku 8 směrnice 2009/128/ES, kde se uvádí, že kontrola zařízení pro aplikaci pesticidů musí být provedena do 26. listopadu 2016.

81 Pro programové období 2014–2020 došlo ke změně na PPH-10.

82 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 549).

132

S ohledem na omezený počet aspektů zahrnutých do podmíněnosti musí být všechny ostatní prvky (například zákaz leteckého postřiku, přiměřenost zařízení pro aplikaci, integrovaná ochrana rostlin) zahrnuty do „vnitrostátních kontrol“. Akční plány všech členských států kromě Slovenska rovněž uváděly nutnost posílit kontroly v oblasti přípravků na ochranu rostlin.

Mechanismus podmíněnosti má určitý dopad, není však plně využíván

133

Podmíněnost, která váže přímé platby v rámci společné zemědělské politiky na dodržování řady požadavků, byla zavedena v roce 2005 (viz bod 15). Rozsah, v němž bude pomocí takového mechanismu dosaženo cílů ochrany životního prostředí, v tomto případě zlepšení kvality vody, závisí zejména na tom, jak náročné jsou požadavky členských států a jak je účinný zavedený mechanismus jejich prosazování.

134

Za provádění podmíněnosti jsou odpovědné členské státy. Co se týče povinných požadavků na hospodaření⁸³, tato povinnost obnáší zavedení příslušných prvků konkrétních právních předpisů do rozsahu podmíněnosti. U norem GAEC jde o převedení příslušných norem do národních či regionálních právních předpisů a definování praktických požadavků, které zemědělci budou muset dodržovat. Členské státy rovněž musely vymezit minimální požadavky týkající se používání hnojiv⁸⁴ a přípravků na ochranu rostlin⁸⁵, které jsou použitelné pro určitá opatření v rámci programů rozvoje venkova (například agroenvironmentální opatření).

Požadavky, které musí zemědělci dodržovat, by bylo možné posílit v zájmu lepší kvality vody

135

Existují dvě normy GAEC, které mají pro zlepšování kvality vody zvláštní význam: i) norma pro zřizování ochranných pásem podél vodních toků a ii) norma týkající se eroze půd. Žádný ze čtyř členských států však nezřídil ochranná pásma o velikosti doporučené ve studii, kterou provedla Komise (viz bod 106 a **rámec 2**). Rumunsko nad rámec požadavků směrnice o dusíčnanech rovněž zakázalo používání pesticidů v těchto pásmech. Požadavky, které členské státy uplatnily v důsledku normy o erozi půd, mohly být náročnější, jak lze vidět na příkladech, které uvádí **rámec 3**.

83 Audit zahrnul tyto PPH související s kvalitou vody: PPH-3 týkající se používání kalů z čistíren odpadních vod na zemědělské půdě, PPH-4 týkající se uplatňování směrnice o dusíčnanech, PPH-9 týkající se uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh.

84 Minimální požadavky na použití hnojiv musí obsahovat, mimo jiné, kodexy správné praxe zavedené v rámci směrnice o dusíčnanech (viz bod 102) pro zemědělské podniky mimo oblasti ohrožené dusičnany a požadavky týkající se znečištění fosforem.

85 Minimální požadavky pro přípravky na ochranu rostlin musí obsahovat, mimo jiné, požadavky na vlastnictví oprávnění používat přípravky a splnění závazků ohledně školení, požadavky na bezpečné skladování, kontrolu aplikačního zařízení a pravidla pro použití pesticidů v blízkosti vody a jiných citlivých lokalit, jak je stanoveno vnitrostátními právními předpisy.

Příklady požadavků týkajících se eroze půd, které by mohly být ve všech čtyřech členských státech posíleny

Jedním z faktorů, které ovlivňují rozsah eroze, je druh vysazované plodiny⁸⁶. V Rumunsku a na Slovensku nejsou na půdě ohrožené erozí zakázány žádné plodiny.

V České republice a Maďarsku jsou na vymezených pozemcích některé plodiny zakázány. Plocha půdy, pro niž platí tato pravidla, je však menší než skutečná plocha půdy náchylné k erozi.

⁸⁶ K erozi půd přispívají například širokořádkové plodiny jako kukuřice, slunečnice a řepa cukrovka.

136

Pokud jde o minimální požadavky na platby v oblasti rozvoje venkova v programovém období 2007–2013 (viz bod 134):

- ve věci znečištění fosforem z hnojiv nevymezil požadavky žádný členský stát, ačkoli to příslušné nařízení EU požadovalo,
- Maďarsko nestanovilo smysluplné minimální požadavky týkající se hnojiv pro zemědělce mimo ohrožené oblasti a požadavky pro zemědělce v ohrožených oblastech nebyly kompletní,
- ve věci pravidel pro používání pesticidů v blízkosti vody čtyři členské státy stanovily zejména pravidla pro území vyžadující zvláštní ochranu, jako jsou oblasti vymezené pro odběr vody určené k lidské spotřebě. Ochranná pásma viz též bod 135.

137

V souvislosti se schvalováním programů rozvoje venkova na programové období 2014–2020 Komise posuzovala tyto předběžné podmínky: i) zda byly vymezeny normy GAEC a ii) zda byly vymezeny minimální požadavky týkající se používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, které jsou použitelné pro určitá opatření v rámci programů rozvoje venkova. Komise nepochybně přiměřenost požadavků z hlediska jejich účinnosti při dosahování cílů vodní politiky EU, a to i přes výše uvedené nedostatky (viz body 135 a 136)⁸⁷.

Mechanismus prosazování podmíněnosti – nedostatečně odrazující prvek

138

Zemědělci, kteří nejsou příjemci podpory v rámci společné zemědělské politiky a/nebo programů rozvoje venkova, nepodléhají kontrolám podmíněnosti. Zemědělské podniky o ploše menší než jeden hektar nejsou způsobilé pro přímé platby v rámci společné zemědělské politiky. S výjimkou Rumunska⁸⁸ představují zemědělské podniky, které mají plochu menší než jeden hektar, zanedbatelnou část zemědělské půdy.

⁸⁷ Podobnou připomínku uvedl Účetní dvůr již v bodu 46 své zvláštní zprávy č. 4/2014.

⁸⁸ Podle údajů zveřejněných rumunským statistickým úřadem má 54 % zemědělských podniků plochu menší než jeden hektar a připadá na ně 10 % zemědělské půdy.

139

Účetní dvůr konstatuje, že z hlediska velikosti vzorku požadavek EU⁸⁹ na pokrytí 1 % zemědělců, kteří musí uplatňovat normy podmíněnosti, v letech 2011 až 2013 mírně překročily všechny čtyři členské státy. Míra ve výši 1 % znamená, že pravděpodobnost kontroly u zemědělce je průměrně jednou za 100 let.

140

Stejně tak všechny čtyři navštívené členské státy dodržely požadavek EU na rozdělení na stanovení vzorku na základě rizik⁹⁰ a náhodného výběru. Analýza rizik však částečně ztrácí smysl, neboť skutečný kontrolovaný vzorek nezbytně nezahrnuje jen ty zemědělce, kteří jsou považováni za nejrizikovější. Důvodem je skutečnost, že konečný výběr zohledňuje i lidské zdroje dostupné ve vnitrostátním/regionálním orgánu, který kontroly provádí.

141

Pokud jde o obsah kontrol, Účetní dvůr zjistil, že:

- pokud jde o PPH-4 týkající se uplatňování směrnice o dusičnanech, kontroly v Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku zahrnují většinu požadavků vymezených v akčních programech týkajících se dusičnanů. V České republice jsou některé požadavky akčního programu pro dusičnany součástí kontrol podmíněnosti, zatímco jiné jsou zahrnuty do „vnitrostátních kontrol“ (viz bod 119),

- pokud jde o minimální požadavky platné pro určitá opatření v rámci programů rozvoje venkova, kontroly v Maďarsku byly nedostatečné (viz bod 136). V České republice a v Rumunsku kontroly nezahrnuly požadavek na kapacity pro skladování statkových hnojiv. V Rumunsku nebyly vymezeny všechny aspekty minimálních požadavků na používání přípravků na ochranu rostlin, kontroly se tudíž omezily na ověřování toho, že byly použity jen schválené přípravky.

142

Přirozeným omezením systému kontrol podmíněnosti je, že některé požadavky je z jejich podstaty velmi obtížné kontrolovat. Například některé požadavky je možné kontrolovat pouze v určitém období roku nebo za absence určitých meteorologických podmínek (např. silného větru, mrazu), takové podmínky však nemusí v době auditní návštěvy na místě nastat. U čtyř navštívených členských států došlo k velké koncentraci kontrol do druhé poloviny roku. Během zimních měsíců nebo v hlavním vegetačním období se neuskutečnily žádné kontroly (Maďarsko a Rumunsko) nebo jen velmi malá část kontrol. Kromě rozporu s konkrétními požadavky právních předpisů to také znamená, že některé požadavky související s vodou nelze vizuálně ověřit v terénu.

89 Nařízení Komise (ES) č. 1122/2009 ze dne 30. listopadu 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 73/2009, pokud jde o podmíněnost, modulaci a integrovaný administrativní a kontrolní systém v rámci režimů přímých podpor pro zemědělce stanovených v uvedeném nařízení, a k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o podmíněnost v rámci režimu přímé podpory pro odvětví vína (Úř. věst. L 316, 2.12.2009, s. 65).

90 Ve všech čtyřech navštívených členských státech se rizikové faktory používané pro výběr vzorku v jednotlivých letech měnily, což bylo odrazem určitých problémů při určování příslušných faktorů.

143

Účinnost kontrol je ovlivněna i skutečností, že důležité důkazní informace mají podobu vlastních prohlášení zemědělců, zejména formou evidence o používání hnojiv (která obsahuje údaje o době hnojení a použitých množstvích). Čím častěji bude evidence aktualizována, tím přesnější informace budou k dispozici. Evidence se buď musí vést soustavně (Maďarsko, Rumunsko a Slovensko), nebo je třeba ji aktualizovat na konci každého měsíce (Česká republika).

144

A v neposlední řadě, u mnoha požadavků jsou náklady zemědělce na jejich plnění (například z hlediska ušlé produkce a příjmů) vyšší než pokuta, která má být uložena, tzn. maximální krácení částky podpory většinou činí jen 5 %⁹¹, a proto taková krácení nemá reálný odrazující účinek⁹².

Potenciál opatření v oblasti rozvoje venkova k řešení problémů kvality vody není plně využíván

145

Opatření, která doplňují stávající právní předpisy (např. směrnici o dusičnanech) a byla stanovena v plánech povodí, souvisela zejména s programy rozvoje venkova⁹³.

146

Tyto programy obsahují soubor opatření, k nimž se mohou cílové populace (např. zemědělci) dobrovolně zavázat. Příjemci opatření v oblasti rozvoje venkova se zavazují plnit konkrétní podmínky stanovené daným členským státem.

Do agroenvironmentálních programů, které mohou vést ke zlepšení kvality vody, je zahrnuto méně než 30 % zemědělské půdy

147

Účetní dvůr zjistil, že tlak působený zemědělstvím na znečišťování vody byl v programech rozvoje venkova čtyř členských států na období 2007–2013 popsán jen velmi obecně a nebyl nezbytně v souladu⁹⁴ s informacemi v plánech povodí⁹⁵.

148

Nařízení Komise (ES) č. 1974/2006⁹⁶ uvedlo opatření, která mohou být součástí programu rozvoje venkova. Nejdůležitější opatření s přímým kladným dopadem na kvalitu vod v příslušných čtyřech členských státech:

- opatření 121 „modernizace zemědělských podniků“: čtyři členské státy⁹⁷ použily toto opatření k financování zásobníků pro skladování statkových hnojiv. Každoroční zprávy o provádění popisující pokrok opatření neuvádějí informace o počtu skladovacích zařízení a spolufinancovaných investičních nákladech,

91 Nařízení Komise stanoví snížení v zásadě na 3 % částky grantu (poskytnuté částky). Členské státy se mohou rozhodnout neuvolat žádná snížení, snížit tuto sazbu na 1 %, či ji zvýšit na maximálně 5 %. U případů opakovaného nedodržování právních předpisů a u případů, kdy členské státy považují nedodržení právních předpisů za úmyslné, se uplatňují vyšší sazby.

92 Viz zvláštní zpráva č. 8/2008, bod 69.

93 Pro každý ze čtyř navštívených členských států existuje jeden program rozvoje venkova.

94 K podobnému zjištění dospěl Účetní dvůr ve zvláštní zprávě č. 4/2014, bod 52.

95 Zatímco posouzení vlivů na životní prostředí v rámci programů rozvoje venkova byla vypracována v roce 2006, analýzy životního prostředí prováděné v kontextu plánů povodí měly být dokončeny nejpozději do 2. prosince 2004 (článek 5 rámcové směrnice o vodě).

96 Nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (Úř. věst. L 368, 23.12.2006, s. 15).

97 V Rumunsku obvykle zásobníky pro skladování zpřístupňují místní orgány. Tyto orgány nebyly způsobilé k získání grantu z programu rozvoje venkova.

- opatření 214 „agroenvironmentální platby“ (viz bod 13): význam opatření z hlediska finančních zdrojů přidělených v programovém období 2007–2013⁹⁸ se v jednotlivých členských státech liší (viz **tabulka 8**),
- opatření 221 „první zalesnění⁹⁹ zemědělské půdy“: toto opatření nebylo v těchto čtyřech členských státech prioritou, neboť na ně byly přiděleny jen malé finanční zdroje.

149

Česká republika a Maďarsko uváděly¹⁰⁰ jako opatření přispívající ke kvalitě vody také opatření 211 „platby za přírodní znevýhodnění poskytované zemědělcům v horských oblastech“ anebo 212 „platby zemědělcům ve znevýhodněných oblastech jiných než horských“. Další dva členské státy nevykázaly žádné oblasti, ačkoli v rámci těchto opatření také vynakládaly finanční prostředky. Účetní dvůr má za to, že tato opatření mají jen nepřímý dopad, neboť jejich hlavním cílem je zajistit stále využívání zemědělské půdy. Udržování sice ke zlepšení stavu nevede, ale nezajištění ochrany by stav životního prostředí zhoršilo¹⁰¹. V České republice zemědělci získávají granty jen na udržování pastvin. Pastviny jsou pro kvalitu vody přínosnější¹⁰² než půda využívaná k pěstování plodin. Nicméně ve všech případech jsou platby vynakládány s cílem udržet/ochránit stávající krajinu.

98 Na rovnocenné opatření v programovém období 2014–2020 přidělují čtyři členské státy méně finančních prostředků. Je tomu tak zejména v případě Slovenska (o 63 % méně) a Maďarska (o 43 % méně).

99 Podle článku o „zlepšení jakosti vody díky zalesňování v zemědělském povodí v Dánsku doloženém na modelu INCA“ od A. Bastrupa-Birka a P. Gundersena, zveřejněného v časopise *Hydrology and Earth System Sciences*, sv. 8 č. 4, s. 764–777, „změna využívání půdy z intenzivního zemědělství na les podstatně snižuje vyplavování dusičnanů do podzemních a povrchových vod, do velké míry díky ukončení přísunu dusíku z hnojiv a hnoje. [...]“.

100 Zprávy podávané Komisi pro předem definovaný ukazatel „R6 – úspěšně obhospodařovaná plocha, která přispívá ke kvalitě vody“: Česká republika: 844 717 ha (neboli 20 % celkové zemědělské půdy) a Maďarsko 59 959 ha (neboli 1 % celkové zemědělské půdy).

101 Slovensko také vykázalo 348 860 ha v rámci opatření 226 „obnova lesnického potenciálu a zavádění preventivních opatření“. Jelikož hlavním cílem je obnova lesů poškozených přírodními katastrofami a požáry, není dopad na kvalitu vody přímý, neboť nerozšiřuje plochu lesní půdy.

102 Pastviny mohou omezit erozi půd. Kvalita půd je obecně lepší než u osevní plochy a umožňuje lepší a/nebo větší vsakování dešťových srážek, a tím snižuje povrchový odtok (který zahrnuje i živiny přítomné v půdě nebo na jejím povrchu).

Tabulka 8

Finanční zdroje pro opatření 214 „agroenvironmentální platby“ k 31. 12. 2014 (v milionech EUR)

Členský stát	Rozpočet (a jako podíl celkových veřejných prostředků dostupných v rámci programu rozvoje venkova)		Plnění rozpočtu (a jako podíl rozpočtu opatření)	
Česká republika	1 101,2	(30 %)	1 085,7	(99 %)
Maďarsko	1 137,3	(22 %)	1 169,6	(103 %)
Rumunsko	1 270,6	(14 %)	1 340,9	(106 %)
Slovensko	390,2	(15 %)	357,3	(92 %)

Zdroj: Zprávy o provádění programů rozvoje venkova za rok 2014.

150

Do opatření 214 „agroenvironmentální platby“ členské státy zahrnuly nejrozličnější režimy. Pro různé režimy platí různé povinnosti, které mohou znamenat omezení nebo zákaz používání hnojiv, omezení nebo zákaz používání přípravků na ochranu rostlin a/nebo pravidla pro střídání plodin¹⁰³. Povinnosti, které zemědělec přijme, musí jít nad rámec příslušných stávajících právních předpisů včetně povinných požadavků na hospodaření a norem GAEC (například požadavky týkající se používání hnojiv musí být přísnější než požadavky v akčních programech podle směrnice o dusičnanech).

151

Režimy, k nimž se mohou zemědělci dobrovolně zavázat, nemají u zemědělců stejné úspěchy. **Tabulka 9** uvádí nejúspěšnější režimy podle členských států, kde celková v rámci těchto režimů podporovaná plocha (v ha) v programovém období 2007–2013 představuje více než 10 % zemědělské půdy členského státu ke konci roku 2014. Tabulka rovněž uvádí povinnosti, které musí být dodržovány ve věci používání hnojiv, přípravků na ochranu rostlin a pravidel pro střídání plodin.

103 Střídáním plodin lze snížit erozi půd nebo jí zabránit.

Tabulka 9

Podíl zemědělské půdy a povinnosti, které musí být dodržovány v nejúspěšnějších agroenvironmentálních režimech k 31. 12. 2014

Členský stát	Režim (a podpořená plocha v ha ¹ jako % celkové zemědělské půdy)	Povinnosti, které musí být dodržovány (výčet není úplný)
Česká republika	Ošetřování travních porostů	(16,5 %)
	Ekologické zemědělství	(10,7 %)
Maďarsko	Režim integrované produkce plodin na orné půdě	(11 %)
Rumunsko	Pastviny „s vysokou přírodní hodnotou“ a tradiční zemědělství	(22,2 %)
Slovensko	Zemědělské postupy šetrné k životnímu prostředí – základní režim	(18,4 %)

1 Zohledňovaná plocha je celková plocha, pro kterou platí agroenvironmentální závazky. Tatáž plocha může být započtena několikrát, týká-li se téže půdy více závazků. Nejsou k dispozici údaje z jednotlivých režimů vylučující dvojí započtení.

2 Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 (Úř. věst. L 189, 20.7.2007, s. 1), které vstoupilo v platnost dne 1. 1. 2009.

3 Hlavním cílem plánu řízení živin je stanovit množství hnojiv nutné v konkrétní dobu s přihlédnutím k charakteristice půdy, potřebám plodin, klimatu atd. pro dosažení optimálního používání hnojiv, kterým se předejde nadměrnému hnojení.

Zdroj: Zprávy o provádění programů rozvoje venkova za rok 2014.

152

Na základě dostupných informací Účetní dvůr odhaduje, že ve čtyřech členských státech platí pro 15 až 30 % zemědělské půdy v programovém období 2007–2013 různé agroenvironmentální závazky přínosné pro kvalitu vody. V České republice, Maďarsku a Rumunsku však některé z nejdůležitějších režimů zahrnují pastviny (viz **tabulka 9**). Tyto režimy se týkají hlavně stávajících pastvin, a ačkoli jejich udržování nezlepšuje stav z hlediska životního prostředí, nezachování nynějšího stavu by vedlo k jeho zhoršení.

153

V souladu s ustanoveními článku 39 nařízení (ES) č. 1698/2005¹⁰⁴ jsou zemědělci povinni závazky v rámci agroenvironmentálního režimu udržovat po dobu pěti až sedmi let. Skutečnost, zda budou zemědělci po období pěti až sedmi let s podobnými závazky pokračovat, bude záviset na řadě činitelů, jako je dostupnost finanční podpory v podobě grantů a aspekty rentability.

154

Analýza jednotlivých vyžadovaných povinností, kterou provedl Účetní dvůr, ukazuje tyto nedostatky:

- nehledě na důležitost ochranných pásem pro ochranu vody žádný z agroenvironmentálních režimů neukládal velikost větší, než jakou musí zemědělci dodržovat podle normy GAEC (viz bod 135 a **rámec 2**),

- omezení hnojiv uplatňovaná v nejdůležitějších režimech v Rumunsku a na Slovensku (viz **tabulka 9** (základní režim na Slovensku)) z hlediska množství dusíku na hektar se buď velmi blíží průměrnému množství dusíku používanému v dané zemi (Rumunsko) nebo toto množství překračují (Slovensko), tudíž jsou očekávané dodatečné přínosy takových režimů pro kvalitu vody malé,
- nejdůležitější režimy, které pomáhají v boji s erozí, jsou režimy týkající se stávajících pastvin (viz bod 152).

Mechanismus prosazování jako součást programů rozvoje venkova postrádá odrazující účinek

155

Režimy v rámci agroenvironmentálního opatření mají řadu ustanovení, která mají na jakost vody kladný vliv, budou však účinná jen tehdy, budou-li správně uplatňována. Podle nařízení Komise (EU) č. 65/2011¹⁰⁵ jsou členské státy povinny provádět administrativní kontroly u všech obdržených žádostí o podporu, jakož i kontroly na místě, které se v závislosti na režimu podpory týkají nejméně 5 % všech příjemců nebo výdajů.

156

Ve své výroční zprávě o činnosti za rok 2014 Komise (GŘ pro zemědělství a rozvoj venkova) vyjadřuje výhrady k jistotě¹⁰⁶, kterou poskytují systémy kontroly výdajů v oblasti rozvoje venkova v Rumunsku a Maďarsku.

104 Nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (Úř. věst. L 277, 21.10.2005, s. 1).

105 Články 11, 12 a 25 nařízení Komise (EU) č. 65/2011 ze dne 27. ledna 2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1698/2005, pokud jde o provádění kontrolních postupů a podmíněnosti s ohledem na opatření na podporu rozvoje venkova (Úř. věst. L 25, 28.1.2011, s. 8).

106 Jistota, že zavedené kontrolní systémy poskytují nezbytné záruky legality a správnosti uskutečněných operací.

157

Účetní dvůr má za to, že kontrolní systém EU pro agroenvironmentální podporu není dostatečně účinný¹⁰⁷. Hlavní důvody spočívají v tom, že i) zemědělci jsou málo motivováni plnit požadavky, neboť tyto snahy nemají na zemědělský podnik okamžitý přímý pozitivní efekt; ii) míra kontrol na místě je nízká¹⁰⁸ a iii) systém sankcí a krácení podpory nemá silný odrazující účinek¹⁰⁹.

Zásada „znečišťovatel platí“ je na difúzní znečištění ze zemědělství uplatňována jen v omezené míře

Zásada „znečišťovatel platí“ je obtížně uplatnitelná

158

Podle směrnice o odpovědnosti za životní prostředí¹¹⁰ by prevence a náprava škod na životním prostředí měly být prováděny na základě zásady „znečišťovatel platí“: provozovatel, jehož činnost způsobila škodu na životním prostředí, má být finančně odpovědný. Směrnice také uznává, že právní odpovědnost není vhodným nástrojem pro řešení znečištění, které je široce rozšířené a difúzní, takže není možné spojit nepříznivé účinky na životní prostředí s jednáním nebo nečinností některých jednotlivců.

159

Uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ v oblasti difúzního znečištění ze zemědělství představuje metodické problémy: na jedné straně je obtížné určit znečišťovatele a na straně druhé je těžké určit příčinnou souvislost mezi určitým postupem zemědělce a mírou znečištění nebo způsobené škody.

160

V podmínkách zemědělství je uplatňování omezení vůči zemědělcům (například požadavky akčních programů týkajících se dusičnanů) bez poskytování finanční kompenzace považováno za provádění zásady „znečišťovatel platí“. Na druhé straně pokud jsou zemědělci odměňováni za dobrovolnou účast v činnostech týkajících se životního prostředí, například v rámci opatření 214 „agroenvironmentální platby“, jedná se spíše o situaci podle zásady „poskytovatel získává“ než o zásadu „znečišťovatel platí“.

161

Jedním ze způsobů krytí nákladů na ochranu životního prostředí spojených se znečišťováním („náklady spojené s poškozením životního prostředí“) je uplatnění vhodného systému sankcí v případě nedodržení omezení uložených zemědělcům. Účetní dvůr v tomto ohledu zjistil řadu nedostatků (viz body 120, 130, 144 a 157). Podmíněnost může být užitečnou, ale pouze dílčí odpovědí na zásadu „znečišťovatel platí“, neboť sankce se nevypočítávají na základě nákladů na způsobené škody, a mohou tedy představovat pouze část těchto nákladů. V mnoha případech nejsou v poměru k tomu, jak závažně zemědělec závazky podmíněnosti porušil.

107 Viz zvláštní zpráva č. 23/2014 „Chyby ve výdajích na rozvoj venkova: jaké mají příčiny a jak jsou řešeny?“, body 59, 62, 64 a 65 (<http://eca.europa.eu>).

108 Míra ve výši 5 % (viz bod 155) znamená, že pravděpodobnost kontroly u zemědělce je průměrně jednou za 20 let.

109 V krajních případech, kdy zemědělci nesplnili žádný ze závazků a celá podpora se vrací, se zemědělci mohou ocitnout v situaci, jako kdyby žádný závazek neuzavřeli.

110 2. bod odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (Úř. věst. L 143, 30.4.2004, s. 56), ve znění směrnice 2006/21/ES (Úř. věst. L 102, 11.4.2006, s. 15) a směrnice 2009/31/ES (Úř. věst. L 140, 5.6.2009, s. 114).

162

Dalším způsobem uplatnění zásady „znečišťovatel platí“ a vymáhání nákladů je využití ekonomických nástrojů (například environmentálních daní z hnojiv nebo přípravků na ochranu rostlin). Slovensko i Česká republika plánovaly analýzu využívání ekonomických nástrojů pro takovéto účely, zatímco ani Maďarsko ani Rumunsko ve svých plánech povodí využití ekonomických nástrojů nijak nezmiňovaly.

Komise nežádá členské státy, aby zajistily vrácení nákladů na difúzní znečištění

163

Rámcová směrnice o vodě (článek 9) požaduje přiměřený příspěvek různých způsobů využívání vody¹¹¹ k úhradě nákladů¹¹² na vodohospodářské služby. Soulad s článkem 9 této směrnice je jedním z předběžných kritérií při posuzování plnění konkrétních předběžných podmínek stanovených pro programové období 2014–2020.

164

Komise posuzovala plnění článku 9 v rámci schvalování dohod o partnerství, konkrétně pokud jde o zemědělství, v kontextu schvalování programů rozvoje venkova na období 2014–2020. U všech čtyř členských států Komise připomněla, že náklady vyplývající z difúzního znečištění způsobovaného zemědělstvím by měly být vypočítávány a zařazovány do ekonomické analýzy nákladů a jejich návratnosti, nepožaduje však akční plán pro členské státy, které náklady difúzního znečištění nevymáhají zpět vůbec, nebo je vymáhají jen částečně.

165

Ve svém sdělení z roku 2015¹¹³ Komise uvedla, že opatření zařazená do plánů povodí k zajištění vymáhání nákladů na životní prostředí a na zdroje jsou omezená. Komise dosud nevydala žádné pokyny k možným metodám vymáhání nákladů a osvědčeným postupům v této oblasti.

111 Zahrnuje všechny činnosti, které mají významný dopad na stav vody.

112 Náklady na vodohospodářské služby zahrnují náklady na životní prostředí a náklady na zdroje. Náklady na životní prostředí jsou náklady na škody, které používání vody způsobuje životnímu prostředí a ekosystémům a subjektům, které životní prostředí využívají (např. snížení ekologické kvality vodních ekosystémů a nebo zasolování a degradace produktivních půd). Náklady na zdroje jsou náklady ušlých příležitostí, které vzniknou jiným druhům využití v důsledku vyčerpání zdrojů přesahujícího přirozenou míru doplňování nebo obnovy (např. náklady spojené s nadměrným čerpáním podzemních vod).

113 COM(2015) 120 final ze dne 9. března 2015 „Rámcová směrnice o vodě a směrnice o povodních: Opatření k dosažení ‚dobrého stavu‘ vod EU a snížení povodňových rizik“.

166

Čtyři navštívené členské státy musí ujit ještě kus cesty, mají-li dosáhnout dobré kvality povrchových vod – hlavního cíle rámcové směrnice o vodě. Budou muset zintenzivnit úsilí o urychlení pokroku v oblasti kvality vody.

Využívání plánů povodí jako nástroje dosažení lepší kvality vody

167

Zavedení plánu povodí jako nástroje integrovaného vodohospodářství bylo jednou ze silných stránek rámcové směrnice o vodě z roku 2000, v praxi však plány trpí nedostatky v oblasti určování tlaků působených znečištěním a vymezování nápravných opatření.

168

Ze srovnání plánů povodí z roku 2009 a aktualizací jejich návrhů z roku 2015 u čtyř členských států vyplynulo, že v oblasti ekologického a chemického stavu vodních útvarů nedošlo k velkému zlepšení. Účetní dvůr však uznává, že pokrok týkající se jednotlivých prvků, které společně tvoří celkový stav, může být zastírán uplatňováním pravidla „one-out all-out“¹¹⁴. Tato nízká míra zlepšení byla očekávaná s ohledem na vysoký počet vodních útvarů, které získaly výjimku z plnění lhůty pro dosažení dobrého stavu v roce 2015 (viz body 26 až 27 a 45 až 46).

169

Nedostatky v systémech monitorování uvedených čtyř členských států vedly k nedostatku údajů o druhu znečištění, které způsobuje nevyhovující stav vodního útvaru, jakož i o relativní důležitosti jednotlivých zdrojů znečištění. Srovnatelnost údajů byla ovlivněna i tím, že mezi členskými státy existovaly velké rozdíly co do počtu konkrétních hodnocených fyzikálně-chemických znečišťujících látek. Nedostatek komplexních údajů brání určení cílů a nákladově efektivních opatření (viz body 28 až 32).

170

Členské státy prokázaly omezené ambice v oblasti určování opatření k nápravě stavu a plány povodí tak v tomto ohledu poskytovaly omezenou přidanou hodnotu (viz body 33 až 41), neboť:

- jsou zaměřeny na „základní opatření“, tj. na provádění stávajících právních předpisů (směrnic EU), a
- „jiná základní“ a „doplňující opatření“ buď nepokrývají všechny problémy v oblasti znečištění, nehodnotí příležitost, kterou nabízejí některé nástroje, nebo mají nejasnou oblast působnosti.

114 Konečný stav vodního útvaru je určen nejhorším prvkem zjištěným v postupu hodnocení.

Závěry a doporučení

171

Kromě toho očekávané dopady různých opatření jsou v nejlepším případě v plánech povodí uvedeny jen částečně. Informace o částce finančních prostředků nutných k provedení opatření, jakož i o jejich dostupnosti jsou neúplné. Nebyla vždy zajištěna koordinace mezi subjekty, které připravují plány povodí, a orgány, které plány schvalují a přidělují finanční prostředky (viz body 42 až 44).

172

Komise ve spolupráci s členskými státy vypracovala pokyny k uplatňování rámcové směrnice o vodě. Dále v několika svých sděleních předložila členským státům doporučení týkající se plánů povodí z roku 2009. V souvislosti s příslušnými čtyřmi členskými státy však nezahájila řízení o nesplnění povinnosti týkající se nedostatků zjištěných v plánech povodí z roku 2009. Opatření uvedená v operačních programech na období 2014–2020 nezahrnula všechny tyto nedostatky v důsledku nesplnění příslušných předběžných podmínek. Namísto toho se Komise spoléhá na dobrou vůli a snahu členských států zintenzivnit úsilí na základě žádostí uvedených v zápisech z dvoustranných schůzek. Návrhy plánů povodí na rok 2015 stále obsahují mnoho výjimek k plnění lhůty pro dosažení dobrého stavu a mnoho nedostatků, které zjistily Účetní dvůr a Komise v oblasti určování vhodných opatření, stále existuje (viz body 47 až 50).

Doporučení 1

Komise by měla:

- a) poskytnout pokyny k diferencovanějšímu vykazování pokroku v oblasti kvality vod, který je v současné době zastírán kvůli uplatňování pravidla „one-out all-out“;
- b) podporovat srovnatelnost údajů pomocí opatření, jako je snížení rozdílů v počtu fyzikálně-chemických látek hodnocených v souvislosti s ekologickým stavem;
- c) nadále sledovat pokrok členských států při dosahování dobré kvality vody, cíle rámcové směrnice o vodě.

Členské státy by měly:

- d) zajišťovat monitorování dobré kvality vody, aby měly přesné informace o stavu a původu znečištění podle vodních útvarů a mohly tak lépe cílit opatření a zvyšovat nákladovou efektivitu nápravných opatření. U zemědělství by to například mohlo znamenat účinnou kombinaci povinných a dobrovolných opatření;
- e) ve svých plánech povodí uvádět i) jasná odůvodnění výjimek ze lhůt stanovených rámcovou směrnicí o vodě; ii) informace o tom, jak bude financováno provádění opatření a iii) informace o očekávaném dopadu opatření;
- f) zajistit koordinaci mezi orgány, které definují opatření v plánech povodí, a orgány, které schvalují projekty k financování.

Realizace opatření s cílem snížit znečištění zapříčiněné městskými a průmyslovými odpadními vodami

173

Členské státy dosáhly pokroku při odstraňování znečištění organickými látkami a živinami z odpadních vod, které vypouštějí čistírny městských odpadních vod. Nástroje, které jsou k dispozici pro snižování znečištění odpadních vod, například mechanismus prosazování a poplatek za znečišťování vody, nebyly využívány nejúčinnějším způsobem.

Aglomerace

174

Pokud jde o provádění směrnice o čištění městských odpadních vod (viz body 53 až 65), „základní opatření“ týkající se znečištění z aglomerací, bylo dosaženo pokroku při stokovém svádění odpadních vod (tj. navýšení počtu domácností připojených ke stokové soustavě a čistírně odpadních vod) a odpovídajícím čištění odpadních vod. Všechny čtyři členské státy však zaostávaly za harmonogramem, pokud šlo o průběžné a konečné lhůty pro provádění směrnice (viz též závěry a doporučení ve zvláštní zprávě č. 2/2015).

175

Plány povodí z roku 2009 postrádaly informace o „jiných základních“ a „doplňujících opatřeních“ nutných u vodních útvarů, které nedosáhly dobrého stavu:

- u odpadních vod dosud nepřipojených k čistírně odpadních vod nebylo uvedeno, jak bude dané zatížení řešeno (zatížení z aglomerací s PE 2 000 a vyšším, které odvádějí individuální systémy, a zatížení z aglomerací s PE nižším než 2 000) (viz body 58 až 60),
- není uvedeno, pro které čistírny městských odpadních vod jsou zapotřebí přísnější mezní hodnoty emisí (kromě rumunské čistírny) (viz body 66 až 68),
- nebyla řešena otázka mikro-znečišťujících látek. Pro mezní hodnoty emisí neexistují žádná ustanovení na úrovni EU ani žádné vnitrostátní právní předpisy (viz body 69 až 70).

176

Pokud jde o mechanismus prosazování, Účetní dvůr konstatuje, že systém vlastních kontrol, které mají provádět provozovatelé čistíren městských odpadních vod u svých odtokových vod, byl celkově uspokojivý. Systém veřejných inspekcí však vykazuje nedostatky, neboť četnost inspekcí nebyla předepsána a v některých členských státech byla nízká (Slovensko) nebo nebylo možné ji posoudit (Maďarsko). Kromě toho mají kontroly v Rumunsku omezený odrazující účinek, neboť v případě, že jsou překročeny mezní hodnoty emisí, upřednostňuje se vydávání varování namísto pokut (viz body 71 až 78).

177

Při uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ musí subjekty, které vypouštějí odpadní vody, hradit poplatek za znečišťování vody, v České republice, Rumunsku a na Slovensku však existují určité výjimky. Poplatek není hrazen v souvislosti se všemi parametry, které odrážejí znečištění organickými látkami a živinami a částky poplatku pro jednotlivé znečišťující látky (podle vypouštěných látek v mg/l) se ve čtyřech členských státech velmi liší. V České republice a na Slovensku může poplatek sloužit jako pobídka pro splnění mezních hodnot emisí stanovených v povoleních subjektů pro určité parametry (neboť v případě dodržení mezních hodnot poplatek účtován není), zatímco v Maďarsku a někdy v Rumunsku může poplatek u těch parametrů, které byly zpoplatněny, působit jako pobídka k dodržování přísnějších než stanovených mezních hodnot. Skutečnost, zda poplatek slouží jako pobídka, závisí na jeho výši: žádný z plánů povodí neposuzoval jeho odrazující účinek (viz body 79 až 82).

Průmyslová zařízení

178

Určité kategorie průmyslových zařízení spadají do oblasti působnosti směrnice o průmyslových emisích („základní opatření“). Závěry týkající se „nejlepších dostupných technik“, které přijímá Komise podle druhu odvětví, uvádějí mezní hodnoty emisí. Do konce roku 2015 bylo přijato jen sedm takových závěrů (viz bod 85).

179

Plány povodí z roku 2009 postrádaly „jiná základní“ a „doplňující opatření“ pro vodní útvary, které nedosáhly dobrého stavu: neexistovala opatření zaměřená na konkrétní znečišťující látky nebo konkrétní znečišťovatele (například uvádění specifických látek a mezních hodnot v povoleních k vypouštění odpadních vod). Maďarsko a Slovensko nicméně zařadily přezkum postupu vydávání povolení nebo konkrétních povolení jako opatření do svých plánů povodí. Účetní dvůr však neshledal tento přezkum účinným, a to z důvodu různých nedostatků a opomenutí (viz body 87 až 92).

180

Účetní dvůr konstatuje, že (viz body 89 až 91):

- při stanovování mezních hodnot emisí jsou příslušné orgány do určité míry závislé na informacích, které poskytují sami znečišťovatelé. Je tomu tak zejména v případě, že vnitrostátní právní předpisy buď stanoví mezní hodnoty jen orientačně, nebo nestanoví mezní hodnoty vůbec,
- povolení k vypouštění odpadních vod čistíren městských odpadních vod, které přijímají průmyslové odpadní vody, jen v některých případech zahrnují mezní hodnoty pro jiné znečišťující látky než organický materiál a živiny.

181

Pokud jde o mechanismus prosazování, je prováděno málo veřejných inspekcí v případě nepřímého znečišťování ze zařízení, která pod směrnici o průmyslových emisích nespádají, skrze veřejnou stokovou soustavu. Namísto toho ve většině případů (85 % ze vzorku 28 kontrolovaných čistíren odpadních vod) prováděli provozovatelé čistíren městských odpadních vod kontroly na místě v průmyslových zařízeních. Pokuty ukládané v České republice a na Slovensku však pravděpodobně mají omezený odrazující účinek. U inspekci přímého znečišťování je situace podobná situaci popsané v bodě 176 (inspekce čistíren městských odpadních vod) (viz body 93 až 97).

182

Poplatek za znečišťování vod může jen zřídka sloužit jako pobídka k dodržování mezních hodnot stanovených v povolení nebo hodnot přísnějších, neboť tento poplatek se hradí jen u omezeného počtu znečišťujících látek (organické látky, živiny a několik těžkých kovů) (viz bod 98).

Doporučení 2

Komise by měla:

- a) posuzovat, jak nejlépe stanovit závazná kritéria pro účinné inspekce členských států v čistírnách odpadních vod, na něž se nevztahuje směrnice o průmyslových emisích.

Členské státy by měly:

- b) uvést, pro které vodní útvary jsou z důvodu jejich neuspokojivé kvality nutná opatření u konkrétních znečišťovatelů. V případě čistíren městských odpadních vod to bude zahrnovat stanovení takových mezních hodnot emisí v povoleních, které budou přísnější než mezní hodnoty stanovené zákonem pro parametry znečištění organickými látkami a živinami, a stanovení mezních hodnot pro prioritní a jiné chemické látky nebo mikro-znečišťující látky;
- c) posuzovat a zajišťovat účinnost mechanismů prosazování, zejména pokud jde o pokrytí, kterého má být dosaženo, a odrazující účinek uplatňovaných sankcí;
- d) posoudit potenciál využívání poplatku za znečišťování vod jako ekonomického nástroje a jako metody uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ alespoň u hlavních látek, které mají nepříznivý vliv na kvalitu vody.

Závěry a doporučení

Provádění opatření s cílem řešit difúzní znečištění ze zemědělství

183

Členské státy obecně lépe využívaly směrnici o dusičnanech, nebyly však ochotny plně využít dostupné nástroje, jako jsou mechanismy prosazování, normy GAEC v rámci podmíněnosti, opatření v oblasti rozvoje venkova a zásada „znečišťovatel platí“.

184

Pokud jde o provádění směrnice o dusičnanech, hlavní „základní opatření“ týkající se znečištění ze zemědělství v České republice, Maďarsku a Rumunsku postupně posilovalo požadavky, které musí dodržovat zemědělci v oblastech ohrožených dusičnany. Stalo se tak zejména v důsledku kroků Komise. Slovensko se řídilo pokyny Komise nedostatečně, a proto v roce 2012 Komise zahájila proti Slovensku řízení o nesplnění povinnosti (viz body 101 až 110).

185

I přes zlepšení ve třech členských státech však existuje určitý prostor pro zpřísnění požadavků (viz body 111 až 115).

186

Trend týkající se eutrofizace nelze hodnotit kvůli nesrovnatelným souborům údajů. Účetní dvůr upozorňuje, že období podávání zpráv podle směrnice o dusičnanech se neshoduje s obdobím podávání zpráv podle rámcové směrnice o vodě (viz body 113 až 114).

187

Pokud jde o „jiná základní“ a „doplňující opatření“ (viz body 123 až 129 a 135 až 137), Účetní dvůr konstatuje, že:

- opatření zaměřená na používání pesticidů byla buď neurčitá, nebo odkazovala na akční plány týkající se pesticidů. Tyto plány však částečně postrádají kvantifikované cíle, lhůty provádění a informace o finančních prostředcích nutných k provádění opatření. Do poloviny roku 2015 Komise nezačala žádná řízení o nesplnění povinnosti z důvodu nedostatečnosti těchto plánů,
- existuje prostor pro zvýšení náročnosti norem GAEC a „minimálních požadavků“ v oblasti rozvoje venkova. Komise systematicky neposuzuje přiměřenost požadavků z hlediska jejich účinnosti při realizaci cílů vodní politiky EU a kontroluje pouze jejich existenci a relevantnost,

- členské státy nestanovily mezní hodnoty množství fosforu v hnojivech aplikovaných na půdu (kg/ha),
- členské státy se spoléhají především na dobrovolná agroenvironmentální opatření.

188

Potenciál opatření v oblasti rozvoje venkova k řešení problémů kvality vody není plně využíván (viz body 145 až 154):

- plocha zemědělské půdy podléhající agroenvironmentálním závazkům přínosným pro kvalitu vody se v programovém období 2007–2013 pohybovala od 15 do 30 %. Velká část se však týká závazků zemědělců k udržování stávajících pastvin. Udržování je přínosné, nevede však ke zlepšování kvality vody. Tyto závazky je navíc nutno dodržovat pouze po dobu pěti až sedmi let, dlouhodobý dopad na kvalitu vody není nutně zaručen,
- omezení týkající se množství dusíkatých hnojiv používaných na hektar půdy se v Rumunsku a na Slovensku buď velmi blíží průměrnému používanému množství v dané zemi, nebo toto množství překračují, tudíž jsou dodatečné přínosy takových režimů pro kvalitu vody pravděpodobně malé.

189

Zemědělec může podléhat řadě nej-různějších mechanismů prosazování: kontroly podmíněnosti regulované EU a kontroly plateb v rámci rozvoje venkova, jakož i „vnitrostátní kontroly“ podle směrnice o dusičnanech a v oblasti přípravků na ochranu rostlin (viz body 116 až 122, 130 až 132, 138 až 144 a 155 až 157). Všechny tyto kontroly jsou ovlivněny i jejich vlastními omezeními, například tím, že důležité důkazní informace mají podobu vlastních prohlášení zemědělců. Kromě toho

- je u podmíněnosti a kontrol v rámci rozvoje venkova odrazující účinek omezený. Hlavním důvodem je jejich nastavení: nízké pokrytí (1 %, resp. 5 %) a sankce (krácení podpory), které jsou nižší než náklady na plnění požadavků. „Vnitrostátní kontroly“ podle směrnice o dusičnanech mají podobné nedostatky,
- všechny navštívené členské státy kromě Slovenska ve svých akčních plánech týkajících se pesticidů uváděly nutnost posílit vymáhání povinností v oblasti přípravků na ochranu rostlin. V době auditu čtyři zmíněné členské státy nepřesňovaly pokrytí, kterého má být dosaženo, ani pokuty za všechny druhy porušení povinností.

Závěry a doporučení

190

Kromě toho se zásada integrované ochrany rostlin stane povinným požadavkem v rámci podmíněnosti až poté, co bude dosaženo pokroku v oblastech, jako jsou pokyny, odborné kvalifikace a vymezení ověřitelných požadavků (viz bod 131).

191

Uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ v oblasti difúzního znečištění ze zemědělství se potýká s metodickými problémy. Ukládat zemědělcům povinnosti bez zajištění finanční kompenzace (jak tomu je v případě akčních programů v oblasti dusičnanů) se obecně považuje za jeden ze způsobů provádění zásady „znečišťovatel platí“. Používání sankcí v případě neplnění může kompenzovat náklady způsobené znečištěním. Účetní dvůr však zjistil řadu nedostatků v oblasti používání pokut. Dalším způsobem uplatnění zásady je využití environmentálních daní (například daní z hnojiv nebo pesticidů) a Česká republika a Slovensko využití těchto daní hodlají zkoumat. Komise nepožádala čtyři uvedené členské státy, aby přijaly opatření s cílem vymáhat náklady, ani nevydala pokyny k možným metodám vymáhání nákladů (viz body 158 až 165).

Doporučení 3

Komise by měla:

- a) pokračovat ve svém úsilí o zajištění toho, aby členské státy co nejlépe využívaly požadavky v rámci akčních programů týkajících se dusičnanů a aby v přiměřeném časovém rámci provedly akční plány pro pesticidy;
- b) systematicky posuzovat nejen existenci, ale rovněž přiměřenost norem GAEC a minimálních požadavků přijatých členskými státy;
- c) zvážit zavedení povinnosti stanovit mezní hodnoty množství fosforu aplikovaného do půdy, jak je tomu u dusíku;
- d) omezit možnost dvojího vykazování členských států ve věci stavu eutrofizace tím, že sladí podávání zpráv podle směrnice o dusičnanech a podle rámcové směrnice o vodě a bude prosazovat používání pokynů k posuzování eutrofizace z roku 2009 tak, aby byly podle obou směrnic používány shodné parametry hodnocení;
- e) poskytnout pokyny k možným metodám vymáhání nákladů v oblasti difúzního znečištění.

Členské státy by měly:

- f) stanovit v akčních plánech týkajících se dusičnanů, v akčních plánech týkajících se pesticidů, na základě norem GAEC a u agroenvironmentálních plateb požadavky, které budou dostatečně náročné, aby dosáhly omezení vstupů hnojiv a pesticidů a vhodné ochrany před erozí;
- g) posoudit potenciál využívání ekonomických nástrojů (například environmentálních daní) jako pobídky ke snižování znečištění a jako metody uplatňování zásady „znečišťovatel platí“.

Komise a členské státy by na základě inventury mechanismů prosazování (na úrovni EU i členského státu) měly určit metody, jak zjednodušit nastavení a provádění kontrol a zajistit jejich účinnost.

Tuto zprávu přijal senát II, jemuž předsedá Henri GRETHEN, člen Účetního dvora, v Lucemburku na svém zasedání dne 9. prosince 2015.

Za Účetní dvůr

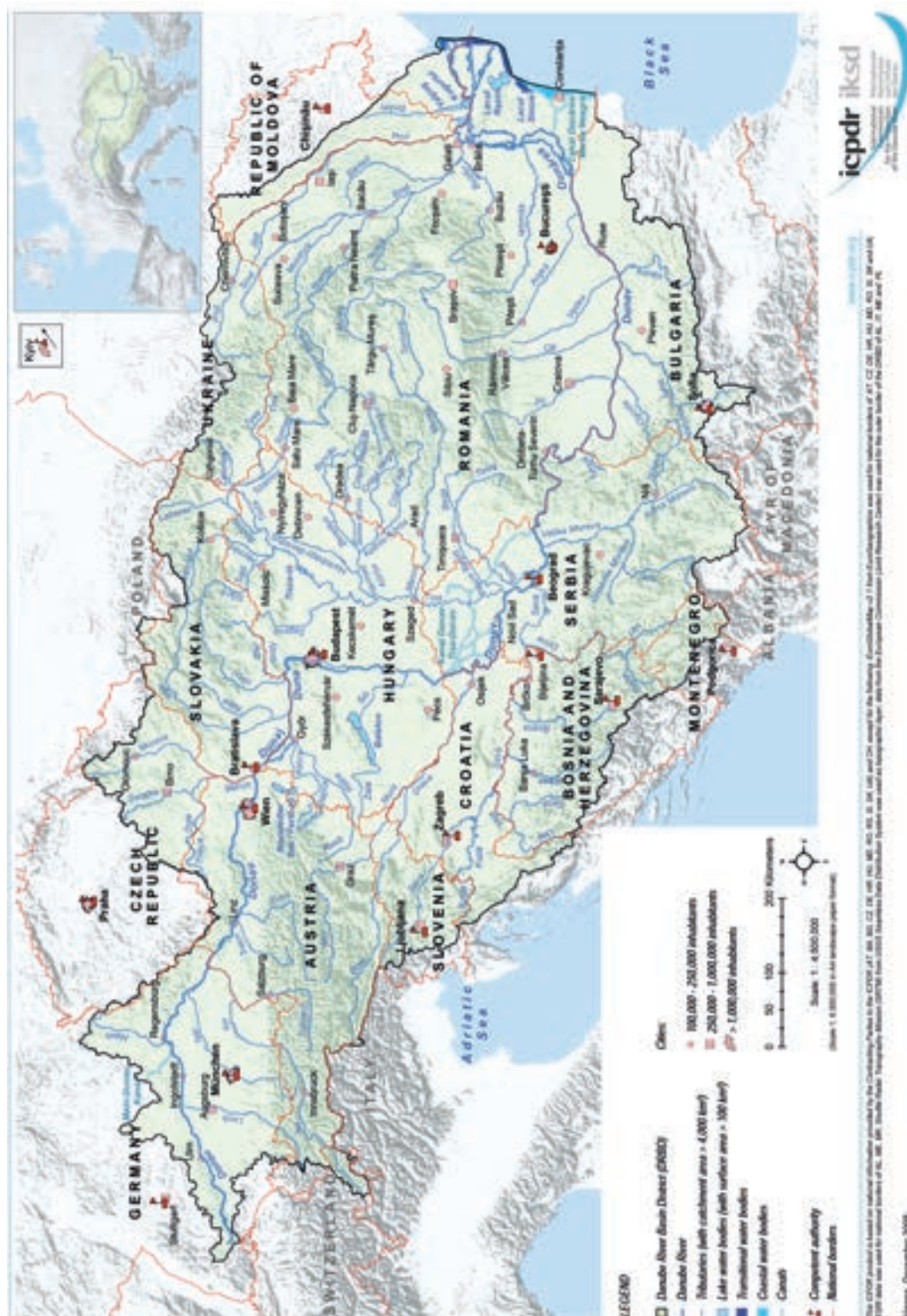

předseda

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Příloha I

Přehled oblasti povodí Dunaje

Znečištění útvarů povrchových vod (plány povodí z roku 2009)

1. Procento útvarů povrchových vod vystavených různým zdrojům znečištění

Zdroje znečištění	Česká republika	Maďarsko	Rumunsko	Slovensko
Bodové zdroje	46 %	19 %	8 %	Údaje nejsou k dispozici
Difúzní zdroje	61 %	25 %	32 %	Údaje nejsou k dispozici

Zdroj: Informace poskytl členské státy prostřednictvím WISE.

2. Procento útvarů povrchových vod vystavených různým druhům znečištění

Druh znečištění	Česká republika	Maďarsko	Rumunsko	Slovensko
Organické obohacování	31 %	27 %	13 %	Údaje nejsou k dispozici
Obohacování živinami	61 %	45 %	32 %	Údaje nejsou k dispozici
Kontaminace prioritními látkami nebo jinými specifickými znečišťujícími látkami	31 %	2 %	4 %	Údaje nejsou k dispozici

Zdroj: Informace poskytl členské státy prostřednictvím WISE.

Mezní hodnoty emisí stanovené směrnicí o čištění městských odpadních vod

Parametry	Koncentrace	Minimální procento úbytku ²
Sekundární čištění		
Biologická spotřeba kyslíku (BSK ₅)	25 mg/l	70–90
Chemická spotřeba kyslíku (CHSK)	125 mg/l	75
Nerozpuštěné látky (NL)	35 mg/l	90
	60 mg/l (pro aglomerace s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 10 000 PE)	70 (pro aglomerace s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 10 000 PE)
Přísnější požadavky na čištění		
Celkový fosfor (P _{celk})	2 mg/l (pro aglomerace s populačním ekvivalentem v rozmezí 10 000 až 100 000 PE)	80
	1 mg/l (pro aglomerace s populačním ekvivalentem vyšším než 100 000 PE)	
Celkový dusík ¹ (N _{celk})	15 mg/l (pro aglomerace s populačním ekvivalentem v rozmezí 10 000 až 100 000 PE)	70–80
	10 mg/l (pro aglomerace s populačním ekvivalentem vyšším než 100 000 PE)	

1 Celkovým dusíkem se rozumí součet dusíku stanoveného Kjeldahlovou metodou (organický dusík + NH₃), dusičnanového (NO₃) dusíku a dusitanového (NO₂) dusíku.

2 Úbytek ve vztahu k zatížení na vtoku.

Poplatek za znečišťování vod: částka podle znečišťující látky (v EUR¹/t)

Znečišťující látky	Česká republika	Maďarsko	Rumunsko	Slovensko
CHSK	576,9	285,2	10,4	199,2
BSK ₅	–	–	10,4	–
NL	72,1	–	2,5	99,6
P _{celk}	2 523,9	4 753,8	41,5	3 319,4
N _{celk}	–	–	41,5	497,9
N _{anorg}	1 081,7	570,5	–	–
N-NH ₄ (amoniakální dusík)	–	–	41,5	497,9
Hg (rtuť)	721 110,5	697 217,5	10 384,1	497 908,8
Rozpuštěné anorganické soli	18,0	–	–	16,6
Cd (kadmium)	144 222,1	139 443,5	10 384,1	99 581,8
AOX (halogenované organické sloučeniny)	10 816,7	–	–	6 638,8
Cr (chrom)	–	27 888,7	2 596,0	–
Ni (nikl)	–	27 888,7	2 596,0	–
Pb (olovo)	–	27 888,7	2 596,0	–
Cu (měď)	–	13 944,3	2 596,0	–
Zn (zinek)	–	–	124,57	–
Fenoly	–	–	41,51	–
As (arsen)	–	–	8 074,5	–
Co (kobalt)	–	–	124,6	–
	–	–	a další ²	–

1 Částky v CZK, HUF a RON byly převedeny na EUR pomocí směnných kurzů ke dni 31. 12. 2014.

2 V Rumunsku se poplatek hradí za tyto skupiny znečišťujících látek: i) obecné chemické indikátory (22); ii) specifické chemické indikátory (11); iii) toxické a velmi toxické chemické indikátory (9) a iv) bakteriologické indikátory (2). V tabulce nejsou všechny vyjmenovány.

Zdroj: Analýza vnitrostátních předpisů, kterou provedl EÚD.

Mezní hodnoty emisí stanovené ve vnitrostátních právních předpisech

Následující tabulka uvádí přehled mezních hodnot emisí zařazených do ustanovení vnitrostátních právních předpisů pro vybraný počet látek.

(v mg/l)

Přímé vypouštění				
	Česká republika (uvedeno jako rozmezí, neboť rozsah závisí na druhu činnosti)	Maďarsko (minimální a maximální hodnoty) ²	Rumunsko	Slovensko (uvedeno jako rozmezí, neboť rozsah závisí na druhu činnosti)
Arsen a jeho sloučeniny	0,5–1,5	0,1–1	0,1	0,1–1
Měď a její sloučeniny	0,5–1	0,1–4	0,1	0,5–1
Zinek a jeho sloučeniny	2–3	0,5–10	0,5	1,5–3
Chrom a jeho sloučeniny	0,1–1	0,2–2	1	0,5–2
Halogenované organické sloučeniny	0,5–5	0,1–7	–	0,1–2
Kadmium a jeho sloučeniny	0,2	0,005–0,3	0,2	0,05–0,2
Olovo a jeho sloučeniny	0,5–1	0,05–0,4	0,2	0,2–1,5
Rtuť a její sloučeniny	0,01–0,05	0,001–0,08	0,05	0,03–0,1
Nikl a jeho sloučeniny	0,5–0,8	0,1–2	0,5	0,5–0,8
Benzo[g,h,i]perylene ¹	Mezní hodnota pro PAU: 0,01	0,015–0,03	–	Mezní hodnota pro PAU: 0,01
Nepřímé vypouštění				
	Česká republika (navrhované limity)	Maďarsko (jiné než dočasné vodní toky)	Rumunsko	Slovensko (navrhované limity)
Arsen a jeho sloučeniny	0,2	0,2	–	0,2
Měď a její sloučeniny	1	2	0,2	1
Zinek a jeho sloučeniny	2	2	1	2
Chrom a jeho sloučeniny	0,3	1	1,5	0,8
Kadmium a jeho sloučeniny	0,1	0,1	0,3	0,1
Olovo a jeho sloučeniny	0,1	0,2	0,5	0,3
Rtuť a její sloučeniny	0,05	0,05	není povoleno	0,05
Nikl a jeho sloučeniny	0,1	1	1	0,2

1 Benzo(g,h,i)perylene je polycyklický aromatický uhlovodík (PAU).

2 Maďarské právní předpisy stanoví mezní hodnoty podle druhu činnosti (technologické meze) a územní mezní hodnoty (v závislosti na druhu vodního útvaru, do kterého se odpadní voda vypouští). Orgán, který vydává povolení, se od těchto mezních hodnot může odchýlit, musí však dodržovat minimální a maximální hodnoty pro jednotlivé látky, které byly stanoveny v právním rámci.

Shrnutí

V

Komise a členské státy v roce 2015 vytvořily pokyny ke společné prováděcí strategii „Sdělení o pokroku při dosahování dobrého stavu v rámci druhého plánu povodí“, jejichž cílem bylo umožnit hlášení o dílčích zlepšeních kvality vod¹.

VI

Komise je přesvědčena, že plány z roku 2009 přinesly značnou přidanou hodnotu. Nabídky například první přehled všech podstatných *tlaků a dopadů* v povodí (a to i na mezinárodní úrovni prostřednictvím mezinárodního plánu pro Dunaj), včetně určení druhů a zdrojů znečištění.

Komise nicméně souhlasí s tím, že plány nebyly dostatečně ambiciózní, pokud jde o *opatření*, neboť se zaměřovaly především na základní opatření.

VII

Od samého počátku, tedy od roku 2005, byly součástí mechanismu podmíněnosti důležité evropské právní předpisy v oblasti ochrany evropských vod před znečištěním ze zemědělství, jako například směrnice o dusičnanech nebo nařízení o pesticidech. Fosfor a pesticidy jsou v některých členských státech pokryty povinnými požadavky na hospodaření (PPH) v souvislosti s právními předpisy EU, které se v současnosti provádí. Akční plány některých členských států, které navazují na směrnici o dusičnanech, požadavky týkající se fosforu obsahují, přičemž tato směrnice je součástí mechanismu podmíněnosti.

X

Od roku 2001 je v rámci společné prováděcí strategie – procesu vedeného Komisí a členskými státy – značně podpořeno provádění. V souvislosti se společnou prováděcí strategií Komise a členské státy v posledních letech intenzivně pracovaly na vymáhání nákladů. Pokyny týkající se metod výpočtu environmentálních nákladů a nákladů na využívané zdroje již existují.

Nedávné pokusy o začlenění těchto pokynů do společné prováděcí strategie skončily neúspěchem, protože Evropská komise a členské státy měly rozdílné názory. V současné době je projednáván pracovní program společné prováděcí strategie pro období 2016–2018, v jehož rámci tato problematika možná bude rozpracována více.

Úvod

13 druhá odrážka

Agroenvironmentální opatření lze využít při řešení řady problémů spojených s životním prostředím a klimatem. Kvalita vod je pouze jedním z nich.

Toto opatření se mimo jiné vyznačuje silnou vazbou mezi jednotlivými operacemi a činnostmi přínosnými pro životní prostředí. To znamená, že například operace, která se primárně zaměřuje na biodiverzitu, může mít pozitivní, ačkoli nepřímý vliv také na ostatní přírodní zdroje, jako je půda a voda.

Tato dualita opatření často odráží jeho zaměření na primární (a sekundární) cíle, což souvisí s hlavními environmentálními potřebami a problémy nalezenými pomocí analýzy SWOT. Při posuzování toho, jak celkový rozpočet přidělený na agroenvironmentální opatření přispěl k dosažení cílů vodní politiky, je proto nezbytné brát v úvahu přímé i nepřímé dopady.

15

Mechanismus podmíněnosti od roku 2005 integruje důležité právní předpisy, mimo jiné v oblasti ochrany životního prostředí včetně kvality vod, do rámce společné zemědělské politiky (SZP). Vedle podmíněnosti existují i další neméně důležité nástroje SZP na podporu udržitelného zemědělství příznivého pro klima a životní prostředí, včetně kvality vod, jako například povinná ekologická složka mechanismu přímých plateb pro finanční období 2014–2020 nebo zemědělský poradenský systém, který využívá rámcovou směrnici o vodě a směrnici o udržitelném používání pesticidů jako povinný rámec, a agroenvironmentální platby.

¹ „Indikátory pro popis pokroku při dosahování dobrého stavu“. Společná prováděcí strategie rámcové směrnice o vodě. Přijato řediteli vodohospodářských úřadů dne 25. listopadu 2015.

Rozsah a koncepce auditu

20

Vzhledem k tomu, že v případě velkého počtu vodních útvarů se dobrého stavu nedaří dosáhnout kvůli hydromorfologickým vlivům, opatření zaměřující se pouze na snižování znečištění k dosažení dobrého stavu nestačí.

Připomínky

23

Komise uznává, že uplatnění principu *one-out all-out* (jedno špatně, všechno špatně) může zastírat dílčí zlepšení kvality vod.

Princip *one-out all-out* je projevem integrovaného přístupu rámcové směrnice o vodě k hospodaření s vodou, který zohledňuje všechny tlaky a dopady na vodní zdroje. Cílem je zajistit, aby kvalita vody byla hodnocena jako dobrá pouze v případě, že skutečně dobrá je, a nikoliv v případě, že dobré jsou pouze některé její kvalitativní prvky či parametry. Pokud je například vodní útvar závažným způsobem znečištěn jednou konkrétní znečišťující látkou, bude sice odstranění všech ostatních znečišťujících látek pokrokem k dosažení dobrého stavu (a možná dokonce významným pokrokem), avšak dokud se nevyřeší problém s touto jednou konkrétní znečišťující látkou, voda přesto čistá nebude.

Komise a členské státy v roce 2015 vytvořily pokyny ke společné prováděcí strategii „Sdělení o pokroku při dosahování dobrého stavu v rámci druhého plánu povodí“, jejichž cílem bylo umožnit hlášení o dílčích zlepšeních kvality vod².

27

Komise se domnívá, že hodnocení stavu obsažená v plánech povodí z let 2009 a 2015 nejsou bez dalšího přímo porovnatelná. Metodika hodnocení stavu vody použitá pro účely plánů povodí z roku 2009 měla řadu významných omezení.

² „Indikátory pro popis pokroku při dosahování dobrého stavu“. Společná prováděcí strategie rámcové směrnice o vodě. Přijato řediteli vodohospodářských úřadů dne 25. listopadu 2015.

V době vydání prvních plánů například nebyly zavedeny postupy pro určování všech aspektů biologické kvality vody (např. v Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku). Rovněž byly odhaleny nedostatky v monitorování (např. v České republice). Podrobnější informace o nedostacích uvádí zprávy Komise o provádění rámcové směrnice o vodě. Z těchto důvodů je třeba k výsledkům této analýzy přistupovat opatrně.

29

Komise má za to, že rozdíly v počtu látek sledovaných za účelem hodnocení ekologického stavu v zásadě bez dalšího neznamenají nesprávné provedení. Jednotlivé látky mají být pro účely klasifikace použity pouze v případě, že jsou významné, tedy pokud hrozí, že kvůli nim stav vody v určitém povodí nebude možné hodnotit jako dobrý. Počet látek, které ohrožují dobrý stav vody, do značné míry záleží na konkrétních tlacích. Rozdíly v počtu sledovaných látek tak mohou být odůvodněné.

Komise má nicméně za to, že počet látek sledovaných některými členskými státy byl až příliš nízký, a to z důvodu nedostatečného určení významných látek a nedostatečného monitorování. Pokud by směrnice byla provedena náležitě, byly by významné látky vzaty v potaz a klasifikace by proběhla správně. Komise tento problém identifikovala ve zprávě o provádění a s dotčenými členskými státy jej projednala. Komise předpokládá, že pro účely druhého plánu povodí bude hodnocení rizik a monitorování provedeno lépe.

36 třetí odrážka

Komise shromažďuje napříč EU informace o tom, jaká opatření členské státy přijaly, aby omezily odlehčování (v souladu s požadavkem stanoveným v příloze IA směrnice o čištění městských odpadních vod), a informace o účinnosti a praktickém uplatnění těchto opatření: studie na toto téma se v současné době zpracovává. Komise výstupy z této studie využije jako základ pro vyhodnocení možností systematického řešení na úrovni EU problémů spojených se znečištěním, ke kterému dochází kvůli odlehčování.

41 druhá odrážka

Komise sdílí názor Účetního dvora, že opatření za účelem omezení eroze a předcházení znečištění by měla být v plánech povodí stanovena konkrétněji, a to bez ohledu na to, zda jsou spojena s normami dobrého zemědělského a environmentálního stavu, či nikoliv.

41 třetí odrážka

Komise souhlasí s tím, že opatření podle článku 11.3.h ke snížení znečištění vod způsobeného pesticidy by měla být konkrétní a měla by být zahrnuta do programů opatření podle rámcové směrnice o vodě. Zdůrazňuje, že směrnice 2009/128/ES o udržitelném používání pesticidů ponechává členským státům při vytváření akčních plánů značnou volnost.

44

Komise si je vědoma problémů, které Účetní dvůr v členských státech identifikoval v oblasti koordinace. Koordinace mezi orgány, které připravují a provádějí operační programy a programy rozvoje venkova, a orgány, které vytvářejí opatření v rámci plánů povodí, zůstává v kompetenci členských států. Povinnosti členských států je vytvářet partnerství s příslušnými orgány, partnery a relevantními zástupci občanské společnosti při přípravách a provádění operačních programů a programů rozvoje venkova.

V některých případech byly finance na programové období 2007–2013 přiděleny ještě před schválením plánů povodí z roku 2009. Tyto koordinační potíže byly při přípravách operačních programů pro programové období 2014–2020 řešeny. Kromě toho, mechanismus předběžné podmíněnosti cílí na sladění investic s plány povodí.

Komise by rovněž ráda podotkla, že některé auditované členské státy využívají k investicím do infrastruktury na čištění odpadních vod i financování z vnitrostátních zdrojů a že financování ze strany EU samo o sobě k zajištění shody není určeno ani dimenzováno.

Komise identifikovala nedostatky v zavádění vhodných úprav náhrady nákladů. Kdyby tyto nedostatky byly napraveny, bylo by možné získávat od uživatelů/znečišťovatelů pravidelné příjmy, které by bylo možno využít na podporu opatření a zvýšit tak podíl financování z jiných zdrojů než z EU.

48

Výstupem z bilaterálních jednání, která se konala v letech 2013–2014, byl s ohledem na přijetí druhého plánu povodí v roce 2015 seznam opatření pro každý členský stát. Doporučení, která každému členskému státu ze zprávy o provádění zveřejněné v březnu 2015 vyplývají, z těchto odsouhlasených opatření vycházejí.

(Pracovní dokument útvarů Komise SWD(2015) 50 final, viz poznámka pod čarou č. 26).

49

V případech, kdy v době přijetí operačního programu nebyla předběžná podmínka Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) nebo Fondu soudržnosti splněna, členské státy přijaly akční plány na její splnění do konce roku 2016. Akční plán je nedílnou součástí operačního programu, je tedy zajištěna jeho smluvní vymahatelnost. Komise plnění akčních plánů sleduje a v případě, že předběžná podmínka nebude ani po roce 2016 splněna, může pozastavit financování. Tato opatření se však vztahují výhradně na splnění předběžné podmínky definované v nařízení a nemohou být využita jako donucovací nástroje k zajištění souladu se všemi právními předpisy EU.

Opatření navazující na bilaterální jednání tvoří samostatný proces a ne všechna tato opatření mohou být v rámci operačních programů zohledněna.

Společná odpověď Evropské komise k bodům 56 a 57

Komise pro účely směrnice o čištění městských odpadních vod nesbírá údaje týkající se celkové populace, ale pouze informace ve vztahu k „populačnímu ekvivalentu“ (PE) v aglomeracích s PE alespoň 2000. Komise poznamenává, že procentuální údaje uvedené u obrázku č. 3 se zakládají na celkové populaci. Komise má za to, že tyto údaje nereflktují, zda aglomerace s PE alespoň 2000 v daném členském státě splňují požadavky právních předpisů.

58

Komise poznamenává, že kategorie, které Účetní dvůr analyzoval v bodu 58, se nemusí nutně vztahovat k povinnostem stanoveným směrnicí o čištění městských odpadních vod.

58 druhá odrážka

Individuální systémy, jako například septiky, požadavkům stanoveným směrnicí o čištění odpadních vod odpovídají, jestliže zaručují stejnou úroveň ochrany životního prostředí.

58 třetí odrážka

Na aglomerace s PE nižším než 2000 se povinnosti stanovené směrnicí o čištění městských odpadních vod vztahují jen v omezené míře, například jim není stanovena povinnost odpadní vody jímat.

63

Komise poznamenává, že pro hodnocení souladu s požadavky právních předpisů v jednotlivých členských státech používá specifickou metodiku³, která je založena na aglomeracích, nikoliv na celkovém procentuálním poměru odpadních vod, které požadavky právních předpisů plní. Aby bylo možné pokrok lépe hodnotit a získat realističtější přehled o situaci v členských státech, Komise ve své 8. zprávě o provádění směrnice o čištění městských odpadních vod zavádí koncept „zbývajících kroků k dosažení souladu s právními předpisy“.

64

V přístupové smlouvě byla pouze malá část Maďarska hodnocena jako citlivá oblast. Kromě toho se Maďarsko v návaznosti na přistoupení Rumunska zavázalo ke snížení objemu živin (dusíku a fosforu) na celém svém území o 75%, a to do 31. prosince 2018, v souladu s možností uvedenou v článku 9 směrnice o čištění městských odpadních vod.

65

Pokud jde o Českou republiku, Slovensko a Maďarsko, Komise za účelem prověření údajných nesouladů s požadavky směrnice o čištění městských odpadních vod (v případě České republiky) a neplnění průběžných termínů (v případě Slovenska a Maďarska) zahájila proceduru EU Pilot. Komise navíc v současné době připravuje zahájení procedury EU Pilot, aby prověřila plnění průběžných termínů Rumunskem.

Pokud jde o finanční udržitelnost, Komise poukazuje na příslušné odpovědi, které poskytla ke zvláštní zprávě Účetního dvora č. 2/2015 ze dne 28. ledna 2015 o povodí Dunaje.

3 Hodnocení údajů uvedených v dotaznících ke směrnici o čištění městských odpadních vod. Obecná metodika a postup prací. V březnu 2012 vypracovalo UBA, revidováno v říjnu 2014.

69

Komise se domnívá, že řešení spočívající v čištění odpadních vod těsně před jejich vypuštěním (tzv. řešení „end-of-pipe“) nemusí být tím ekonomicky nejvýhodnějším řešením problému malých znečišťovatelů. Je třeba zvážit, zda by bylo vhodné zavést opatření ke snížení znečištění přímo u zdroje.

Provádění by se mělo zaměřit na řádné zhodnocení rozsahu problému (pomocí řádné analýzy tlaků a dopadů a dobrých monitorovacích sítí) a následně vyhodnocení, pomocí kterých opatření (či jejich kombinace) lze nejlépe dosáhnout stanovených cílů.

71

Komise uznává význam dosažení shody s právními předpisy a význam vhodných systémů pro ověřování této shody. To se týká všech znečišťujících tlaků, které Evropský účetní dvůr ve své zprávě zmiňuje. Komise si je rovněž vědoma vazby mezi kontrolami shody s právními předpisy a sankcemi používanými k tomu, aby ke zjištěným nedostatkům nedocházelo. Komise plánuje v průběhu roku 2016 představit obecnou iniciativu, jejímž účelem je zajistit shodu s právními předpisy v oblasti životního prostředí napříč EU.

84

Nepřímé vypouštění odpadních vod z průmyslových zařízení by bylo podmíněno předběžnou regulací a/nebo vydáním zvláštního povolení příslušným úřadem. Za účelem dosažení cílů popsaných v příloze IC směrnice o čištění městských odpadních vod je třeba provádět předběžné čištění.

90

Viz odpověď Evropské komise k bodu 84.

105

Pokud jde o Maďarsko, Komise poznamenává, že právní úprava v oblasti skladování hnoje byla v platnosti již v době, kdy Komise vzala na vědomí přechodná období poskytnutá farmářům na vybudování požadovaných skladovacích kapacit v rámci akčního programu, platného od roku 2012, a nového vymezení oblastí ohrožených dusičnany, které vstoupilo v platnost v roce 2013.

108

Ačkoliv omezení týkající se fosforu mohou napomoci dosahování cílů směrnice o dusičnanech, je třeba mít na paměti, že tato směrnice sama o sobě členským státům povinnost přijmout aplikační normy pro fosfor neukládá. Rámcová směrnice o vodě nicméně za účelem dosažení dobrého stavu vody členským státům ukládá povinnost zavést kontrolní opatření týkající se difúzních zdrojů znečištění a míst, kde je třeba řešit problémy spojené s fosfáty pocházejícími ze zemědělství. Toho je možné dosáhnout pomocí akčního programu pro dusičnany nebo prostřednictvím jiného mechanismu.

109

Komise zdůrazňuje, že přiměřenost akčního plánu pro Českou republiku je hodnocena v kontextu probíhajícího řízení EU Pilot. Kromě toho byl akční program pro Českou republiku v roce 2014 doplněn, přičemž jednání v kontextu řízení EU Pilot se týkala i tohoto doplnění a nikoliv jen původní verze programu z roku 2012.

115

Komise poznamenává, že tato čísla se týkají jak eutrofních vod, tak hypertrofních vod, nikoliv pouze vod eutrofních.

Při posuzování eutrofizace je rovněž třeba brát v úvahu přístup k celému povodí. Vysoká koncentrace dusičnanů sice například nemusí mít zásadní vliv na řeky, ale způsobuje eutrofizaci v pobřežních oblastech níže po proudu, což je případ Dunaje v Černém moři.

117

Komise zdůrazňuje, že mechanismus podmíněnosti není nástrojem určeným k vynucování evropské legislativy v oblasti životního prostředí. Mechanismus podmíněnosti podmiňuje platby ze společné zemědělské politiky (SZP) souladem s určitými požadavky, přičemž porušení těchto požadavků vede k omezení plateb ze SZP. Mechanismus podmíněnosti by v zásadě měl využívat stávajících kontrolních systémů. Měl by nicméně zároveň zaručit minimální míru kontroly i v případech, kdy sektorová legislativa sama o sobě není dostatečně účinná. V rámci mechanismu podmíněnosti mohou být sankcionováni pouze příjemci plateb ze SZP, zatímco sektorová legislativa a mechanismy jejího vymáhání se uplatní vůči všem zemědělcům, nezávisle na SZP.

119

Podle ustanovení článku 96 odst. 1 nařízení č. 1306/2013 „členské státy mohou využít svých stávajících administrativních a kontrolních systémů, aby zajistily dodržování pravidel podmíněnosti“. Organizace kontrol v rámci mechanismu podmíněnosti je v zásadě ponechána na členských státech.

123

Směrnice ponechává členským státům při vytváření národních akčních plánů značnou flexibilitu.

124 druhá odrážka

Komise poznamenává, že směrnice od národních akčních plánů takovou míru podrobnosti nevyžaduje.

130

Komise souhlasí s tím, že obecné zásady integrované ochrany proti škůdcům, stanovené v příloze III směrnice 2009/128/ES, neposkytují jasný právní základ pro identifikaci případných porušení. Výjimkou je jednak povinnost vést záznamy, jednak požadavek být schopen použití pesticidů odůvodnit na základě monitorování či souvisejícího technického doporučení. Směrnice žádný jiný prvek jasne nedefinovala, a to s ohledem na princip subsidiarity a na řadu agroklimatických podmínek, které je třeba brát v úvahu.

131

Komise souhlasí se závěrem, že na úrovni EU nejsou stanoveny žádné kvantitativní požadavky týkající se rozsahu kontrol, s výjimkou článku 8 směrnice 2009/128/ES, který stanoví povinnost prověřit všechna zařízení pro aplikaci pesticidů, a to do 26. 11. 2016.

134

Tyto minimální požadavky vyplývají z vnitrostátní právní úpravy nad rámec legislativy EU. Obsah těchto vnitrostátních pravidel tak závisí na rozhodnutí každého členského státu. Tyto minimální požadavky jsou součástí základních požadavků některých opatření pro rozvoj venkova. Až do 1. 1. 2015 byly rovněž zahrnuty do rámce mechanismu podmíněnosti, ale v zájmu zjednodušení a vytvoření rovných podmínek pro všechny zemědělce byly při poslední reformě SZP z mechanismu podmíněnosti vyňaty. Nicméně stále tvoří součást základních požadavků v oblasti rozvoje venkova a jako takové musí být prověřovány.

136

Viz odpověď Evropské komise k bodu 134.

136 druhá odrážka

Maďarský program rozvoje venkova pro období 2007–2013 obsahuje definici a specifikace minimálních požadavků na hnojiva (živiny) a použití prostředků na ochranu rostlin.

137

V rámci schvalování programů rozvoje venkova Komise ověřuje splnění příslušných předběžných podmínek. Pokud jde o předběžné podmínky týkající se minimálních požadavků na hnojiva a prostředky na ochranu rostlin, kritériem pro splnění je specifikace takových požadavků v programu.

Existence konkrétních požadavků a jejich relevance, stejně jako existence norem dobrého zemědělského a environmentálního stavu vztahujících se k příslušným závazkům, je dále hodnocena v rámci analýzy obsahu opatření a typů operací, ve vztahu k nimž tyto dva prvky představují součást základních požadavků.

Minimální požadavky na hnojiva a pesticidy by měly odrážet přinejmenším ustanovení přílohy I, bodu 8 odst. 9 nařízení (EU) č. 808/2014.

138

Viz odpověď Evropské komise k bodům 117 a 119.

Společná odpověď k bodům 139 a 140

Ačkoliv právní předpisy skutečně stanovují minimální míru kontrol na 1 %, skutečná pravděpodobnost, že určitý zemědělec bude podroben kontrole v rámci mechanismu podmíněnosti, může být vyšší než 1 %, jelikož do hry vstupuje několik dalších faktorů:

- konkrétní použitá metoda odběru vzorků,
- sektorová legislativa může stanovovat jinou míru kontrol (např. 3 % v případě identifikace zvířat),
- v případě významného porušení právních předpisů či norem by počet kontrol na místě měl být zvýšen,
- v případě, že je porušení odhaleno jiným způsobem (např. prostřednictvím sektorové kontroly), mělo by být nahlášeno příslušnému orgánu, který se porušením bude nadále zabývat,
- v případě zemědělců, u nichž bylo zjištěno porušení, by tato skutečnost měla být zohledněna při hodnocení rizik.

141 druhá odrážka

Viz odpověď Evropské komise k bodu 134.

142

Ačkoliv je pravda, že výroční kampaň mechanismu podmíněnosti nelze přizpůsobit všem typům požadavků, je třeba se v rámci mechanismu podmíněnosti zabývat i zjištěními získanými z jiných zdrojů (např. z výroční kampaně podmíněnosti). Kromě toho právní předpisy požadují, aby každý příjemce, u něhož má být kontrola na místě provedena, byl kontrolován v době, kdy je možné zkontrolovat většinu požadavků a norem, ve vztahu k nimž byl ke kontrole vybrán⁴. Navíc by kontroly na místě v zásadě měly být prováděny při jedné návštěvě a měly by zahrnovat prověření těch požadavků a norem, které je možné v době návštěvy s ohledem na přírodní cykly zkontrolovat⁵.

143

Kontrola registrů je určena ke kontrole několika norem a vyžaduje, aby byl na místě v rámci mechanismu podmíněnosti pokryt jeden z povinných kontrolních prvků. Tuto kontrolu je však třeba doplnit jinými, které jsou stanoveny sektorovou legislativou, například kontrolou podmínek skladování, faktur a návštěvou polí.

144

Správní sankce ukládaná v rámci mechanismu podmíněnosti představuje procentuální snížení všech plateb danému příjemci ze SZP. Tato sankce se ukládá po zhodnocení závažnosti, rozsahu a doby trvání porušení a může odpovídat až 100 % plateb, a to i na následující rok⁶, což zaručuje odrazující účinek.

Z poznámky pod čarou 86 skutečně vyplývá, že 5 % není největší snížení.

⁴ Článek 71 odst. 1 nařízení (EU) č. 809/2014.

⁵ Článek 71 odst. 3 nařízení (EU) č. 809/2014.

⁶ Článek 75 nařízení (EU) č. 809/2014.

146

Platby podle článku 30 mohou být členskými státy programovány i jako náhrada za povinná opatření přijatá podle rámcové směrnice o vodě. Tato opatření v těchto čtyřech zemích dosud programována nebyla.

147

Členské státy mají povinnost do svých programů na období 2014–2020 zahrnout analýzu SWOT zahrnující i analýzu stavu jejich životního prostředí. Tato analýza obsahuje informace o stavu jejich přírodního bohatství, jako je například voda. Problémy, které jsou při analýze SWOT nalezeny, by měly být řešeny prostřednictvím příslušných opatření na rozvoj venkova či jiných nástrojů. Kromě toho tyto programy podléhají také strategickému posuzování vlivů na životní prostředí, které je součástí předběžné hodnotící zprávy.

Viz také odpověď Evropské komise k bodu 44.

153

Je na členských státech, aby rozhodly, zda chtějí v novém programovém období pokračovat v agroenvironmentálních operacích z předchozího programového období, přičemž toto rozhodnutí může být ovlivněno řadou faktorů, např. úspěšností a účinností operací, jejich přínosem z hlediska dosahování cílů dané politiky, jejich relevance z hlediska struktury nových programů, včetně jejich priorit a cílů, stejně jako charakter potřeb v oblasti životního prostředí, které byly identifikovány v analýze SWOT k novým programům.

154 druhá odrážka

Základní schéma, které bylo zavedeno v rámci programu rozvoje venkova Slovenské republiky na období 2007–2013, omezuje použití hnojiv. Kromě toho toto schéma obsahuje zákaz používání minerálních hnojiv na travních porostech a omezuje používání pesticidů, které rovněž ovlivňují kvalitu vody.

Používání pesticidů a minerálních hnojiv není v Rumunsku povoleno; dovoleno je používat pouze organická hnojiva, a to za stanovených podmínek. Na omezení používání hnojiv v tomto případě EU žádnou finanční podporu neposkytuje, nicméně smyslem této podmínky je zamezit další intenzifikaci zemědělství v oblastech, jichž se závazek týká, jelikož by to mohlo mít potenciálně negativní dopad na kvalitu vody (viz bod 16).

157

Podpora poskytovaná v rámci agroenvironmentálního opatření je určena ke kompenzaci dodatečných nákladů a zisku ušlého kvůli dobrovolnému přijetí závazku. Je-li to nezbytné, pokrývá i transakční náklady. Tato podpora nezahrnuje motivační prvek a pro příjemce není spojena s okamžitými hospodářskými přínosy (byť takové přínosy nejsou v dlouhodobém horizontu vyloučeny).

Má se nicméně za to, že tyto kompenzace, ve spojení s dlouhodobými přínosy pro zemědělství, které z provedení tohoto závazku vyplývají (např. zlepšení kvality půdy), zemědělce k dodržování těchto opatření povzbuzují.

160

SZP je postavena jednak na uplatňování zásady „znečišťovatel platí“, a to prostřednictvím dodržování povinných požadavků podmíněnosti, a jednak na dobrovolném přístupu k náhradám za poskytování veřejných statků a služeb nad rámec těch, které jsou těmito požadavky zajišťovány například prostřednictvím agroenvironmentálních plateb.

161

Komise má za to, že nad rámec uplatňování podmíněnosti je na členských státech, aby určily, jakým způsobem budou zásadu „znečišťovatel platí“ uplatňovat.

Společná odpověď Evropské komise k bodům 163–165 a 191

Komise prohlašuje, že v souvislosti s prováděním rámcové směrnice o vodě dosud nevydala žádné pokyny. Od roku 2001 je provádění značně podpořeno v rámci společné prováděcí strategie (CIS) – procesu vedeném Evropskou komisí a členskými státy. Komise a členské státy v posledních letech v souvislosti se společnou prováděcí strategií intenzivně pracovaly na vymáhání nákladů. Pokyny týkající se metod výpočtu environmentálních nákladů a nákladů na využívané zdroje již existují⁷. Nedávné pokusy o začlenění těchto pokynů do společné prováděcí strategie skončily neúspěchem, protože Evropská komise a členské státy měly rozdílné názory. V současné době je projednáván pracovní program společné prováděcí strategie pro období 2016–2018, v němž tato problematika možná bude rozpracována více.

164

Předběžné podmínky Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) se týkají ceny vody a uplatní se pouze na investice v oblasti hospodárného využívání vody; v případech, kdy tyto předběžné podmínky splněny nebyly, se proto akční plány zaměřily na zajištění toho, že zemědělci zaplatí za množství vody, kterou spotřebovali. V průběhu hodnocení *ex-ante* Komise členským státům rovněž sdělila, že je potřeba poskytovat náhrady za náklady difúzního znečištění, ale vzhledem k tomu, že tuto oblast EZFRV nepokrývá, akční plány neobsahovaly žádný specifický požadavek, který by se této problematiky týkal.

⁷ „Posuzování environmentálních nákladů a nákladů na využívané zdroje podle rámcové směrnice o vodě“. Informační dokument sestavený přípravnou skupinou ECO2. Společná prováděcí strategie rámcové směrnice o vodě. Červen 2004 (schváleno řediteli vodohospodářských úřadů dne 3. prosince 2004).

Závěry a doporučení

168

Komise a členské státy pracují na stanovení ukazatelů pokroku v dosahování dobrého stavu. Ukazatele by měly být odsouhlaseny do konce roku 2015.

Zhodnocení stavu obsažená v plánech povodí z let 2009 a 2015 nejsou bez dalšího přímo porovnatelná. Metodika hodnocení stavu vody použitá pro účely plnu povodí z roku 2009 měla řadu významných omezení. V době vydání prvního plánu například nebyly zavedeny postupy pro určování všech aspektů biologické kvality vody (např. v Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku). Rovněž byly odhaleny nedostatky mezi jednotlivými měřeními (např. v České republice). Podrobnější informace o nedostatecích uvádí zpráva Evropské komise o provádění rámcové směrnice o vodě.

169

Komise má za to, že rozdíly v počtu látek sledovaných za účelem hodnocení ekologického stavu v zásadě samy o sobě nejsou příčinou nesprávného provedení. Jednotlivé látky mají být pro účely klasifikace použity pouze v případě, jsou-li významné, tedy pokud představují hrozbu pro dobrý stav vod v určitém vodním útvaru. Počet látek, které představují hrozbu pro dobrý stav vod, závisí do značné míry na konkrétních tlacích. Rozdíly v počtu sledovaných látek tak mohou být odůvodněné.

Komise má nicméně za to, že počet látek sledovaných některými členskými státy byl až příliš nízký, a to z důvodu nedostatečného určení významných látek a nedostatečného monitorování. Pokud by směrnice byla provedena správně, byly by významné látky vzaty v potaz a klasifikace by byla provedena správně. Komise tento problém identifikovala ve zprávě o provádění a s dotčenými členskými státy jej projednala. Komise předpokládá, že pro účely druhého plánu povodí bude hodnocení rizik a monitorování provedeno lépe.

170

Komise je přesvědčena, že plán povodí z roku 2009 přinesl značnou přidanou hodnotu. Nabídl například první přehled všech podstatných *tlaků a dopadů* v povodí (a to i na mezinárodní úrovni, prostřednictvím mezinárodního plánu pro Dunaj), včetně určení druhů a zdrojů znečištění. To je samo o sobě velice důležité a přináší to významnou přidanou hodnotu, byť tato práce nebyla zcela dokončena.

Komise nicméně souhlasí s tím, že plán nebyl dostatečně ambiciózní, pokud jde o *opatření*, neboť se zaměřoval především na základní opatření.

Nad rámec požadavku zajistit soulad se základními opatřeními je rovněž nezbytné si ujasnit, jaká dodatečná, podrobnější opatření je třeba přijmout a jakým způsobem je provést.

171

Komise si je vědoma toho, že informace o dostupnosti finančních prostředků v rámci plánu povodí z roku 2009 byly v některých případech neúplné. Rovněž si je vědoma problémů, které Účetní dvůr v členských státech identifikoval v oblasti koordinace. Koordinace mezi orgány, které připravují a zavádějí operační programy a programy rozvoje venkova, a orgány, které vytvářejí opatření v rámci plánů povodí, zůstává v kompetenci členských států. Povinností členských států je vytvářet partnerství s příslušnými orgány, partnery a relevantními zástupci občanské společnosti při přípravách a provádění operačních programů a programů rozvoje venkova.

V některých případech byly finance na programové období 2007–2013 přiděleny ještě před schválením plánů povodí z roku 2009. Tyto koordinační potíže byly při přípravách operačních programů pro programové období 2014–2020 řešeny. Kromě toho, mechanismus předběžné podmíněnosti cílí na sladění investic s plány povodí.

Komise by rovněž ráda podotkla, že některé auditované členské státy využívají k investicím do infrastruktury na čištění odpadních vod i financování z vnitrostátních zdrojů a že financování ze strany EU samo o sobě k zajištění shody není určeno ani dimenzováno.

172

Komise bude i nadále sledovat úsilí členských států a výsledky, kterých dosahují. Nicméně už jen s ohledem na celkový počet povodí, tedy vodních útvarů, jejichž plány povodí a programy opatření Komise hodnotí, bylo v minulosti nezbytné mezi nimi vybírat, a bude to nezbytné i nadále.

Přístup, který byl zvolen, upřednostňuje podporu dosahování souladu s právními předpisy, přičemž k formálnímu řízení o porušení povinnosti Komise přistupuje jen v nevyhnutelných případech nebo v případech, kdy to okolnosti odůvodňují.

Ověřování, zda jsou postupy orgánů členských států v souladu s prvními předpisy, nezávisí jen na Evropské komisi – rovněž v této věci hrají zásadní úlohu vnitrostátní soudy.

Nebyly-li v době přijetí operačního programu splněny předběžné podmínky Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) nebo Fondu soudržnosti, členské státy přijaly akční plány ke splnění této podmínky do konce roku 2016. Akční plán je nedílnou součástí operačního programu, je tedy zaručena jeho smluvní vymahatelnost. Komise plnění akčních plánů sleduje a v případě, že předběžná podmínka nebude ani po roce 2016 splněna, může pozastavit financování. Tato opatření se však vztahují výhradně na splnění podmínky předběžné podmíněnosti definované v nařízení, a nemohou být využita jako donucovací nástroj k zajištění souladu s veškerými právními předpisy EU.

Doporučení č. 1 a)

Komise toto doporučení přijímá.

Komise společně s členskými státy pracuje na stanovení ukazatelů pokroku v dosahování dobrého stavu. Ukazatele by měly být odsouhlaseny do konce roku 2015. Poznatky Účetního dvora týkající se podávání hlášení budou zahrnuty do širšího procesu kontroly účelnosti podávání hlášení v oblasti životního prostředí, který realizuje Komise a který bude dokončen v roce 2017.

Doporučení č. 1 b)

Komise toto doporučení přijímá. Bude i nadále vybízet členské státy k tomu, aby posílily hodnocení tlaků a dopadů a monitorovací sítě za účelem identifikace látek, které pro povodí představují hrozbu.

Komise zároveň podotýká, že disponuje jen velmi omezenými prostředky k prokázání toho, že do plánů povodí nejsou zahrnuty významné látky.

Doporučení č. 1 c)

Komise toto doporučení přijímá a v současné době připravuje komplexní hodnocení druhých plánů povodí, které členské státy předložily v březnu 2016.

Doporučení č. 1 d)

Komise tato doporučení určená členskými státy podporuje.

174

Pokud jde o Českou republiku, Slovensko a Maďarsko, Komise za účelem prověření údajných případů nesouladu s požadavky směrnice o čištění městských odpadních vod (v případě České republiky) a neplnění průběžných termínů (v případě Slovenska a Maďarska) zahájila proceduru EU Pilot. Komise navíc v současné době připravuje zahájení procedury EU Pilot, aby prověřila plnění průběžných termínů Rumunskem.

Viz rovněž odpovědi Evropské komise ke zvláštní zprávě č. 2/2015.

180 druhá odrážka

Směrnice o čištění městských odpadních vod nestanovuje podobu povolení, například limity znečišťujících látek, ale pouze popisuje hlavní cíle, kterých má být při předběžném čištění průmyslové odpadní vody před jejím vypuštěním do městských kanalizačních systémů dosaženo.

181

Komise uznává význam dosažení shody s právními předpisy a význam vhodných systémů pro ověřování této shody. To se týká všech znečišťujících vlivů, které Účetní dvůr ve své zprávě zmiňuje. Komise si je rovněž vědoma vazby mezi kontrolami shody s právními předpisy a sankcemi používanými k tomu, aby ke zjištěným nedostatkům nedocházelo. Komise plánuje v průběhu roku 2016 představit obecnou iniciativu, jejímž účelem je zajistit shodu s právními předpisy v oblasti životního prostředí napříč EU.

Doporučení č. 2 a)

Komise toto doporučení přijímá; v současné době již pracuje na politické iniciativě ke zlepšení úrovně zajištění souladu s právními předpisy v členských státech, přičemž respektuje zásadu proporcionality a subsidiarity.

Doporučení č. 2 b)

Komise tato doporučení určená členskými státy podporuje.

186

Komise již na zjednodušení systému monitorování a podávání hlášení podle směrnice o dusičnanech a rámcové směrnice o vodě pracuje.

187 druhá odrážka

Ode dne 1. ledna 2015 již minimální požadavky do rámce mechanismu podmíněnosti zahrnuty nejsou, jelikož byly v zájmu zjednodušení při poslední reformě SZP vyňaty. Stále tvoří součást základních požadavků v oblasti rozvoje venkova a jako takové musí být prověřeny. Členské státy musí evropské normy dobrého zemědělského a environmentálního stavu provést prostřednictvím vnitrostátních norem. Tyto vnitrostátní normy dobrého zemědělského a environmentálního stavu musí brát v potaz potřeby na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Vnitrostátní normy se tedy mohou v jednotlivých členských státech lišit. Komise posuzuje jejich přiměřenost z hlediska rámce SZP. V případě, že tyto normy nebyly stanoveny, popřípadě pokud zjevně nevyhovují definici dle SZP, má se za to, že stanoveny nebyly, a tento nedostatek je se členským státem přiměřeným způsobem řešen.

188 první odrážka

Více méně přímému a aktivnímu řešení potíží spojených s kvalitou vody mohou napomoci různé závazky v rámci agroenvironmentálního opatření. Konkrétní podoba a volba jednotlivých závazků by měla vyplývat ze specifických potřeb území, kterého se daný program týká.

V programech rozvoje venkova existuje řada dalších opatření, která mohou být k dosažení cílů v oblasti vodního hospodářství použita – článek 30, neproduktivní investice atp.

Povinnost plnit závazky plynoucí z tohoto opatření po dobu pěti až sedmi let je stanovena, aby bylo možné lépe dosáhnout cílů těchto závazků. Tyto závazky mohou být plněny i nadále, v případě, že to bude odůvodněno potřebou kvalitu vod chránit nebo dále zlepšovat.

188 druhá odrážka

Agroenvironmentální závazky musí být stanoveny nad rámec povinných požadavků. Rovněž je třeba předejít tomu, aby v jejich rámci byla poskytována kompenzace za postupy, které jsou používány běžně. Ačkoliv omezení dusíku, která výrazně nepřesahují rámec běžných postupů, nemusí představovat významný přínos pro životní prostředí, nelze automaticky předpokládat, že nepřinášejí žádné zlepšení nad rámec povinných požadavků a běžných postupů.

Při rozhodování o tom, jakou úroveň zvolit, by členské státy měly vzít v úvahu, jak velké snížení obsahu živin používaných v sektoru zemědělství je nezbytné pro to, aby bylo možno ve všech vodách dosáhnout dobrého stavu dle rámcové směrnice o vodě.

189 první odrážka

Komise poznamenává, že správní sankce mohou dosáhnout až 100 % celkových plateb určených příjemci ze SZP, a to až ve dvou následujících kalendářních letech.

191

Vodní politika EU je částečně financována z evropských fondů, ale částečně z jiných zdrojů (podle zásady „znečišťovatel platí“). V celém balíčku opatření pro řešení vlivů zemědělství na vodu mají velmi důležitou úlohu nefinancované právní požadavky.

Doporučení č. 3 a)

Komise toto doporučení přijímá.

Doporučení č. 3 b)

Komise toto doporučení nepřijímá.

Pokud jde o minimální požadavky, Komise provádí jejich hodnocení odkazem na jejich existenci a relevanci ve vztahu k opatření, k němuž jsou jako základní požadavky stanoveny. S ohledem na rozmanitost situací, pro něž jsou tyto požadavky stanoveny, je Komise při posuzování jejich přiměřenosti odkázána na úsudek členských států.

Komise zdůrazní, že je nezbytné, aby členské státy nastavily parametry minimálních požadavků způsobem, který zohlední jejich situaci, a bude dodržovat pravidla, na nichž by tyto požadavky měly být založeny.

Pokud jde o normy dobrého zemědělského a environmentálního stavu, Komise hodnotí jejich existenci a přiměřenost. Komise má za to, že tento přístup je v souladu s právním rámcem SZP.

Doporučení č. 3 c)

Komise toto doporučení přijímá.

Povinnosti, které se týkají přísunu fosforu, jsou členskými státy uloženy v případě, že je to nezbytné pro dosažení cílů rámcové směrnice o vodě. Za účelem dosažení dobrého stavu mají členské státy povinnost do svých programů zahrnout opatření ke kontrole difúzních zdrojů znečištění. Jsou-li zdroje zemědělských fosfátů vyhodnoceny jako významné, má členský stát povinnost provádět kontrolu fosfátů. Komise se na tuto oblast, mimo jiné, zaměří ve svém hodnocení druhého plánu povodí.

Doporučení č. 3 d)

Komise toto doporučení přijímá a poznamenává, že na zjednodušení systému monitorování a podávání zpráv podle směrnice o dusičnanech a rámcové směrnice o vodě pracuje.

Doporučení č. 3 e)

Komise toto doporučení přijímá a zároveň jej považuje za splněné, jelikož metodický dokument týkající se náhrad nákladů byl v rámci procesu společné prováděcí strategie již vypracován. Nedávné pokusy o začlenění těchto pokynů do společné prováděcí strategie skončily neúspěchem, protože členské státy měly rozdílné názory. V současné době je projednáván pracovní program společné prováděcí strategie pro období 2016–2018, v jehož rámci tato problematika možná bude rozpracována více. Je třeba poznamenat, že způsob výpočtu environmentálních nákladů a nákladů na zdroje stanoví členské státy.

Doporučení č. 3 f)

Komise tato doporučení určená členskými státy podporuje.

JAK ZÍSKAT PUBLIKACE EU

Bezplatné publikace:

- jeden výtisk:
prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- více výtisků, plakáty či pohlednice:
na zastoupeních Evropské unie (http://ec.europa.eu/represent_cs.htm)
a na delegacích Evropské unie v zemích mimo EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_cs.htm);
můžete se také obrátit na síť Europe Direct na adrese http://europa.eu/europedirect/index_cs.htm
nebo na telefonní lince 00 800 6 7 8 9 10 11 (zdarma v rámci EU) (*).

(*) Informace jsou poskytovány zdarma, stejně jako většina telefonních hovorů (někteří operátoři, telefonní automaty nebo hotely však mohou telefonické spojení zpoplatnit).

Placené publikace:

- prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Znečištění vody v povodí Dunaje pochází z různých zdrojů, jako domácnosti, průmyslová zařízení a zemědělství. V souladu s rámcovou směrnicí o vodě z roku 2000 přijímají členské státy plány povodí, jejichž součástí musí být opatření pro boj s tímto znečištěním. Účetní dvůr prověřoval, zda to, jak členské státy realizovaly opatření z plánů povodí pro rok 2009, vedlo ke zlepšení kvality vody.

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Úřad pro publikace